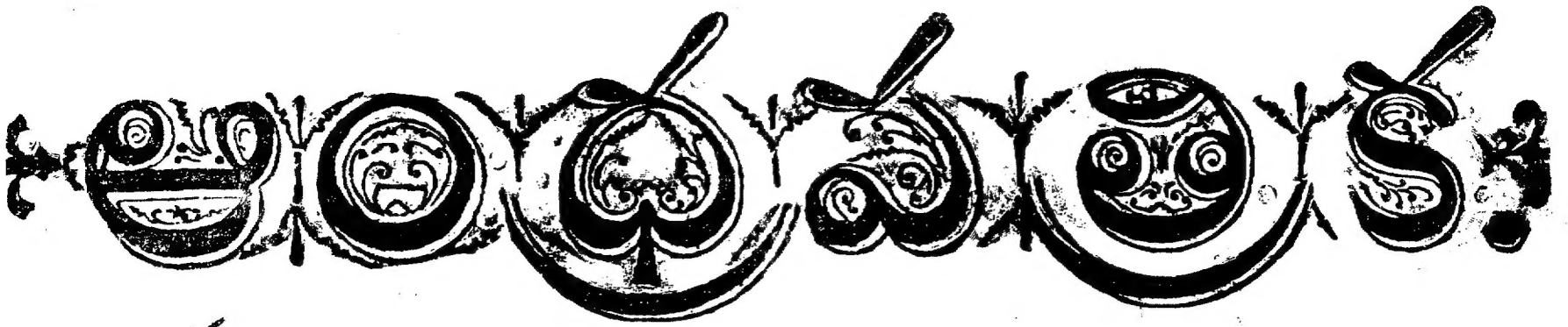

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

విడివెక్ర 1-3 0-1-6

Telephone No. 544.

3/0997

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11
నంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1924 వ సం॥ నవంబరు నెల 21-వ తేది శుక్ర వారము
శ్రీ రక్తాక్షి నామ సంవత్సరము, కార్తికమాస బహుళ దశమి ౧౦.

No. 196
సంచిక ౧౯౬

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

కొన్ని గొప్పవారితో కలకు కలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది పంచభాష చీటి కూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిద

తలనొప్పుల మాన్పును, బాంబుపుబ్బల బాపును,
చర్మపు నొప్పుల బారదోలును, బొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును బాపుల రూపుమాపును.
వగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

నొప్పులకు నంజీవివంతిది

ఈమందును దుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి యహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

వక్క-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుకెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

ఇది రాను రాను మిక్కిలి ప్రబలమగుచున్నది. ఎందుకు?
సుప్రసిద్ధమైన వెల్లర్సుగ్రాండు సర్క్సును
ఎ స్టే నే డు, మ ద రా సు
SHELLAR'S GRAND CIRCUS ESPLANADE, MADRAS.

ఏలననగా సాధారణమైన వాటికంటెను కొన్ని ముఖ్యమైన ప్రదర్శనములను ప్రదర్శించుటకు తగుక్రద్ధ వహించు
చున్నాము. ఎవరుగాని మా సర్క్సునుండు ఒకే మోస్తరుగానే ప్రతిదినము ప్రదర్శించ బడుచున్నదని తెలుపదు.

ప్రతిదినము రెండు ప్రదర్శనములు

సాయంత్రం గం॥ 5-30 నిమిషములకు — రాత్రి గం॥ 9-30 నిమిషములకు

రెండు ప్రదర్శనములును మిక్కిలి అపూర్వమైనవి, అద్భుతమైనవి

12 సం॥ రములను లోబడినబాలరకు అన్ని తరగతలకును మాటినికి మాత్రము సగముచార్జి తీసుకొనబడును.

టిక్కెట్లు ధరలు:— ర్పు. 3, 2, 1, గాలిరి అ. 0-8-0 సి. రామానుజం, మేనేజరు.

వెల్లింగ్టన్ సి నీ మా,
మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు
శనివారమునుండి ప్రారంభమైన తేది శుక్రవారమునకు
యూనివర్సల్ జ్యూయల్ క్రొత్తది 8 వ సీరీస్.
ది లెడర్ ఫుష్షర్స్ 2 భాగములు
ఆరోగు గొప్పసీరియల్ 49 దినముల కథ
శేవా గర్భర్ కృత్యములు చూడతగినవి. 1 వ వారము.

శనివారం 22-11-24
శ్రీకృష్ణవిలాసనభ, తెనాలి

శా కుంతల

దువ్యంత పాత్రను బ్ర. శ్రీ. యడవల్లి సూర్య
నారాయణరావుగారు ధరింతురు.

మేనేజింగు కమిటీ

పగుళ్లకు తైలము

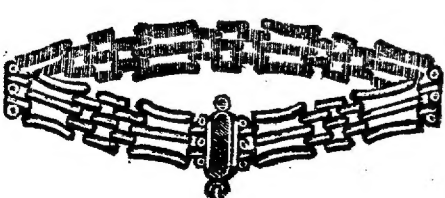
నెల డబ్బీ 1-కి రు. 0-6-0. వి. పి. తో 0-11-0
1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోస్టేజి 0-5-0 మూతము.

అరికాళ్లు, అరిచేతులు, చర్మము కారకవలన, శీతగాలి
వలన కలిగి నీకుకారుటయు, జలపుట్టుటయు సంభవించును. ఈ
తైలమును రాచిన పగుళ్లుమాని జీలపోయి మంచిచెత్తము రాగల
దు. పగుళ్లునొప్పియు నయమగును. స్వల్పస్వల్పము. కాలి పగు
ళ్లకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగకరము.

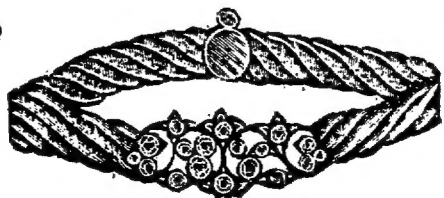
అమృతాంజనము డిపో బొంబాయి, మద్రాసు.

నమ్మకము కల్పితేదు 1842 మోసములేదు

యీ మూడు విషయములను ప్రతి ఒక్కరు గమనించ తగినవి.

పురుషుల

చేతి గా

లు సులు.

ప్రస్తుత కాలపు నాగరికమునకు తగినట్లు అనేక సుందరమైన మాదిరిలలో ఈ గొలుసులు 2 1/2 సవరము ఎత్తు మొ
దలుకొని 6 సవరములు ఎత్తులవరకు తయారు చేయబడును. చేతారం మజారి ర్పు 5 మొదలు రు 15 ల వరకు గలదు.
మోపుకు పువ్వురాగ కవలములు, పట్టె కంపులు, నీమకవలములు అమర్చిన ప్రత్యేకముగా సొమ్ము చెల్లించవలసి
యుండును. సవరము బంగారుకు, నీమ వెండికి పూచీనిచ్చెదము. 172 పుటలంగల చిత్రమైన క్యాటలాగు 1-కి ధర రు 1

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

25, చై నాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

బందరు పిన్సివల్ నబుకోద్దో

N. C. 3, 2 of 1924

Between

వాడి:—అడుసుమిల్లి బసవయ్య

And

ప్రతివాడి:—చింతలపాటి వెంకట్రామయ్య

సమయములలో ప్రతివాడిలయిన చింతలపాటి వెంకట్రామయ్యకు యెన్ని పర్యాయములు సమయము చేయించినను తప్పింపుకొనుచున్నందున కోర్టువారు 28-11-1924 తేదీకి నోటీసు వాయిదావేసియున్నారు. గనుక ఏమైనను ఆక్షేపణలు యున్నయెడల ఉదయం 11 గంటలకు హాజరై చెప్పకొనవలెను. లేనిచో పరోక్షముందు డిక్రీచెయ్యబడును.

పోతరాజునా నుమంతరావు,
బి. ఏ. బి. యల్.
జిల్లాకోర్టుపేదరు.

శ్రీమయిలవరం బాలభారతి సమాజమువారు

రాజమండ్రి చింతామణి

నాటకశాలలో

శనివారము

కృష్ణలాలభారము 22-11-24

సోమవారము

ద్రాపతి 24-11-24

ప్రదర్శింతురు.

తేల్చి వివరము:—రు 8-0-0, 2-0-0, 1-0-0, 0-8-0.

కె. పట్టాభిరామయ్య,

కార్యదర్శి

తేజ్ బల్

తేజ్ బల్:—ఉష్ణమువలన పలుచబడిన పీర్వమును గట్టిపరచి శుక్లవర్ణమును, నల్లంపకత్వమును మాన్పి మంచి పుష్పకానిన వక గంటలో సంసారశక్తి నిచ్చును. యీమందు బలహీనులగు స్త్రీలకుగూడ మిక్కిలిపుష్పయోగము, 20 మాత్రలు సీసా 1 కి రు 2-0-0. వి. పి. చార్జి వేరు.

కుసుమ:—యీమందు గనేరియా అను సెగరోగమును 24 గంటలలో నివారించి మాత్ర ద్వారమునుండి వెలువడు ప్రాణమును మాత్రము విడుదలపూడు గలుగు చురుకు పోయి, మొదలగు బాధలను, వెంటనే నిర్దిష్టయెను. స్త్రీలకు గలుగు యేవిధమయిన కుసుమవ్యాధు లయినను ఆశ్చర్యముగా నుడుచును. సీసా 1 కి రు 2-0-0. వి. పి. చార్జి వేరు.

ఆనందకురీరము,
పోసుబాక్సు. 246 మదరాసు.

అమెరికన్ రోల్స్ గోల్డు రిస్టవాచి

చేతిలో ధరించి కష్టమైన పనులుచేసినను బాగుగా పనిచేయును.

అమెరికన్ రోల్స్ గోల్డు చేతి గడియారము. 8 సంవత్సరములకు పూచీ ఇవ్వబడును. ఒకపర్యాయము రప్పించిన తెలుగును. ధర 1-కి సహా వైసు రూ 5-8-0. 8 మూలలకలది వైసుసహా 1-కి 6-0-0.

తేదీ బొమ్మల కండువడించు అలారంబయింపిను 1-కి 4-0-0. జక్-జోక్ లేక టిక్-టాక్ గడియారము 1-కి 2-8-0. ప్రఖ్యాతికెందిన జర్మనీ "బి" టైంపీసు 1-కి ధర 2-8-0. పపుకాటన్ కలములకు గ్లాసునందు చేసిన నిబ్బు 1-కి అ 0-6-0

కె. ఎన్. రాధాకృష్ణ అండ్ బ్రదర్సు,
184, వై నాబాబురోడ్డు మదరాసు

డబ్బీ 1-కి కుష్టుపై తెలము రు. 0-8-0

ఈతెలము పొడలు, జొల్లి, తెలుపు, నలుపు, కున్నులకు రాయుటకు ఉపయోగించును. అమ్మకాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

జూబులు

బీ యమ్మగారి నిర్యాణము

సీ. దేశకలపును బాప ధీరత ఘోషాలు
విదవాడినట్టి యావికులచరిత
భారతసేనను బాపుచు మీ రందు
కుతులకుఁ జెప్పిన ముగ్ధజాతి
శృద్ధాపూనునగుజ కృత యంతు నెంచక
సభల కెక్కినయట్టి సన్నులొంగి
రామలక్ష్మణులను రమ్యంబుగాఁ బోలు
యాసోదరులకు నాత్మకాత
గీ. భరతభూమికి దరిలేని బాధ నిశుచు
నాత్మజుల కోకవాఁగియందు మంచి
తెనుపు నిశ్చంబు గాదంచు జలచి మదిని
మనల విడనాడె బీ యమ్మ మాన్యురార!
వెలువోలు సీతారామయ్యచౌదరి.

జాతీయ ఆరోగ్యశిశుప్రదర్శనోత్సవవారము

మదరాసు ఆరోగ్యసభవారు సాంఘిక శాతీయ ఆరోగ్యశిశుప్రదర్శనోత్సవవారము నొకదానిని నెలకొల్పి రాజధానియందంతటను సంత్రాంతివారములో అనగా 1925 వ సం॥ జనవరి 1 వ తేదీ మొదలు 18 వ తేదీవరకు కాలనిర్ణయము చేసి ఉత్సవమును జరుపుటకు నిశ్చయించుకొనిరి.

కావున కర్నూలు జిల్లా నందికొట్కూరు తాలూకాలోని వివిధ ఆరోగ్యసంఘసభ్యులు కచ్చే సంత్రాంతి రోజులయందు ఈ యోత్సవ మును తగు రీతిని జరుపుటకు పురస్కరింపచున్నారు.

ఆరోగ్యసంఘములయొక్క ప్రాముఖ్యసభ్యులు వాటి ఆగ్రాసనాధిపులు ఆత్మమారు, నందికొట్కూరు వెలిగోడు యూనియనులలో ఏమనవుడు తన యింటిని ఎక్కువ పరిశుభ్రముగా నుంచుకొనుచు తనకాలమునంతయు ఆరోగ్యభివృద్ధికి వెచ్చించుచున్నాడో అట్టివానికి జాతివృత్తిమతభేదము లేకుండ నందిగిన్నెలు పత్రికములు బహుమతి చేయుటకు ఆసభ్యులు వుద్దేశించిరి. తగుధన ముండి వీలయినచో యూనియనేతర గ్రామములందుగూడ నట్టిబహుమతు లొసంగబడును.

కనుక యీ తాలూకాజనులందరు యీ పుత్సవ మును జయప్రదముగ జరుపుటకు తమ కేక్రీవంచన లేకుండ ధనసహాయమొనర్చి నాకు తగిన రీతిని తోడ్పడుదు రని ప్రార్థించుచున్నాను.

కే. సి. రామస్వామి అయ్యరు.
హెల్తు యిన్స్ పెక్టరు, నందికొట్కూరు.

కార్యేటివగరం జమీన్ రైతుల కాన్ ఫరెన్సు

(మదరాసు యెట్టేటూలాండు ఆప్టును గురించి)
కార్యేటివగరం జమీన్ రైతుల మహాసభ నవంబరు 30 దినంబు 1 తేదీలకు నగరంలో జరుగును. శ్రీమాన్ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి యం. ఏ, (కాకాబజ్) యం. యల్. సి. గారు ఆగ్రాసనము వహించుదురు. అమలులోనుండు 1908 వ సంవత్సరపు యెట్టేటూలాండు ఆప్టులో భూస్వాములకున్న, రైతులకున్న వుండు సాధక బాధకములు, రైతులయొక్క కొరకలు, యెట్టేటూలాండు ఆప్టులో సవరించవలసిన అంశములు, ఆలోచించి తీర్మానములు గావింపబడును. ఎట్టేటూలాండు ఆప్టువిషయములో దిసంబరు 12 వ తేదీని మదరాసులో జరిగినరచిట్టసభవారియొక్క "నెల్లు కమిటీ"వారి యెదుట సాక్ష్యమిచ్చుటకుగాన ప్రతినిధులకు యేర్పరచబడును. తిరుత్తణి, పల్లిపట్టు, నారాయణవనం, యీమూడు తాలూకాలలోనుండు రైతులు భూస్వాములవచ్చి సభ ను జయప్రదము గావించుతురని కోరడమైనది. నగరంలో సభకు ప్రదేశము తేదీ మొదలగు వివరములు ముందు తెలుపబడును. సి. దొరసామయ్యగారు యం. యల్. ఏ, బొల్లిని ముననామినాయుడు యం. యల్. సి, యం. దేవరాజులనాయుడు బి. యల్, మొదలగు ప్రముఖులు, అనేకులు ఆహ్వానింపబడియున్నారు. చిత్తూరువలెనే యీఆప్టుపల్లె మిక్కిలి అధికముగా బాధనందు గంజాం, కొత్తపట్టణ జిల్లాలలోనుండు జమీన్ రైతుల ముఖ్యముగా నీసభకువచ్చి హాజరవడలరని యెదురుచూచుచున్నాము.

నెవలి
తిరుత్తణి తాలూకా } బి. కుష్టుసామిరెడ్డి

గాంధీసాందీమందీర్ - గుంటూరు

ఈకాలమున హిందీభాష ఆంధ్రదేశమందలి ప్రతిభాగ్రామమున వ్యాపించి వృద్ధిచొందుచున్నది. కాని స్వతంత్రముగా నొకగ్రంథాలయమెచ్చటనుకూడాపించి యుండలేదు. ఈలోపమును దీర్చునెంచి శ్రీ కన్యకాపరమేశ్వరీ జాతీయ పాఠశాలయందలి హిందీవిద్యార్థులందరు నొకగ్రంథాలయమును స్థాపించిరి. దానిని ౧౫-౧౧-౨౪ తేదీ శనివారమునాడు మద్రాసు నివాసకులును ప్రసిద్ధ హిందీప్రచారకులగు హృషీకేశ్వర్యగారు తెరచిరి. సభకు హిందీవిద్యార్థిమానులగు పౌరులుగూడ కొందరయ్యెంచిరి. హిందీయందును చించియును వ్యాసములుజరిగెను. వైకుంఠలో నొకరగు శ్రీ చేరు పురఃపోతముగారు కొన్ని హిందీగ్రంథముల విరాళముగా నిచ్చిరి. చివరకు పాఠశాలయందలి పండితులైన డి. వెం. నరసింహచార్యులుగారి శ్లోకరూపకమైన యాశీర్వచనముచే సభ జయప్రదముగా ముగిసెను.

కోటంరాజు సీతావతిశర్మ.

"కర్నూలు మాతృశిశుక్షేమార్థసంఘము"

కర్నూలు 16-11-24:—కర్నూలుపట్టణ పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడగు శ్రీయంత ఓ. లక్ష్మణస్వామిరావు యం. ఏ. బాలిష్టరు-అట్లా గాతి అభ్యర్థితక్రింద కర్నూలుపురనివాసుల బహిరంగసభ నేటిదినం ఉదయము 8 ఘంటలకు కర్నూలుపట్టణ మెటర్నిటీ అందు చేల్చు వెలుపేరు ఆసోషియేషన్ యేర్పరచుటకై సమావేశమయెను. డాక్టరుగారు ఈసంఘముభ్యోద్యేక్ష్యములు విపులముగా జనులకు బోధనజేసినపిదప కార్యచరణల జాపితా పంచదములతో పురపాలకసంఘాధ్యక్షులు తాము మాసమునొకతూరి రు 30 కాప్యములున్న సామాకారు మేడం వెంకయ్యశ్రేష్ఠిగారు వత్సరమున ఒకతూరి రు 120 కాప్యములున్న నిట్టూరు రామస్వామయ్యగారు వత్సరమునొకతూరి రు 25 కాప్యములు చెప్పిరి. అప్పయ్య నాయుడుగారిని కేట్రీటిగా నియమించినపిదప సభముగిసెను.

(ఒకవిలేఖరి)

గుంటూరుజిల్లాలో బెల్గాంకాంగ్రెసుకు ప్రతినిధుల ఎన్నికలు

౧౮-౧౧-౨౪ న గుంటూరులో జరిగిన జిల్లాకాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సంఘసభలో యీక్రిందితీర్మానము చేయబడెను:—(తీర్మానము ౧౬) "ఈక్రింద పేర్కొనబడినవాటి అసెక్లను అంగీకరించి వారిని వారిపేర్ల కెదురుగా నమోదుచేయబడిన తాలూకాక్రింద అభ్యర్థులనుగ చేర్చడమైనది.
౧. జాలగంటి వెంకటసుబ్బారావుగారు-బంగోలు తాలూకా
౨. శ్రీకాకుళం పట్టాభిరామయ్య ,, వినుకొండ ,,
3. మల్లాది లక్ష్మీనారాయణ ,, పల్నాడు ,,
భారీలున్న 3 తాలూకాలలో యెన్నికలు యీనెల ౨౮ వ తేదీన జరుపవలెను. ఆయాగ్రామసంఘముల కార్యకర్తలను యెన్నికోద్యోగులనగ నియమించడమైనది. ఎన్నికోద్యోగులు యెన్నికపత్రములను యీ కార్యాలయమునకు దిసంబరు ౧ వ తేదీలోగా అందునట్లు పంపవలెను. ఆలోకచేరిన యెన్నిక పత్రములను లెక్కించి కార్యకర్తలను ఫలితములను ౨ వ తేదీలోగా ప్రకటింపవలెను. ఆక్షేపణలున్నవారు తమ ఆక్షేపణలను ౫ వ తేదీ ఉదయం ౧౧ గంటలలోగా చేరునట్లు పంపుకొనవలెను. ఆక్షేపణలను పరిష్కరించుటకు క్రియలులు మద్ది కాధాకృష్ణయ్య, ఇల్లికాల రామకృష్ణి, కవుతా వెంకట చలపతిరావుగార్లు పుపసంఘముగ నియమించడమైనది. ఏను ౫ వ తేదీన మధ్యాహ్నం ౨ గంటలకు స్వరాజ్యకార్యాలయములో సమావేశమై ఆక్షేపణలను పరిష్కరించవలెను. భాయపు ఫలితములు ఆనాడే ప్రకటింపబడవలెను."

వినుకొండ తాలూకాకు అభ్యర్థిగ నిలువబడిన శ్రీయంత ఉన్నవలక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారు అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘమునకు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడుటచే తమ అభ్యర్థిత్యమునుపసంపారించుకొన్నారు. వైత్తిర్యనమప్రకారము యెన్నికలను జరుపుటకు యెన్నికపత్రములను ఆయాతాలూకాలలోని గ్రామసంఘముల కార్యకర్తలకు పంపుచున్నాము.

వ॥ మ॥ ప॥ సాదరాప్రార్థ,
జి. పం. కార్యదర్శి,

బొంబాయి నభలు

మహాత్మాని ఆగమనము

నాయకుల రాక

మహాత్మాని ఆగమనము

నిన్న ఉదయమున బొంబాయి చేరెను

మహాత్మాగాంధీ, మాలానా మహాత్మాజీ, హాకిం అబ్దుల్ ఖానుగార్లు మున్నగువారు ఢిల్లీనుండి 20 వ తేదీ ఉదయమునకు బొంబాయి చేరిరి.

జేతబంధుదాసుగారు మున్నగువారుగూడ వంగరాష్ట్రమునుండి నిన్ననే బొంబాయిచేరిరి. బొంబాయి కాంగ్రెసు సంఘమువారు వారి కందరికిని స్వాగతము సగిరి. ఈనభకు ఆహ్వానింపబడిన అన్ని రాష్ట్రముల ప్రముఖులలోను చాలమంది సభలకు రాసంగీకరించిరి. వారికి బసలకు బొంబాయి కాంగ్రెసు సంఘమువారు ఏర్పాటులను చేయుచున్నారు.

వందేర్ మోతీలాలు నెహ్రూ, పండిత జవహరలాలు నెహ్రూగార్లు మున్నగువారు సంయుక్త రాష్ట్రములనుండి 19 వ తేదీన బొంబాయి చేరిరి. బొంబాయిలో భారత కాంగ్రెసు సంఘకార్యాలయ మేర్పరచబడెను.

భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభ నేడు 21 వ తేదీ మధ్యాహ్నము బొంబాయిలో ప్రారంభమగును.

ఇష్టాగోష్ఠిసభ

మహాత్మాని విడిదిలో నాడుకుల యిష్టాగోష్ఠిసభ నిన్న జరిగినది.

కార్యసంఘసభ

భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభగూడ లాబర్నసు రోడ్డులో నిన్నజరిగినది. స్థాయిసంఘసభలో జన్మింపబడవలసిన విషయములను వీరు నిర్ణయించెదరు.

మితవాదుల సంశయము

మితవాదులు తక్కిన పక్షములవారితో పాటు కాంగ్రెసులో చేరి పనిచేయుటకు ఆకాశము కలుగజేసెను అనుసంశయము వారికింకను చాల హెచ్చుగానే యున్నది. "స్వరాజ్యపక్షమే కాననభలలో కాంగ్రెసు ప్రతినిధిపక్షముగా నుండవలెనను నిబంధన పనికిరాదు. మితవాదులు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును వీడిపోని స్వపరిపాలనము గోరుచున్నారు. గాన సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే కాంగ్రెసు ఆశయమని నిర్ణయింపబడుదు. ఈ రెండుమార్పులు జరిగినచోగాని మితవాదులు కాంగ్రెసులో చేరజాలరు" అని ఇండియా సర్వెయింగ్ సంఘసభ్యుడగు ఎం. ఎన్. వోషీగారు మావిలేఖరి కరిగించెను. నిన్న మధ్యాహ్నము సంతక నాయకులు మహాత్మానితో మొదట సంభాషించుటకు నిన్న సాయంకాలము మితవాదుల ప్రత్యేకసభను జరుపుటకు నిర్ణయింపబడెను. ఆనభకు ప్రతికావిలేఖరులను రాసీయవనిరి గని ఫలితము ప్రకటించెనమిరి.

ఇతర ప్రముఖుల రాక

డాక్టరు అస్సానీ, కట్టమంచి రామలింగరెడ్డి, దేశభక్త కొండ వేంకటప్పయ్యపంతులుగార్లు మున్నగువారుగూడ నిన్ననే బొంబాయి చేరిరి.

కాంగ్రెసుపక్షముల ఆలోచన

నిన్న ఉదయముననే మహాత్మాని బసలో తహిష్కారాన్ని స్వరాజ్య పక్షముల నాయకులు యిష్టాగోష్ఠిసభను జరిపిరిగాని ఆ సభకుగూడ ప్రతికా విలేఖరులను రాసీయలేదు. ఆనభలో మహాత్మాగాంధీ, జేతబంధుదాసు, దేశభక్త వేంకటప్పయ్య, పండిత మోతీలాలు నెహ్రూ, హాకిం అబ్దుల్ ఖాను, డాక్టరు అస్సానీ, మాలానా మహాత్మాజీ, మాలానా మోకతాబీ, అబ్దులు కలాం అజదు, శంకరలాలు బాంకరు, ఎం. ఆర్. జయకరుగార్లు మున్నగు వారుండెరి. నాలుగుగంటలసేపు చర్చజరిగినది. పర్యవసాన మేమియును లేలేదనియే తెలిసినది. గాంధీ - దాసు ఒడంబడికను గూర్చియే ఉదయము 9 గంటలు మొదలు మధ్యాహ్నము ఒంటిగంటవరకు చర్చించినవిమృత సభను నిలిపివేసిరి మరల రాత్రి 7 గంటలకు సభిజరుగుటకు నిర్ణయింపబడెను. సి. వై. చింతామణిగారు మున్నగు మితవాదునాయకులు నిన్న మధ్యాహ్నము మహాత్మానితో మాటలాడి ఫలితమును నిన్న సాయంకాలము జరిగిన మితవాదసభలో తెలుపుటకు నిర్ణయింపబడెను.

వికమతమత్తము కొరకు

మహాత్మాని ఆత్మరత

నూలు మరతు

అన్నిపక్షములవారును కాంగ్రెసులో చేరుటకు వీలగునట్లు తన నియమములను వీలైనంతవరకు వదలుకొనుటకు మహాత్మాడు సిద్ధముగా నున్నాడు. నూలువడుకుట నియోజకార్హతగా నుండుటకు మితవాదులును బిసెంటువత్తమువారును ప్రతికూలురుగా నున్నచో అనిర్బంధమును గూడ మహాత్మాడు వదలుకొనుటగాని అప్పుడు మహాత్మాడు కాంగ్రెసు మహాసభ కధ్యక్షతవహించి కాంగ్రెసును నడిపించుట కంగీకరింపడుగాని ఖద్దరు-అస్పృశ్యతా నివారణము-హిందూమహాహృదీయ మైత్రి అనుభాఖిలను కాంగ్రెసువారు మహాత్మాని పరిశీలనక్రింద నుంచినచో మహాత్మాడునంతోపముతో నాశాఖిల కధ్యక్షతను వహించునని రూఢిగా తెలియుచున్నది.

స్వరాజ్యమనగా నేమి?

స్వరాజ్యశబ్ద నిర్వచననిర్ణయముగూడ నేడే జరుగవలెనని మితవాదులు పట్టుపట్టినచో "బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును వదలని స్వపరిపాలనమే స్వరాజ్య శబ్దాభిప్రాయమని" ప్రకటించుటకుగూడ మహాత్మాడు సమ్మతించును.

శాసనసభల బోక్సము

కలకత్తాలో జరిగిన గాంధీ-దాసు ఒడంబడికకు మహాత్మాడు బద్ధుడయి యుండునుగాని శాసనసభల పరిశీలనమునుగూడ కాంగ్రెసువారే వహింపవలెనని సూచించుటకు మహాత్మాడుంగీకరింపజాలడు. అది మహాత్మాని నిశ్చలాభిప్రాయములకు విరుద్ధము. శాసనసభల సంబంధము జాతీయోద్యమముగా నంగీకరింపబడుటకు మహాత్మాడుడబడడు. బెల్గాం మహాసభలో బహిష్కరణ స్వరాజ్యపక్షములకుతగవులుగలుగుండ చేయుటకు మహాత్మాడు సమ్మతించునేగాని ఖద్దరు మున్నగుశాఖిలతోపాటు శాసనసభశాఖిలగూడ కాంగ్రెసుపరిశీలన క్రిందపెట్టెనున్న శాఖిలలో నెకటిగా నుండుటకు మహాత్మాడుకొప్పకొనడు. శాసనసభల శాఖిలగూడ కాంగ్రెసుశాఖిలలో నొకటిగా నుండిరివలెనని స్వరాజ్యపక్షమువారు పట్టుపట్టినచో బెల్గాంకాంగ్రెసుమహాసభకు మహాత్మాడు కధ్యక్షుడుగానుండడు. ఈ శాసనసభల విధానమునందు సమ్మతము లేకపోవుటయేగాక దానికి కేవలము ప్రతికూలముగా నున్న తాను అధ్యక్షతవహించుటవలన మహాసభకు ప్రతిష్ఠ హెచ్చడనిమహాత్మాని అభిప్రాయము.

శాసనసభలలో స్వరాజ్యపక్షమునకు స్థానము

శాసనసభలలో స్వరాజ్యపక్షము వారే కాంగ్రెసుప్రతినిధులుగా నుండవలెనను నిబంధన పనికిరాదనియే అది పక్షపాత మగుననియు మితవాదులు, నేషనలు హోమూరులరులు మున్నగువారాక్షేపించుచున్నారు. "ఇప్పుడు శాసనసభలకు వెళ్లగోరు కాంగ్రెసువారి లో స్వరాజ్యపక్షమువారి సంఖ్యయే హెచ్చుగానున్నదిగాన వారు కాంగ్రెసుప్రతినిధులుగా భావించబడుట న్యాయమగును గాన పక్షపాత మేమియునులేదు. ముందువర్సరమున

గాని అటుపిమ్మట ని మితవాదులు, నేషనలు హోమూరులరులు మున్నగుపక్షముల వారిలో ఏ పక్షమువారి సంఖ్యయైన యిరవత్తములకుంటే కాంగ్రెసులో హెచ్చుగానున్నచో ఆపక్షమే కాంగ్రెసుప్రతినిధియగుట న్యాయము. కాంగ్రెసుపార్లమెంటు వంటిది. కాంగ్రెసులో ఏపక్షము వారి సంఖ్య హెచ్చుగానుండిన ఆపక్షమువారు అధికారపక్షమువారగుదురు." అని స్వరాజ్యపక్షమువారు తెలుపుచున్నారు. అన్ని పక్షములును కాంగ్రెసులో చేరుట కొకపద్ధతిని కనిపెట్టవలెననియే అన్ని పక్షములవారును కోరుచున్నారు.

మహమ్మదాలీ జిన్నాగారు

వికమత్య మెంటులకుదురును

(1) మొదట హిందూత్వకును మహమ్మదీయత్వకును మైత్రీకరింపజలెను. (2) కాంగ్రెసువద్దతియను విధానమును రాజకీయవిషయాలపైనే ఆధారపడజలెను. కాంగ్రెసుకట్టుబాటును గవరింపజలెను. నియోజకార్హత విచ్ఛేదము సాత్తుపెనను ఆధారపడియుండవలెనని అధిక రాజకీయ సమస్యాయములపై నాధారపడియుండగూడదు. (3) కాంగ్రెసువద్దతియు విధానమును సక్రమపద్ధతిని జరుపజలెను" అని జిన్నాగారు బొంబే ప్రానికలపత్రికకు వ్రాసిరి.

మితవాదులసభ

నిన్న సాయంకాలము జరిగినది

బొంబాయిలో ఇండియా సర్వెయింగ్ సంఘచంద్రికమున నిన్న సాయంకాలము మితవాదులసభజరిగినది. ఆశ్చర్యములా లభ్యముగా చేరుటచే చాలమందికాదెదు. చెన్నపురి, బొంబాయి, బేరారు, సంయుక్త రాష్ట్రములు మున్నగువల్లనుండి 80 మందిసభ్యులు వచ్చిరి. వారాయనవిష్ణుగోల్లేగారధ్యక్షత వహించిరి.

మాంటూగూగారివృత్తి

మాంటూగూగారి వృత్తికి సంతాపమును తెలుపుచు వీరములు డి. లేజీ వెనీషియా మాంటూగూగారికి సానుభూతిని అంజలియజలెనమిరి రాన మామోదంబుడెను.

వంగరాష్ట్రమున కఠిన శాసనములు

"కఠినశాసనముల ప్రకారము కమిషనరుల తీర్పుపైని హైకోర్టుకు ఆపిలుచేయుటకు అనకాక వియ్యబడినను అక్కటచేసి నిర్బంధముననుండుటకు ఉద్యోగులకు తృప్తికమును నశికారము య్యబడుటవలన చాల హానిగలుగలదు. వెనుకనిట్టికఠినశాసనములు ప్రయోగింపబడినపుడు చాల అక్రమములు జరిగియున్నవి గాన ఆరాజకవ్యవస్థలో సంబంధములేని యిరవరాజకీయపక్షములకు వీలవలన చాల ఆపకారముజరుగట నిశ్చయము. ఆరాజక వ్యవస్థకు ముఖ్యముగా నడచివేయవలసినదే గాని ప్రస్తుత రాజకీయపరిస్థితులలో కాంతినికలిగించుటకు దేశమునకు లాభకరమగుపద్ధతిని దూరదృష్టితో నిర్ణయించుటవరకు. అటులచేసినచో దేశీయులలో అన్ని పక్షములవారును ఆమోదించెదరు." అను తీర్మాన మామోదంబుడెను.

నాయకుల సభ

ఈ విషయమునుగూర్చి పిమ్మట నభవా రాలొందించిరి. సభకు రాజాలనివారు పలువురు శక్తివ్రులును రాష్ట్రీయసంఘములును వ్రాసినలేఖలు చదువుబడెను. పిమ్మట చర్చజరిగినది. గభవారు కొన్ని పద్ధతులను నిర్ణయించి తమఅభిప్రాయమును నాయకులసభలో తెలుపుటకు యిద్దరిని ఎన్నుకొనిరి.

19 వ భారతజయినసభ

డి శెంబరులో బెల్గాం లో జరుగును

19 వ భారతజయినసభ డిశంబరులో కడపటివారమున బెల్గాం లో జరుగును. ఆనభకు అధ్యక్షతవహించుటకు బాక్స్ట చంపరాయశీ(హోర్డోయి) గారినికొరిరి. సన్మానసంఘ మేర్పరుపబడెను. బెల్గాం లో స్థిరము చున్న నిజీపలు ఛెయ్యివారు, వెనుక శాసనసంఘసభ్యుడునగు అమపపురెప్ప చెంబలూగారి ని శన్మానసంఘసభ్యునిగా ఎన్నుకొనిరి. (ఆ. ప్ర.)

పాశ్చాత్య సంఘము

కాంగ్రెసువారికి ప్రత్యుత్తరము

“మీరు కోరిన ప్రకారము మా ప్రతినిధులను పంపజాల పండులను చింతింపమన్నాము గాని మీ రీసారి అన్ని పక్షముల వాటినిగూడ ఆహ్వానించుటచే మాకు చాలసంతోషము కలిగినది. దేశమునందున్న వివిధపక్షములను పరిగణించినచేతగాని క్రమాభివృద్ధికలగదు. దేశమునందరాజకపక్షముకలదని కాంగ్రెసువారి వాదనను యితరులనుగూడ స్పష్టముగా తెలిపియున్నాము గాని కాంగ్రెసువారి వాదనలు అరాజకపక్షము నింకను నిష్కర్మ గానిరనించుట తరువాతిగానేయున్నది. అట్టి అరాజకపక్షమును రూపుమాపుటకు దోహదపడవారు చేసిన ప్రయత్నములను నిరసించుట కన్ని పక్షములవారును చేరవలె నని కాంగ్రెసు వారి పురాహిత్యములను పరిపర్యాయము. మొదట కాంగ్రెసు వారు అరాజకపక్షమును వాహిత్యవిధానమును ఘంటాపథము గా నిరసించవలెను. లేనిచో కాంగ్రెసువారు దౌర్జన్యపక్షమును చూచియు చూడవలెను. అట్లే చివరికి అగ్రముగలగాన కాంగ్రెసువారు దౌర్జన్యపక్షమును నిష్కర్మ గా నిరసించవలెను ప్రజల నటుల. ప్రోత్సాహపరచువరకును పాశ్చాత్యసంఘము వారు కాంగ్రెసువారిపక్షాను ప్రతినిధులను పంపజాలరు. ఇట్టి విపరీతాధికారములను దొరతనమువారు ఉద్యోగలక్షిముట్ల అనుచితముయే మాసంఘమువారుగూడ నమ్ముచున్నారని. గాని విపరీతపక్షితులు దేశమునందేర్పడినవని నిర్ధారణయగుటచేతను అట్టి పక్షితులను తొలగించుట కిట్టికానములే అన్ని దేశములలోను ప్రయోగింపబడుచుండుటవలనను యిపుడెట్టికానములు అసంపదముయే మాసంఘమువారు తలచుచున్నారని. అన్నిసంఘములలోను కలిసి పనిచేయుటకు మేము సమ్మతించుచున్నాము; గాని యిపుడు అరాజకము నడచుటకు దొరతనమువారు జరుపుచున్న చర్యలను కాంగ్రెసువారు తేలికచూడకంబే ఆమోదించుటయే దేశమునకు లాభకరము గాన మేము ప్రతినిధులను పంపజాలనందులకు చింతింపమన్నాము” అని పాశ్చాత్యసంఘమువారు (వాసిరి. ఆ. ప్రె.)

మహాత్ముని బస

మహాత్ముడు యితర నాయకులను ఢిల్లీ ఎక్స్ ప్రెసు లో గ్రాంటురోడ్డు స్టేషనులో దిగిరి. ఆటనుండి వెంటనే తిన్నగా లాబరును రోడ్డులోనున్న సేటు జగజీవనుగారి బంగళాకు వెళ్లిరి. మహాత్ముడు చాల నీరసముగా కనపడెనుగాని సహజమున చిరునవ్వుతో నైపుణ్యవంతము వచ్చినవారిందరిని పలుకరించెను.

దేశబంధు దాసుగారు మున్నగువారు జయకరుగారి మండరమున బసచేసిరి.

బాబూ బెహినుచంద్రపాలగారు నేడు 21 వ తేదీ ఉదయమునకు బొంబాయి చేరెదరు. మోర్లేల్ల రామచంద్రరావు గారుగూడ నిన్న ఉదయమునకు బొంబాయి చేరిరి.

దాసు-గాంధీ ఒడంబడికకు ప్రాతికూల్యము

ఈ ఒడంబడికకు వంగరాష్ట్రమునందలి బహిష్కరణ పక్షమువారు చాలప్రతికూలముగా నున్నారు. తమ అంగీకారమును తెలుపుచు వంగరాష్ట్ర బహిష్కరణసంఘకార్యదర్శి తంతివార్ నంపెను. ప్రవిదరాష్ట్ర సంఘమువారు గూడ కొన్నివిషయముల నాతేలికచూచుకొని యున్నారు. ఆంధ్ర రాష్ట్రసంఘాధ్యక్షుడగు దేశభక్త శేంకటప్పయ్యగారు సంపూర్ణామోదమును తెలిపిరిగాని ఆంధ్రులు ఒడంబడికకు పూర్తిగా అంగీకరింపజాలరని రాష్ట్రీయసంఘకార్యదర్శి శ్రీయంత గాడిచర్ల హరిశ్చంద్రయ్య రావుగారు తంతివార్ నంపిరి.

(స్వరాజ్య)

క్రీ. శే. పులగూ మాంటేగుగారు

వారణాసి విశ్వవిద్యాలయమువారి సానుభూతి

వారణాసి, నవంబరు 20:—ప్రా. సెనర్ శేషుడిగారి ఆధిపత్యమున ఎ. డి. ధృవాగారు మాంటేగుగారి ఆకాలక్షరణమునకు విచారమును జేరియ చేయుచున్నావని తీర్మానమును విశ్వవిద్యాలయ పార్లమెంటు సమావేశములో గావించిరి. తీర్మానము మాంటేగుగారి కుటుంబమునకు బంపబడుటకు నిశ్చయింపబడెను. (ఆ. ప్రె.)

రైలుబండ్లు ఆలస్యముగ వచ్చుట

కలకత్తా, నవంబరు 20:—బుధవారము ఉదయమునకు కలకత్తా రావలసిన మదరాసు మేలు గురువారమునాడు ఉదయము 7-30 గంటలవచ్చెను. పూర్వాయుక్తవేగ నాల్గంట లాలస్యముగవచ్చెను.

(ఆ. ప్రె.)

భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘము

నేడు రాయమున జరిగినది

నేడు 21 వ తేదీ ఉదయ 9 గంటలకు బొంబాయిలో మహాత్ముని బస. లో మానానామహాత్మునిగారి ఆధ్యక్షతక్రింద భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘం జరిగినది. చర్యనీతియు లగు విషయముల తీర్మానించుగా నుండెను. కాన మధ్యాహ్నము 2 1/2 గంటల వరకును సభ సుగమము ప్రతికా ప్రతినిధులను రాసి యుండెను.

మహాత్ముని సందర్శనము

శ్రీమతా ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు, ఏ. రంగనాథయ్యగారు, ఎస్. సత్యమూర్తి, ఎం. కే. ఆచార్య, డి. వి. ఎస్. నరసింహారాజుగారు నేడు మహాత్ముని సందర్శించి సభాపిండిరి.

రై. హా. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు

రై. హా. శాస్త్రిగారు నేడు రాయముననే పూనానుండి బొంబాయి చేరిరి. వీరిని చింతాపణిగారిని నాయకుల సభకు ప్రతినిధులుగా నిన్న మితవాదసంఘమువారినుండి నిలిపిరి.

* * * * *

నాయకుల సభ

నేడు సాయంత్రం 4 గంటలకు ప్రారంభమగును

అన్ని పక్షముల నాయకుల సభ నేడు సాయంత్రం 4 గంటలకు ముజఫరాబాదు హాలులో ప్రారంభమగును. ఇంతవరకు 100 మంది ప్రతినిధులపేర్లు నమోదుచేయబడెను. సాయంత్రం 4 గంటలకు సభ మొత్తము 400 వరకు పెచ్చగలదు. నిర్బంధకానమునుగూర్చియే మొదట ఆలోచింపబడునని తెలియుచున్నది.

బాక్సరు బి. సెంటుగారు

దాక్టరు బి. సెంటుగారును ఆమె పక్షమువారునుగూడ సభకు వచ్చెదరు. నిర్బంధవిధానము ముఖ్య ప స ర మ ని ఆమె గట్టిగా తెలుపుచున్నది. సభలో నిర్బంధవిధానమును నిరసించుచు తీర్మానము నుపపాదించినచో ఆమె ప్రబలముగా జాని నెదిరింపక మానదు.

వికమత్యము కుదురుటకు ప్రయత్నము

“నానానాయకుల సభలో నిర్బంధవిధాన నిరసన తీర్మానము హెచ్చుమించుచే నామోదించబడ వచ్చును. అంతకంటె అధికముగా నేమియును జరుగునని తోచదు. కాంగ్రెసు కట్టుబాటు మున్నగు విషయములనుగూర్చి అభిప్రాయభేదములు చాలహెచ్చుగా నున్నవిగాన అన్ని పక్షములవారును ఏకీభవించుట కష్టము” అని వంగ చెన్నరాష్ట్రీయుల 100 డి వచ్చిన జాతీయకక్ష (నేషనలిస్టు) ప్రతినిధులు కొందరు స్పష్టముగా తెలుపుచున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

కలకత్తా సర్వేంటుపత్రిక

బహిష్కరణపక్ష ప్రచారము

ప్రస్తుతపరిస్థితులనుబట్టి అసహాయోద్యమమును విరమించుటకేగాక అసహాయ కలిగినపుడెల్ల స్వరాజ్యపక్షమునకు సహాయముచేయుటకుగూడ నేను సంసిద్ధుడను. స్వరాజ్యపక్షమువారి విధానమునందు నాకు సమ్మతము లేకున్నను దేశీయలావ్యాపారమున చిక్కుకొనిగలందులకైకి సహాయముచేయక తప్పదు.” అని మహాత్ముడు ప్రకటించుటచే దేశమున అసహాయోద్యమము తలంపుగలిగి కలిగినది. అసహాయోద్యమముతలంపుచినచో ఆత్మవిశ్వాసముతలంపును, పరాధీనత ప్రబలమగును. ఆత్మవిశ్వాస మేర్పడునుగాన అసహాయోద్యమముతలంపుకుండ చేయుటకు గట్టిప్రచారమువసగము. ఇపుడు ప్రతికూలకాలప్రవాహము వెల్లివిరిసి దేశమును ముంచివేయుచున్నది. గురువుగవుని తపోవనము వనధియనుగుటకు సిద్ధముగా నున్నతిగాన దానిని కాపాడుట కష్టమగునుగాన సర్వేంటుపత్రిక నిశ్చలముగు గురుభక్తితో తనవిధిని నెరవేర్చుకొనినది. ఫలము భగవదధీనము. పురుషకారము శిష్యునిది.

కాన ప్రతికూలపక్షము కడుప్రబలముగా నున్నతెని ప్రచార మత్యధికముగా జరుగుటకు సర్వేంటుపత్రిక ఎల్లవాటికిని సులభముగా లభించుటకు వెలను తగ్గించితిమి. కలకత్తానగరమువారికి దినపత్రిక ఒక కానీకే యిచ్చబడును. ఇతరస్థలములవారికి అర్హతకు యిచ్చబడును. ఈ పద్ధతి యీనెల 24 వ తేదీ సోమవారమునుండి అమలులోనికి వచ్చును” అని 18 వ తేదీని సర్వేంటుపత్రిక ప్రధానవ్యాసమును ప్రకటించెను.

పంజాబు శాసనసభ

అసభికార స్థాయిసభ్యులు అన్ని జైలులు నందర్శించుటకు తీర్మానింపబడెను

లీనూదనలు రాష్ట్రమునందమలులోబెట్టుటకు పదిలములు అధిక వ్యయమగును

లాహోరు, నవంబరు 20:—పంజాబు శాసనసభ అసభికార స్థాయిసభ్యుల సభ్యులందరను రాజకీయ, అకాలీ, కిలాఫత్ శ్రేణులు గల అన్ని జైలులను సందర్శించుటకు అసభికారులు విస్తరింప జేయవలయునని దేవదేవ్ అసభికార తీర్మానము నేడు శాసనసభయందు ఆమోదమునొందెను. రాష్ట్రమునందన్ని ప్రాంతములందు గల జైలులకు సందర్శించిన అసభికారసభ్యులు రాచకీలు ఖైదీలయెడ ప్రభుత్వమువారు కఠినముగ వర్తించుచున్నారని ప్రతిపాదనచే మోపబడినందున ఖండించిరి. ముల్తాను జైలునందు జబ్బుచేసినోక ఫైదీ జనితోయిననీయు, క్రూరముగా అధికారులు నడచుటచే జానలేదనియు సర్ మేజిస్ట్రేట్ గారు యిట్టినిందలను ఖండించిరి. మేజిస్ట్రేట్లుగారు యీవిషయమున జేసిన విచారణాఫలితమును జెలిసిగా నకుండు ప్రతిపదంతయు నిజమని సభ్యులు అభిప్రాయములను సంభాష్యముగ లేదని మేజిస్ట్రేట్ గారు చెప్పిరి. తీర్మానము ప్రభుత్వమువారికిరవున అంగీకరించుచు జెయిలనుందు ఖైదీలు చితకత్తుగముననొండవలయు ననియు సభ్యులు సవళిప్రాయముతో జైలులను సందర్శించవలయునని మేజిస్ట్రేట్ గారు నుడిపిరి.

లీనూదనలు ప్రభుత్వమువారినిసభ్యులు

లీనూదనలు గూచనలపై ప్రభుత్వమువారినిసభ్యులు సభ్యులకు చెల్లబడదని క్రాంతిగారుచెప్పిరి. లీనూదనలపైయు అమలులో బెట్టుటకు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునకు 10 లక్షల రూపాయలధిక వ్యయమగు నని మదింపుచేయబడెను. కడపటి ఉత్తరవు వెలువడినతోడనే యీమొత్తము సమకూర్చుటకు ఆర్థికవక్రమునందు యేర్పాట్లు గావించబడును.

సర్ మాంటేగు బల్లరుగారిసమాధానము

మధ్యపరగళాల రాష్ట్రీయమునకు గవర్నరుగా నియమింపబడినందులకు సభిసంబంధమున సర్ మాంటేగుబల్లరుగారు శాసనసభ్యులకు కృతజ్ఞతను వెల్లిబుచ్చుచు బంపబడిన లేఖను శాసనసభాధ్యక్షుడుజదివెను. (ఆ. ప్రె.)

అఖిలబర్మా సంఘ

కార్యనిర్వహణసభ

హోంమెంబరు నియమమునకు

అనంత్య ప్రి చెల్లుబడెను.

రంగూన, నవంబరు 20:—అఖిలబర్మా సంఘ కార్య నిర్వహణ సభయు జాతీయవాదులును గలసి యీగిరిన నుమహరించిన తీర్మానములను గావించిరి:—బర్మాదేశీయుల న్యాయమైన అభినివేశములను క్రమిస్తుచిందెట్టి వానిని హోంమెంబరుగా నియమించినందులకు యాసభవార సంతృప్తిని చెల్లుపుచున్నారు. అట్టి అభిప్రాయములుగలవాని నియమముచే దేశమునందసంతృప్తి పెరుగునని చెల్లుచున్నాము. (2) ప్రస్తుతము హోంమెంబరుగారు ప్రాజెక్టునందు న్యాయమూర్తిగానున్న పును యిచ్చిన తీర్పునందలి నూత్రము లాచరణయందుబెట్ట ప్రయత్నించినయెడ జాతీయవాదులు శాసనసభవారా ప్రభుత్వమువారిని ప్రతిఘటించెదరు. (ఆ. ప్రె.)

ఎగుమతి దిగుమతులు

నూటనలుబదియైదులక్షలు హిందూ దేశమునకు రావలయును

కలకత్తా, నవంబరు 20:—అక్టోబరు నెలలో రూ. 2184 లక్షల విలువగల సరకు దిగుమతి కావడెను. ఎగుమతికావడిన సరకు విలువ రూ. 1988 లక్షలు. రూ. 780 లక్షలు నికర మైనవిలువగల వెండిబంగారము దిగుమతి కావడెను. వర్తకము వలన హిందూదేశమునకు రూ. 145 లక్షలు రావలసియున్నది. (ఆ. ప్రె.)

వి. హామిడ్ సుల్తాన్ మారికేరుగారు రిసీవరుగా నియమింపబడిరి

మదరాసు, నవంబరు 21:—శాసనసభ్యులగు వి. హామిడ్ సుల్తాన్ మారికేరుగారు నాగూరుహజరత్ సజుల్ హామిడ్ అలియాదుల్లాసంస్థకు నాగపట్టణము సబార్డినేటు జడ్జిగావేరెసీవరుగా నియమింపబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

ప్రాచీనభారతదేశము

మొసపోటీమియాలోగల ఆనాదిసంబంధము

పురాణానుప్రమాణము

భారతపురాణానుప్రమాణము పరిశోధనాధికారియగు డాక్టర్ బ్రూక్లీగారు తే. టి. వి. ఐ. ఐ. యస్. యస్. ఎ. (డాక్టర్ ఆఫ్ లిటరేచర్) తత్వశాస్త్రమున 14వ తేదీన హిందూ పత్రిక కిట్లవ్రాయమన్నాడు:-

పంజాబు, సింధుదేశములందు పురాణానుప్రమాణము పరిశోధక శాఖవారు యామధ్యకనిపెట్టినవిషయములను మిశ్రమితికాపాతములకు జెలుపగోరెదను. వీనివలన మొసపోటీమియా భారతదేశముల ప్రాచీనచారిత్రక విషయములు తెలియగలవు. భారతీయలెప్పుడును తమయనాదివాగరకతనుగూర్చి గౌరవమునుబుండురు. ఇయ్యది ఆసియాఖండముననున్న వాగరకతలన్నిటి యంతటి ప్రాచీనమైనదనియే వారినమ్మకము ఇందులకు ప్రమాణముగ పురాణానుప్రమాణము లేమైనగనిపెట్టకాముని వారాకతో నుండును. ఇప్పుడాయాశంభించినది. రాక్షసము రాగి పనిముట్లయుగము రాజగృహము, పెద్దపెద్దరాతిగోడల నాటిపూర్వకాలము మాటయెట్లున్నను మనభారత పురాతనము సాంప్రదాయముల క్రిందటిచారిత్రము మాత్రము తెలియను. యిప్పుడంతకు యిట్లు పరిశోధనములు చేసిన కనుక బోధిమి. విదుతేలయేండ్ల క్రింద సింధు పంజాబుదేశముల ప్రజలు చక్కగ తీర్చిదిద్దిన పట్టణములలో కాపురముండినట్లును అద్భుతవాగరకగర్భితకళావిన్యాసదృష్టిగర్భిత, చక్కదము మున్నగు పనులు తెలిసి, ప్రాతపథ్యాయందు కాశ్యమున్నటుల తెలియమన్నది.

ఈమధ్య దొరకినవి

ఇందుకు ప్రమాణములు పంజాబురాష్ట్రములో మాంటుగొడరీజిల్లాలోని హారప్పయను చోటను, యంకను 400 మేళ దూరమున సింధుదేశమున లార్నానాజిల్లాలో మోహన్జోడోరా వద్దను దొరకినవి. ఈరెండుచోట్లను త్రవ్వగా దేలిన శిథిలములందు బాగా కాన్పిన యిటుకతో గట్టిన యిండ్లును, దేవాలయమును చతురస్రంబులతో గట్టిన గోడవలయును దొరకినవి. ఇంకను దొరకినవానిలో చిన్నచిన్న ప్రాచీనములగు మృగ్ధాయశేవములు రంగులతోనైనవియు, పట్టివియు, కొన్ని చేతితో చేసినవియు, కొన్ని నానిమిదకేసినవియు, గలవు. శిలాస్తంభములు శేయుటకొకవిధమున గట్టి మృద్ధిశేవముగలదు. ఆటవస్తువులు గలవు. నీలపుగాజుముక్కలతోను శుక్రములతో కేసిన గాజులును, క్రొత్తరకం నాణెములును, కత్తులును, చిత్రములగు రాతిగోడములును, పాచికలును, అన్నిటికన్న ముఖ్యము, లిపియేతో తెలియనిది వెక్కిరించిన ముద్రలును గలవు.

కొద్దివారముల క్రింద వరకు యాశిథిముల నాటియుగము విషయమై యేమియు తెలియకండెను. భారతదేశములో నిట్టి వెప్పుడును భూమిలోనుండి వెల్లడైనవియు అవి క్రీస్తుకు పూర్వము లేవ శతాబ్దమునాటివియు వెల్లడయ్యెను. కారణ మేమనగా ఆశిథిములలో గొన్ని చూర్మల కామనాటి వానిక్రింద దొరకినవి. కాని ఊరిత పూర్వకాలము నాటి దొరకెప్పు యిట్లులేనట్లు. సింధుదేశమునందు యిట్టి మహాజ్ఞానము చాల శతాబ్దముల క్రింద న్యావమై యుండినది చెప్పవచ్చును. ఈ విషయము క్రిందటి సెప్టెంబరు 20వ తేదీ ఇంగ్లీషు పేపర్ లండను చూపులో ప్రకటించిన న్యావమునందు నొక్క జెప్పితిరి. ఆ న్యావభూమి మొసపోటీమియా విషయముల గూర్చి ముఖ్యమైన సంగతులు జెప్పబడెను. ఈ పంజాబు సింధు పురాతన సమస్తముల దక్షిణ మొసపోటీమియాలోని సుమేరియనుల పురాతన పద్ధతులకు క్రీస్తుకు పూర్వము మామనాలుగు వేల సంవత్సరముల క్రిందటివానికిని సంబంధము గలదని నిస్సంశయముగ జెప్పగలము.

పరిశోధన మొనరము

భారతదేశమున దీనికనిపెట్టినవానివలన యేమిలేనో ప్రస్తుతమెవరును జెప్పజాలరు. కానియిప్పుడు యాదేశ భారతన చారిత్రమునకు చాలముఖ్యములని చెప్పట అతిశయోక్తిగానేరదు. మొసపోటీమియాలో సుమేరియనుల విజ్ఞానపరిశోధన మింకను ప్రారంభకాలనే యున్నది. ఇంకను యెన్నియో సమస్యలు పరిష్కారము గావలసియున్నవి. సుమేరియనుల విజ్ఞానము గలవన్నచోట్ల అన్నియును పూర్తిగ పరిశోధింపబడలేదు. కొన్నిటినుండి కొంతసంగతి తెలిసినను యింకను పరిశోధింపవలసిన దెంతయోగలదు. ఆదేశముననున్న జాతులలో శ్రవక ప్రత్యేకభాషగలిగియున్న సుమేరియనులు యొక్కడినుండియో విజ్ఞానవారస కాస్త్రజ్ఞులందు నొప్పుకొనుచున్నారు. ఈమధ్య

సంవత్సరములలో వారిని ఆదేశమునుండి తొల్యు మొసపోటీమియాకు జడలగొట్టవలెనని ప్రయత్నము జేయబడెను. హారప్ప, మోహన్జోడో ప్రదేశములలో నీవస్తువులు తొల్యుటయు ను సుమేరియనుల వానివంటి నీర్లు మధ్య నెంతయో సముద్రముండి దూరముననున్న యాప్రదేశములందు దొరకుటయు, జాడ, మొసపోటీమియాలోని సుమేరియనుల చరిత్ర విషయ మెట్లుండినను వారిజ్ఞానముతో సరిపోలినది దగ్గరది సింధుదేశమున వ్యాపించియుండవలె ననియు, భారతదేశమున నెన్ని యొకతాబ్దములక్రింద అంత మహాదభివృద్ధి గాంచి యుండిననియు జెప్పవలయును. అట్లేవపుడు సుమేరియనులు మొసపోటీమియాకు యొక్కడనుండియో వచ్చిరిని కాస్త్రజ్ఞులు చెప్పుమాట నిజమగునెడల వారి వాగరకతకు పుట్టిల్లు భారతదేశమే యెరుండవలెననియు, అయ్యదియే బాటిలోనియు. అనియు, పశ్చిమ ఆసియా విజ్ఞానములకు మూల సునియు జెప్పవలయును. ఇయ్యది నిశ్చయముగ నిప్పుడే చెప్పట తొందర పడుటయేయునుగాని యిప్పుడు కనుగొనినవానిపై నిట్లుండ మున్నందు ఆలస్యము జేయకుండ సింధుదేశమును పరిశోధించుట చాల అవసరమని తేలుచున్నది.

లిపివిషయము

ఈ క్రొత్త కనిపెట్టినవానిలో నీళ్లపై లిపిమాత్రము చాల చిత్రమైనది. ఆ అక్షరముల పోలిక జాడ మామూలుగ పూర్వము ఇండియాలోని నీళ్లన్నిటిమీదనలేనే చేప యాకృతివలె బొమ్మవ్రాసినట్లుండును. మొసపోటీమియాలో సుమేరియనుల వాడుకలో ఈ అక్షరమును ఒక్కొక్క మాటకు నుండినదియు, ద్వయియేమియు లేదనియు జెప్పెడివారు. కాని ఒక్క అక్షరముగనే ఉచ్చరించెడివారు. అక్షరములు పై నాలోపమాట కొక గర్భవలె నుండును. పిదప సెమెటికు జాతివారు గుర్తుప్రకారమే గాక ద్వయిగూడ వీలగునట్లుపయోగించిరి. దీనిని జూడ యిప్పుడుజపానులోని విషయములకు పోలిక గాన్పించును. జపానులో పై నాఅక్షరములకు అర్థమును, అసలు పై నాద్వయియు నీయబడును. ఒక్కొక్కసారి జపానుమాట వ్రాసి పై నామాటఅర్థమును జెప్పెదరు. ఒక్కొక్కసారి అర్థముమాత్రము లేకుండ పై నా ఉచ్చారణయే యుండును. ఇట్లెన్నోవిధముల అక్షరములతో చేరుటచేత వానియర్థముదయాల కష్టమే. ఇప్పుడే కనుగొన్నవివి చిరువులుకు యేపద్ధతి అవలంబించి పరిశోధన తెలియదు. ఈ లిపి ఇండియాలో మాట్లాడునట్లు వ్రాసికో లేక గుర్తువ్రాసికో, రెంటినికలిపికో తెలియదు. ముందు యావిషయమై కనుగొనబడు ఇండియాలో తగినపరిశోధనము లేదు. వీనిని నిర్వచించవలెనన్న అందుకు తగిన అభివృద్ధి జేయవలెను.

ప్రస్తుతము జెప్పదగిన దేమనగా, హారప్పలో రాయబహుమారు దయారాం సాహనీ కనిపెట్టినవియు, కిట్లను జెనీగారు మోహన్జోడోలో గనిపెట్టినవియు, భారతదేశమున క్రీస్తుకు పూర్వము మామనాలుగు వేలండ్ల కింద, మొసపోటీమియాలోని సుమేరియనుల విజ్ఞానముతో వాలు అభివృద్ధి జెందిన వాగరకము రెంటికిని దగ్గర సంబంధము గలదియుండినని తేలుచున్నది. ఇక్కడ మాత్రము కొంచెము దెలిసినమాటల సింధుమహాసముద్ర త్రవ్వ లోపల భారతవాగరకత యేమాత్రమభివృద్ధియై యుండినో కనుగొనబడు యెంతయుక్తముగ నుండునోగదా! దీనినిపట్టి ఆసియా విజ్ఞానపరిజ్ఞానము భారత వాగరకతపై యెంతవరకాధారపడి యుండినో తెలియనుగదా!

పంచములను పాతశాల

పంచములను పాతశాల

పుణ్యక్షేత్రము, నవంబరు 21:- స్థానికపంచముల గూడెముడు మాధ్యమిక భవనమును నిర్మించుటకు దర్బారు రూ. 8000లను కాంక్షనుచేసినది తెలియమన్నది. కొన్ని నెలలక్రితము యాపాతశాల స్థాపించబడినది. తొమ్మిదిమంది పంచమహిళలు మొనటిపాఠములో జదువుచున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

మంగుసూరు, నవంబరు 21:- నెల్లూరు రిలీఫ్ కమిటీ అధ్యక్షులగు టి. వి. కే. పి. ఆయ్యరుగారు మంగుసూరు సంబంధ మునుసన్నిధి. దక్షిణకనరాలో ఉడిపింట్ వాల్ మొలగు స్థలముల వరదలచే బాధపడెను. వరదలచే నాశనమైన స్థలములను కనిగోచేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

రోమహరి డబ్బు 1-కి రూ. 0.8-0

ఈ భవ్యమును నీటితో కలిపి పట్టించిన రోమములుగా దానివిషయములలో మొదలంట రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము నలు పెక్కును, ముంటయుండెను. రోమములు రాలిపోవును ముప్పుతొలగవచ్చును డి.బి. ముగ్గురూ + బొంబాయి.

మొసపోటీమియా బెదరింపు

ఇబినుసాదు ప్రభుత్వము

లాహోరు, నవంబరు 20:- తెహిరిననం దుండి "మస్లిమ్ అవుట్ లుక్స్" ప్రత్యేకవిలేజు 19-వ తారీఖున యిట్లు తిండినిచ్చెను:- పదమూడుడైన హైదరాబాదు హుస్సేను జెహాంగరమందుండి నెడ్జ్ ప్రభుత్వమునకు తిండియిచ్చెను: నెడ్జ్ ప్రభుత్వము సంధికోప్పకొనియెడ తాను యాద్యమునకు సంసిద్ధముగ నున్నాడనియు మెక్కానుండి నెడ్జ్ నెన్దము తిండి జేయబడుననియు హుస్సేను తిండినంపెను.

ఇబినుసాదు జవాబు

హుస్సేను యెడలను, నెడ్జ్ ప్రభుత్వమువారియెడలను హుస్సేను నొసరించిన దుర్భాగప్రవర్తన ప్రస్తుతసిగ్గులకు కారణమనియు, హైదరాబాదు హుస్సేనుకుడుకులందరు జెడలిపోయి మహమ్మదీయభవారీర్థ్యానములకు జద్దులుగావలమనియు నెడ్జ్ ప్రభుత్వము సమాధానమంపెను. పవిత్ర యాత్రస్థానముల విషయమున తీర్మానములు గావించుటకు మస్లిములభవారే అర్హులు. ఇతరులట్టి అధికారములేదు. ఈ నియమమునకు భంగముగోగినచో యాద్యముసంభవింపకదగ్గును. యాద్యమునకు కారణము నియమమునకు గ్రించినవారే అనుదురు.

ప్రత్యేకవ్యాఖ్య

ఇందుపై ప్రత్యేకవ్యాఖ్య యొనర్చుచు, హుస్సేను యిట్లు బెదరింపుటకు నాతినికి ప్రబుముగు విదేశీయులవద్దకు యుండవలయుననియు, బ్రిటిషువాడు హామీమెటువారికి యిరాకులో గాని, బ్రాహ్మజోరడేయిలోగాని, హైదరాబాద్ గాని సహాయ మిచ్చినచో మహమ్మదీయప్రపంచమునకు ప్రబలవిరోధులుగ నెంచబడి చిక్కులకు పాలగుదురని వ్రాయమన్నది. (ఆ. ప్రె.)

గుంటూరు తాలూకాబోర్డు

ఖద్దరుతీర్మానము

దొరతనమువారు నిరాకరించుట

గుంటూరులో 17.9.1924 వ తేదీన జరిగిన తాలూకా బోర్డుసభలో, ఖద్దరు, అస్పృశ్యత, జాతీయవిద్యలనుగూర్చి ఆలోచింపవలెనని రిప్రీజెంటేషనుసంఘ కార్యదర్శి వ్రాసిన లేఖ చదువబడెను.

137 వ తీర్మానము

"ప్రతిబాలికా పాఠశాలకు ఒకరాట్టయు ఒకవీశ ప్రతిని నాలుగుకడుళ్లను శంపవలెను. బాలికలు వడికిననూలును పిడులుగా మట్టి పాతకాలల వాయి తాలూకా బోర్డుకు పంపుచుండవలెను. బోర్డువారు వెంటనే పాఠశాలకు ప్రతిపంపుచుండవలెను. (2) తాలూకా బోర్డువలన జీతముపుచ్చుకొనుచున్న ఉద్యోగులందరును, కేటి నుండి ఖద్దరునేకట్టులెను. ఉపాధ్యాయులు ఖద్దరునేకట్టులెను, విద్యార్థులు బాలురును బాలికలునుగూడ వీలెనంతవరకు ఖద్దరునేకట్టులెను ఉపాధ్యాయులు ప్రాత్రాహారపవలెను. తాలూకా బోర్డుసభ్యులుగూడ వీలెనంతవరకు ఖద్దరుకట్టులెనని సర్దులగు పంపవలెను." అనుతీర్మాన ముమోదించబడెను. దీనికి మ. పి. ప్రకాశరావుగారు ప్రతిహేతులుగా నుండిరి.

స్థానిక ప్రభుత్వశాఖ

ఉత్తరువు-8167 ఎల్, ఎస్. 10.11.24

17.9.1924 వ తేదీన చేయబడిన 137 వ తీర్మానము సంబంధి రెండవభాగమున ఉద్యోగులును ఉపాధ్యాయులును విద్యార్థులునుగూడ ఖద్దరుకట్టులెననియున్నది అట్టి తీర్మానము చేయుటకు బోర్డువారికి అధికారములేదు గాన దానిని 1980 లోకలబోర్డులచట్టము రిక వల్క్షన్ 1 వ సభు శక్తిక్రింద దొరతనమువారు రద్దుచేసిరి.

(సం) పి. ఎల్. మూరు

ప్రభుత్వకార్యదర్శి

దీనిని ప్రకటనార్థము పంపవలెనని. అని తాలూకా బోర్డు అధ్యక్షుడు మ. పి. వ్రాసెను.

గుంటూరు

సాధు సుందరసింగుగారు సంధ్యానుండి 17 తేదీ నాయంత్ర మిచుకు విచ్చేసిరి. మిచనరీలు కై ప్రస్తుత చాలమంది వీనికి రైలుస్టేషనునంద న్యాగతి మిచ్చిరి. 18 తేదీ ఉదయమున లాభిల్ చర్చి ఆవరణలో నొక ఉపన్యాసము మిచ్చిరి. అనేకులు ఆరంభముతో వినిరి. (ఒకవిలేఖరి)

మహాత్ముడు - స్వరాజ్యపక్షము

ఒకంబడికపై విమర్శనలకు ప్రత్యుత్తరము

గాంధీమహాత్ముడు యావారపు 'ఎంగుడండియా' లో నింకను ఒకంబడికపై విమర్శించుచు నిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

నేనును స్వరాజ్యపక్షమువారును జేసికొనిన ప్రతిపత్తి బహిష్కారవాదులకు మిగుల ససంత్కృష్టిగజేసిన దన్న ఆ శ్చర్యమేమియులేదు. నేను అహింసాతత్వ సత్యాగ్రహమును మాత్రమేయని యెన్నిసార్లు జెప్పియుంటి. అందలి పరమార్థమును కనుగొను నప్పటికి నాకు నాసహచరులకువలెనే భయముగల్గుచుండును. ఈ ప్రతిపత్తి అంధుకు సంబంధించినవారికిదప్ప యెవరికిని తృప్తికరముగ లేనట్లు నాకు గానియుచున్నది. నేను స్వరాజ్యపక్షమువారికి యెందుకుగానుండ వొత్తిగ బొంగి పోతినని చాలమంది ఆంగ్లేయులు తలంతురు. ఇకను బహిష్కార వాదులు నేను మోసపుచ్చినవనియు హాళిపోతినని భావించెదరు. విద్యార్థులలో ఆలజడగలిగిచినదని ఒకమిత్రుడు వ్రాయుచున్నాడు. ఆసహాయోద్యమమును ప్రస్తుత మాపివేసిన యెడల వారు జాతీయపాఠశాలలలో నేల యుండవలె నని వాదించుచున్నారు. వారు చాలకష్టముల బడిరి, వారినిగూర్చి ఒకంబడికలో నేమాత్రము నాలోచింపలేరె. ఒక ఆంధ్రమిత్రుడు వ్రాసినలేఖగలదు. దానిని బాగుగ పరికించి తగినప్రత్యుత్తరమియ్యవలసియేయున్నది.

నేనీఆధ్వర్యము నిస్సంశయముగ దెలిసియే జేసితిని. ఏదోఒక ఆంధ్రపత్రిక వ్రాసినట్లుల దౌర్జన్యపక్షమున కర్పణజేసికొంటు గాదు. స్వరాజ్యపక్షము దౌర్జన్యపక్షముని నేను నమ్మును. ఇట్టి అభియోగములు కీ॥ కీ॥ దాదాభాయినారోజ్ మీదను, జస్టిసు రాజదేవిమీదనుగూడ లేబడెను. లాలాహరిశంకర్ లాలుగారికి సర్ మైతేలు ఒడ్వయ్యుగారికున్నట్లు దౌర్జన్యము నందు యేమాత్రమును ప్రసక్తియేలేదు. అట్టిఆశయము ఆ సాత్రపు అరెస్టుజేసి నిర్బంధించెను. స్వరాజ్యపక్షమునకు కష్టకామునవచ్చినపుడు వారికిజేయూతనొసగుచున్నయెడల నేనుదేశమునకు ద్రోహముచేసినవాడ వగుదును. ఆపక్షమునకును దౌర్జన్యమునకు నేమైనసంబంధమున్నదని సరియైనయెడల రానిందు ఆ పక్షము నేనుదానిని నాకుతోచినంత తీవ్రభావలో నిరసించి దానిలో సంబంధమేమియులేకుండ తెంచివేసికొందును. కాని అంతవరకు నేనేమియుజేయను. నాకు కాపనసభాప్రత్యేకమున లన యొక్కజలభయముగలను ననిగాని, కాపనసభలలో వివాదములజరుపుటయందుగాని యేమాత్రమును నమ్మకములేదు. కాని అపక్షము కాంగ్రెసులోజేరినయొక పక్షముని గుర్తించుట కర్థమువృత్తులు తమఅసహాయధర్మము నర్పణజేయుట గానే తదు. దానికర్థము స్వరాజ్యపక్షము కాంగ్రెసులో జలముగ నుండి పెరుగుచున్న యొకపక్షమనితప్ప మరేమియులేదు. ఎట్టి వివాదముండ చెనుకదగియుండుటకు తరస్కరించి, అట్టివివాదములకునే బాగుండునని తోచినయెడల అపక్షమును వెంటబెట్టి చిత్రించినవలసియుండును. కాంగ్రెసులోజేరిన ప్రతివారును అంతమాత్రమున కాంగ్రెసుకార్యక్రమాంశము లన్నింటిని నమ్మచున్నాడని యనగలమా!

గాంధీజీ సిద్ధి

సాధ్యంతవిషయము మాత్రము కొంచెము భిన్నముగనుండును. ఈప్రతిపత్తి జేసారులకు నేనేసాధకుడనైతిని నేనందులకు విచారించను. తప్పి ఒక్క దేశము నన్ను దారిజాతుమని కోరెను. అప్పుడు నేను బహిష్కారపక్షమువారివలన నెట్టి అలంకమును లేకుండ స్వరాజ్యపక్షము తనకార్యక్రమమును పూర్తిగా వాచరణలో పెట్టుకొనునట్లు అనకాక మిచ్చినయెడల దేశమునకు జేమనుని నిర్ణయముగాంచితిని. బహిష్కారపక్షమువారు జేయుపనులలో తొల్గిననక్కరలేదు. స్వరాజ్యపక్షమువారివలెనే వారును నిర్వాణకార్యక్రమమును నెరవేర్చవచ్చును. అయితే వారుఅసలంబించుచుండిన అసహాయ ధర్మమును గూడ నుంచుకొనవచ్చును. అయితేకాంగ్రెసు అసహాయమును తాత్కాలికముగ వాపివేయుటవలన అసహాయపక్షమువారికి కాంగ్రెసునుండి యెట్టిబలమును సహాయము నుండవలదు. వారికి బలము వారిలోపలనుండియే రావలెను. వారిలోనిజమైన విశ్వాసమే యందునెడల అది అగ్నిపరీక్ష యగును. అసహాయోద్యమము యీతాత్కాలికముగ నాపుటతో అంతరించునెడల ప్రవాణీవితమునందుత్సాహము గలుగజేయు శక్తివశించిపోవును.

మిత్రులు చంచలముగనున్న తక్కుంగలవారి మాటయేమని ఒకమిత్రుడనుచున్నాడు. నేనేమియు చంచలముగ

కీర్తిమహారాజు బై అమృతగారు

లేను. అసహాయ ధర్మమునందు నాకును విశ్వాసమెప్పుడును తరగిపోలేదు. అయ్యదిప్పటికి 30 యేండ్లనుండియును జీవితధర్మముగ నుండెను. కాని న్యాన్యక్రీగతవిశ్వాసమును యితరుల నెత్తిపెట్టినట్లును, అందులో దేశీయసంస్థపెట్టెను. అందలిచిత్రమును ఉపయోగమును గూర్చి భేదము నమ్మనట్లుల జేయగలను. నేనుదేశముయొక్క మనస్సునున్నదో కనిపెట్టునపుడు కాంగ్రెసునందు పరికిలింపగా కొంతకొంత గావలెనని తోచినయెడల ఆగవచ్చును. కాంగ్రెసుయొక్క మనస్సునుతప్పుగ గ్రహింపవచ్చును. దానివలనవచ్చిన దొనగేమియులేదు. కాని యితరవర్గములు అపాయకరములగు చుట్టుములుగను లేవపుడు నేను నాపట్టుతో మూఢముగనుండి దేశాభివృద్ధికడపడునెడలదొవ మేయనవచ్చును. నిజముగాదౌర్జన్యమేయందునెడల నేనొక్కడనైనను యెందురుదిగలవలెనదే. కాని దేశము యిష్టమునెడల దౌర్జన్యమార్గముల గూడ స్యాతంత్ర్యమును సాధింపవచ్చును. అప్పుడు భారతదేశము నాజన్మభూమియైనను నేను ప్రేమించు భూమిమాత్రము కాకపోవును. నాతోయైనను దుష్ట మార్గమున జోవునెడల యెట్లు గర్వపడనో యందుగూడనంతే.

స్వరాజ్యపక్షము—ఆంగీకరణ

అయితే స్వరాజ్యపక్షము క్రమాభివృద్ధిని గోరుచున్నది. నేను గోరినవిధమున ఆహింసవల్లనే స్వరాజ్యము కచ్చునని నమ్మక పోవచ్చును గాని దౌర్జన్యమువలన ప్రమాజనము లేదు. అపాయకరము గూడనిది దానిముఖము జూడకనేయుండును. ఈపక్షము కాంగ్రెసులో చాలప్రాముఖ్యమైనది దాని యొక్కజలమును పరిక్షించునెడల సర్వాధిక్యమును స్థానముగూడ గాంచవచ్చునని చెప్పవచ్చును. నేను కాంగ్రెసునుండి తరైపోయి అహింస కాంగ్రెసును నడుపుటకు జేయుట సులభమే. అపక్షముతో సమాన ధర్మము నాకేమియు గాని న్నింపకున్నయెడల నేనెట్లో అంతే జేయుదును. కాని అపక్షము ముక్తిగాందుట తేమాత్ర మాత్రమున్నను పనిబిడ్డరిల్లి సస్యమునుజట్టి వడలపట్టే వడలకుండును. అపక్షము కాంగ్రెసులో జేరదనిగాని, నిరసించిగాని, కాంగ్రెసునుండి తరైగాని నేనుదానిని దుర్బలము జేయను.

'ముక్తి' యనమాటను అపార్థములో నేమియునే నుం యోగింపలేదు. నాకుగూడ మధ్య తల్లిని మార్గముగలదు. అయ్యది ప్రపంచములో నందరు యెరిగిన వానినన్నిటిలో సర్వోత్తమమైనది. నాజలబలులు నాకు చెలియును. అందుచేత అపక్షముచేతైన నట్లుల నన్ను ఒప్పించి మార్చుచున్నందున్నాను. ఇందువలన అపక్షము విషయములన్నియు నాకు బాగుగ దెలియును. నేను నాయుద్దేశ్యముల దామనదేమియు లేదు. అపక్షమునందున్న నామార్గములకే దానిని త్రిప్పజూతును. ఈ విధానమునందు నాకే ముక్తిగలుగజేసి నన్నుమార్చి వేయునెడల గౌరవములేయు అపక్షముదే. అప్పుడు నేను సభలో బహిరంగముగ మానిపోతినని ప్రకటించెదను. ఈమధ్య అన్యోన్యము మనసు దెలిసికొని కఠారముగ జరిగినదనును. ఇయ్యది జ్ఞానవ్యరహితమై మిథ్యార్థము.

అసహాయవాదులుగూడ యిప్పుడే నాలోచేరెనరుగాక. వారివాకి వ్యక్తికీపర్వలందు భృథముగ నుండురుగాక! వారి అసహాయము ప్రేమజనితమగునెడల వారు స్వరాజ్య

పక్షమువారిని మార్చగలరు. ఒకచేత విజయము గాంచున్నను తేతమవారిపక్షములనుండెడల వచ్చినవచ్చు మేమియునుండదు. ఇకను స్వరాజ్యపక్షము వారు అనుసరింపకుండునెడల వెనుక బడియుండలసియుండును. ఒకచేత 12 మాసములగడువులోను గెలిచి పైచెయ్యివచ్చునెడల కాంగ్రెసులో వారేయజమానులగుదురు. అసహాయపక్షము స్వల్పసంఖ్యాకముగనుండును. ఆస్వల్ప సంఖ్యాకులతో నేను జేచిననీ ముందేనన్ను రిజర్వు జేసికొనవచ్చును.

విద్యార్థులవిషయమునగూడ నంతే. అసహాయోద్యమము నాపితేయవచ్చునుగాని పాఠశాలలను నిలిపివేయుటలేదు. ఆపని ముగిసినది. అసహాయోద్యమ సర్వోత్తములలో నజయొకటి కావున విద్యార్థులు పాఠశాలలను విసరుచుండవలసినదే. కాంగ్రెసు అసహాయకార్యమును విరమించినను విద్యార్థులు అట్లు జేయుటలేదని దేశమునకు జాలవలయును. దృఢముగనిలవబడుటకు పరిశీలు వాతావరణము అనుసూయముగనుండవలెనన్న అది చేలనమగు విశ్వాసమునుక తృప్తిశ్వాసమున్నపుడు తుపానువచ్చి వనుగూడ లింపకుండవలెను.

ఆర్యవైశ్యమహాసభ

అధ్యక్షుని ఎన్నిక

గుంటూరులో డిశంబరు 6, 7, 8 తేదీలను జరుగనున్న ఆర్యవైశ్యమహాసభకు కోయంబత్తూరు వాస్తవ్యులగు పండిత గ్రంథి గోపాలుపెట్టిగారిని అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనిరి. అయిన అంగీకరించెను. కాని అన్ని మండలములలోను సంస్థానములలోను అన్నిచోట్లను సభలుచేసి ప్రతినిధులను ఎన్నుకొని వారి చేరులను మాకు తెలుపవలెను. ప్రతినిధులకు దరఖాస్తు ఫారములకకరలేదు. ప్రతినిధులును ప్రేక్షకులును రుసుము చెల్లింపనక్కరలేదు. ఎచ్చినవారి కగదిరికిని ఉచితముగా బసలును భోజనమును ఏర్పాటుచేయబడును. కాని ఎంతమంది వచ్చేదీన్ని యీ సవంబునెల 31 వ తేదీలోగా మాకు తెలుపవలెను. చిత్రతీర్థానములకు కట్టుబాటులో సవరణలుగూడ 30 వ తేదీలోగా మాకు చేరవలెను. కలపసప్లయలో కలపవర్తకులు తూనుగుంట్ల కృష్ణయ్యగారు చాలసహాయముచేసిరి " అని సన్మానసంఘం కార్యదర్శి నేడు గంటూరునుండి తిరివార్త నంపెను. (ఆ.తె.)

తపాల ఒడంబడిక రాకపోకలు

బొంబాయి, నవంబరు 2:—బొంబాయినుండి 15 వ తారీఖు ఒడంబడిక దీసికొని 19 వ తేదీన మధ్యాహ్నము 4.30 గంటలకు పి. జి. మేలు స్టీసు " మూల్ బాస్ " ఏడెనురేవు చేరి మరునాటి ఉదయమున బయలుదేరి పోయెను.

18 వ తేదీ నీరుటపాలను దీసికొని 19 వ తేదీని ఉదయము 6 గంటలకు మేలు స్టీసు " మేసిడోనియా " పోర్టు నెడ్డు చేరి నాడువయమే 10.30 గంటలకు వెడలి పోయెను.

25 వ తేదీన బొంబాయి రేవునకు " సిటి ఆఫ్ బెన్గళ " ఒకవచ్చును. (ఆ.తె.)

ఆంధ్రపత్రిక

1924-వ సం॥ నవంబరునెల 21-వ తేది

శుక్రవారము

ప్రాచీన హైందవ నాగరికము

పంజాబులో కనుగొనబడిన పురాతన వస్తు సంపద, పాశ్చాత్యులకును వారి యనుచరులకును ప్రాచీన హైందవ నాగరికముగూర్చి నూతనవిషయముల ననేకముల చెలువగలదు. ఈ సంగతి నే హైందవ పురాతన వస్తు పరిశోధన శాఖాధికారి యగు సర్ జాన్ మార్షల్ గారు తెలపరచుచున్నారు. రెండువేల అయిదవందల సంవత్సరములకు పూర్వపు చరిత్ర అధునిక విమర్శకుల కింకను తెలియలేదు. కాని, ప్రస్తుత పరిశోధనలు అయిదువేల సంవత్సరములకు పూర్వపు చరిత్రను తెలుపుచున్నట్లు, మార్షల్ గారు సూచించుచున్నారు. పురాణకథప్రకారమది, భారతకాలపు నాటి చరిత్రయై యుండవచ్చును. పాంచాళ సింధు ప్రాంతములలో, పాంచాళ వీరు లెట్టి యద్భుత పరాక్రమముజూపి, నేటికిని మరుపునకురాని కార్యములొనర్చిరో, పాతకలకు జెలుప నవసరము లేదు. పాంచాళ దేశము మొదటినుండియు శూరులకును వీరులకును ధర్మనిరతులకును జన్మస్థానమై యుండెను. అయిదువేల సంవత్సరములకు బూర్వము ప్రపంచస్పృష్టయే జరుగలేదనియు, మానవులలో క్రైస్తు బుట్టిన పిమ్మటనే నాగరికము మొదలిడెననియు తెలిపెడి సిద్ధాంతములు నిరాధారములని యిట్టి పరిశోధనలు తెలపరచుచున్నవి. మినహరిలు బైబిలు కథల ననుసరించి స్పృష్టియంతయు ఆదాము జననమునకు పిమ్మటనే జరిగెనని వాదించుట చేతను, పాశ్చాత్య చరిత్రకారులు ప్రాచీన గాఢాన్నిటిని బద్ధుని పిమ్మటి కాలమునకు చెప్పుట ఆచారమగుటచేతను ఆ విషయములనే ప్రతిబాలునికని నూహించుట తటస్థించుచున్నది.

ప్రాచీనుల లెక్కగాని, పౌరాణిక నిదర్శనములుగాని, జ్యోతిషశాస్త్ర విషయములుగాని గౌరవింపబడుటలేదు. పాశ్చాత్యులకు శిలాశాసనములను, లిపియు ప్రధానములు. వానినిబట్టియే నన్ని విషయములను పరిశీలించి నర్వజత జూపుట యాచారమయినది. కాని పాశ్చాత్యులు వేనిని ప్రమాణముగైకొందురో వానిననుసరించియే వెనుకటి సిద్ధాంతములను మార్చుకొన వలసివచ్చుచున్నది. మార్షల్ గారు చెలిపిన సంగతులట్టి అయిదువేల సంవత్సరముల క్రిందట సింధు, పంజాబు ప్రాంతములందలి ప్రజలు గొప్ప పురరాజములను నిర్మించినదియు అధికనాగరికము ననుభవించినదియు చిత్రకళా శోవిదులై యుండినదియు వ్రాతపదతినవలంబించినదియు చెలియచున్నది. అట్టి తది, స్పృష్టి అయిదువేల సంవత్సరములనాడు జరిగెననుట అసంబద్ధమగును. కల్పిన యిటుకతో కట్టబడిన ఇంట్లను దేవాలయములును కనుపించెనట.

చక్కగ నిర్మించబడిన నీటితూములు గలవట. వానిపైని చలనరాతి పలకలు పరుపబడెనట. ఆకాలపు వట్టికుండలు మున్నగునవి అందముగ నుండుటయు గాగ్ గానుతోజేసిన గజలుండుట గొప్ప విశేషము. ఆకాలపు నాణెములను ఆయుధములను పాచికలను గనుపించెనట. పాండవుల నోడించిన పాచికలు నిజముగగలవనట కేమిసందియము?

ఇట్టి పరిశోధనలను కనుగొనవారు భారతీయులగుట మరియొకవిశేషము. భూగర్భశాస్త్రముననుసరించి సయితము, ఇయ్యవి అప్రీతాచీనమని తేలెను. వీనినినింకను చాలదూరము పరిశీలించవలసియున్నది. ఎట్టి నూతనవిషయము లింకను బయల్పడునో యూహించజాలము. హిందూదేశమునందు తగిన పరిశోధనల గావించునెడల, ఇంతకన్నను పురాతన విషయములు మానవదృష్టికి గోచరించునని నమ్మెదము. పాశ్చాత్యులకన్నను, భారతీయులే ఇందు కధికముగ బూనుకొనుట శ్రేయస్కరము. కొంత కాలమునుండియు పాశ్చాత్య పరిశోధకుల నొక విషయ మధికముగ కలవరపెట్టుచున్నది. మెసపొటేమియాలో, అత్యంత ప్రాచీననాగరిక చిహ్నములు గనుపించెను. సుమేరియనులను జాతివారు, మెసపొటేమియాలో వెలువలనుండి ప్రవేశించినదియు, అక్కడనినీంచెడి జాతులకును వీరికిని సంబంధ మేమాత్రము లేదనియు, కనుగొనబడెను. వీరెవరో ఎక్కడనుండివచ్చిరో తెలిసికొనజాలక, ప్రాచీనపరిశోధకులు చికాకుపడిరి. కాని పంజాబులో లభించిన విశేషములజూచిన, సుమేరియనులు హిందూదేశమునుండి వెడలినట్లు నిర్ణయించుచున్నది. మెసపొటేమియాలోగనుపించిన విశేషములకును పంజాబులో గనుపించినవానికని చాలపోలిక గలదని గూడ తెలియచున్నది. ఇందునుబట్టి హిందూదేశమే ప్రాచీననాగరికమున కంతకును మూలస్థానమై యుండవనియు బాబిలోని యా అస్సీరియా విజ్ఞానమున కంతకును హిందూదేశమే ఆధారముగ నుండవనియు మార్షల్ గారు రూపించుచున్నారు. హిందూదేశము పరాధీనస్థితియందుండుటచే పాశ్చాత్యపరిశోధకులు సామాన్యముగ ప్రాచీన హైందవ చరిత్రా విశేషము పరిశీలించుటలేదు. హిందూదేశమునగాక మరియొక దేశములో నాగరికముత్పత్తి జెందెనని ఎటుల నయినను జూపుటకు వీరు తంటాలుపడెదరు. ప్రాచీనకథలు ఇటీవల జరిగినవని చెప్పెదరు. కాని నిజమెంతకాలము దాగును? కాలము గడిచినకొలదియు పాశ్చాత్య పరిశోధకుల సిద్ధాంతములు తప్పని దేలుచున్నవి. భారతీయులు నాగరిక వంతులుగారనియు మోటుజాతి వారనియు రాళ్లను రప్పలను పూజించెడివారనియు మొదలగు సంగతులను వెల్లడిజేసి వారికిను నాగరికులగుటకు ఎంతకాలమో బట్టునని తెలుపుటకు వీరు పాల్పడుచుండురు. కాని భారతీయులనాదికాలము నుండియు అద్భుత నాగరికము ననుభవించినది తెలుచున్నది. ఇట్టి ప్రజల సంతతివారు స్వపరిపాలనమున కర్హులుగారని ఎంతకాలమని చెప్పగలరు?

మహాత్ముని హెచ్చరిక

యంగు ఇండియా పత్రికలో, గాంధీమహాత్ముడు విమర్శకులకు తగు సమాధానము జెప్పెను. తాను దౌర్జన్య పక్షమునకు తొంగిపోతినను అప

వాదమును, మహాత్ముడు ఖండించుచున్నాడు. స్వరాజ్యపక్షమును దౌర్జన్యపక్షముని మహాత్ముడెంతమాత్ర మంగీకరించుటలేదు. అట్టితరి, సాధరపక్షమున కాపత్తు గలిగినపుడు, మహాత్ము నడ్డుకును చూచి యూరకుండరని నెనుక బెలిపి యుంటిమి ఆవిషయమునే మహాత్ముడును సీరపరచుచున్నాడు. మహాత్ముడియొక్క హిందువు లెటుల నహాయము జేయునటుల వెనుక ప్రేరేపించెనో, స్వరాజ్యపక్షమునకు బహిష్కారపక్ష మటుల సహాయము జేయునటుల, మహాత్ము డిప్పుడు ప్రేరేపించుచున్నాడు. మహాత్ముని దృక్పథమును గ్రహించిన వారికి, అతని ప్రస్తుతచర్య విపరీతముగ నుండనేరదు. ఇకముందయినను అసహాయధర్మమునువ్యక్తులుకొన సాగించుట కెట్టి యభ్యంతర ముండదనియు, ఇష్టము లేనివాడు శాసనసభా కార్యక్రమమున పాల్గొన నవసర ముండదనియు, నిర్మాణ కార్యక్రమమును ఉభయపక్షములును దీక్షతో కొనసాగించుటకు ఏ లేర్పడుననియు, మహాత్ముడు నమ్ముచున్నాడు. అసహాయోద్యమమునందు మహాత్ముని విశ్వాసము దగ్గననుట అన్యము. మహాత్ముడు చెలిపినట్లు ముప్పది సంవత్సరములకుబైగ, అనడు అసహాయమును తన జీవితధర్మముగ కొనసాగించెను. కాని కాంగ్రెసునందలి బలమగు సెకపక్షము అసహాయధర్మము నవలంబించుటకు తిరస్కరించుచో, మహాత్ముడు వారిని బలవంతపెట్టి, మనస్ఫులను కలహములను చెంచుట కిష్టపడుటలేదు. అందుచే కాంగ్రెసునభ నిజపరిస్థితులను గుర్తించుటకు, కొంచెము వ్యవధినిచ్చి నుద్దేశ్యముతో మహాత్ముడు సంపూర్ణ అసహాయ కార్యక్రమమును నిలువదలజేసెను. స్వరాజ్యపక్షమును అధికారవర్గము నిర్బంధించుచున్నపుడు, మహాత్ముడు వేరొకవిషయము నాలోచింపక, పూర్ణ సహాయము జేయనిశ్చయించెను. ఇట్టి సమయమున మహాత్ముడు కాంగ్రెసునుండి విడిపోయి కాంగ్రెసు నేమాత్రము బలహీనపరుపడు. అసహాయమును విడనాడుట ద్రోహమని తలంచెడి వ్యక్తులు కాంగ్రెసుజెప్పినను జెప్పుకన్నను, తమ ధర్మమును విడవదని, మహాత్ముడు హెచ్చరించుచున్నాడు. అట్టి అనుష్ఠానమునకు విలువ యధికమగును. దేశమునకు అట్టివారు మార్గదర్శకులుగ నుండగలరు. బొంబాయియందు చర్చలును, ఆలోచనలును ప్రారంభమయినవి. స్వరాజ్య బహిష్కార పక్షములకేగాక, ఇతరులమధ్యగూడ సంయోగము గుడుర్చుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఇట్టి సితిలో మహాత్ముని సత్రయత్నముల కెల్లరును దోష్పడి, నిరంకుశాధికారుల చర్యలకు తగిన ప్రత్యుత్తర మొనగుట యావశ్యకము.

సర్ చిమకూలార్ సెతల్ వాడుగారి ఉద్దేశము

బొంబాయి ప్రభుత్వ సభ్యులుగనుండిన సర్ సెతల్ వాడుగారు, బొంబాయి సమావేశమునకు ముందుగ, పాపకములో పుడకవలె నడ్డుపడుట శోచనీయము. వీరి కింకను అధికారవాసన తొలగినటుల దోచదు. వెనుక శంకరనాయరుగారివలె, నేడు సెతల్ వాడుగారు మహాత్మునికి ప్రత్యర్థియై నిలచుచున్నాడు. మితవాదులు కాంగ్రెసునందు జేరగూడదని వీరు ఎటుగెత్తిచాటుట, మూర్ఖతను సూచించునే గాని దూరదృష్టిని సూచించదు.

మీరు చెలిపెడి కారణములు స్వస్థములని, చూచి నందినే గ్రహించవచ్చును. కాంగ్రెసుందలి బహిష్కారస్వరాజ్యపక్షములను, మీరు దూషించుచున్నారు. కాని మీ మాగ్గ మేమి? ఎంతకాలమునను, బ్రటిషువారి అనుగ్రహమును నమ్ముకుని యుండటమేనా? అది దిద్ద వేరు మాగ్గములేదని మీరవాదులతో బాటు అందరను అంగీకరింపవలయునా? కాంగ్రెసు వెలుపలనుండుటవలన, మితవాద నాయకులకు అధికార పతనము దొరకవచ్చునుగాని, దేశాభివృద్ధికి మీరు ఇనుమంతయు తోడ్పడజాలరు. గాంధీమహాత్ముని ఆహ్వానము సంగీకరించుట ఆత్మహత్యయో, సెలేల్ వాడుగారి హితము ననుసరించుట ఆత్మహత్యయో, మితవాదులు యోచింపవలయును. గాంధీమహాత్ముడు రాజకీయనాయకుడుగ నుండటకు బనికరాడట. మహాత్ముడు అడ్డుదగులకు న్నచో, సంస్కరణము లీసరికి సఫలమయ్యెడివేట. ఈసంగతిని, సంస్కరణసంఘము నెదుటనిచ్చిన సాక్షులెవరును దెలుపరయిరి. స్వంద్య ప్రభుత్వోదాసమును కొనసాగించుట యసంధివని అన్నిపక్షములవారును చాటుచున్నాది. అయ్యది ఆచరణ యోగ్యముగాని పద్ధతయని గుర్తించని ప్రమాఖుడలేడు. కాని సెలేల్ వాడుగారు క్రొత్తసాక్షును కల్పించుట అనుచితము. వివేకము గలవారెవరును నూలుచందా నేరూపమునను అంగీకరింపజాలరట. కాంగ్రెసుసభ మహాత్ములను వాలానాలను తేలిమివేయ వలయునట. అటులగుచో నిష్కళంక చరిత్రలును శుద్ధవర్తనలును కాంగ్రెసులో వల్లసగూడదని దేలును. సెలేల్ వాడుగారి అవధానో వాక్యములను మితవాది లామోదించుట అసరహేతువగును. మితవాదిలు ప్రజలపై నాదరణజాహితో సఖ్యపథున్న యిదివరకు గల స్వల్పపు పలుకుబడిని సంతము కొల్పోయెదరు. మితవాదపక్ష మిది మరే నామమాత్రా వశిష్టమై యున్నది. సందిగ్ధ సమయములందు గోడమీద పిల్లి వాటముగ ప్రవర్తించుటచే ఇంగ్లండులో లిజరలు పక్షపుసీతీమీల పరిణమించెనో మితవాదులు కనుగొనవచ్చును. అనుచరుల లేని నాయకులు మాత్రము బరలు పక్షమున మిగిలిరి. భారతి మితవాదుల సీతీ అంతకన్నను క్షీణితి పెండ్లకమానదు. మితవాదులు కాంగ్రెసులో జేరుట, కాంగ్రెసుకన్నను వారికే ఎక్కుడు లాభకరమని, గ్రహించుట ముక్తము.

కాలేజీ పునర్నిర్మాణము
లాకాలేజీ పునర్నిర్మాణ సంఘుని వేదికయు, ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువులను ప్రచురింపబడినవి. పర్నిర్మాణ సంఘమువారు లాకాలేజీ విద్యకును, అభివృద్ధికును సమన్వయము గుదుర్చునెంచిరి. క్రీస్తుజేసెడి సుప్రసిద్ధులగు లాయర్లచే విద్యాభ్యాసముల నిష్పించుటకు మీరు తలపెట్టిరి. కాలేజీ ఉపాధ్యాయులసంఖ్యను పెంచవలయునని భీషుచించిరి. కాలేజీకన్సిలునందు, న్యాయ విద్యాయాధికారుల ప్రతినిధు లుండురు. కాని మీరును ప్రభుత్వమువారే నియమించెదరు. విరుద్ధులైరిక కాలములందు వేరువేరులను చేయగల్గు నియమమును విధించుటకు, పునర్నిర్మాణ

ఆంధ్ర

గాంధీ మహాత్ముని వూజానిధి

లక్షరూపాయలు సమర్పింపవలెను

యథా శక్తి ని తోడ్పడుదు

చందాలు
ఇదివరకు 50424-14-8 ఇదివరకు 24549-1-8

కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు కంతులుగారికి చేరిన వసూళ్లు
కోశాధిపతివద్దను, ఇతరత్రను వసూలు మొత్తము
కోశాధిపతివద్ద 24604-1-8

పూజానిధికి సామునుబంపు చిరునామా:— కా.నాగేశ్వరరావు, నెం.7, తంబుకెట్టిపిడి, మద్రాసు.

సంఘమువారు అంగీకరింపలేదు. నివేదికపై మహాత్ముని ప్రభుత్వమువారు తమ యుత్తరువును ప్రచురించిరి. నివేదికమునందలి ప్రధానాంశములను ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి. సుప్రసిద్ధ న్యాయవాదులకు కాలేజీనలతో సంబంధ ముండుటవలన విశేష లాభముండునని ప్రభుత్వమువారు రెంచుచున్నారు. బోధనయు, వ్యవహారజ్ఞానమును కలసియుండవలెననియు, ప్రత్యేకోపన్యాసముల లాభమును విద్యార్థులు బడయవలెననియు, అసిస్టెంటు ప్రొఫెసరుల సంఖ్య వృద్ధిగావలయుననియు, ప్రభుత్వమువారుతలంచుచున్నారు. ప్రత్యేకోపన్యాసకులకు గౌరవవేతనమును మొత్తముగ నిచ్చివేయవలయునట. రాజాపు సంతకారంభమునందయు, పండ్లండుమంది అసిస్టెంటు ప్రొఫెసరులు నియమింపబడుదురు. విరికి మాసమునకు రెండువందలరూపాయిల కనిన వేతనము ముట్టును. ప్రిన్సిపాలుమాత్రము, వేతనకపనిలో బ్రవేశింపగూడదు. విద్యార్థులు చదువుకొనుకాలము 1: మొదలు 4 గంటలవర కుంకవలెనని ప్రభుత్వమువారు తలచుచున్నారు. కాని, యీ విషయమై కాలేజీ కన్సిలువారి సూచనలను మీరు విచారించెదరు. నూతన పునర్నిర్మాణమువలన విద్యార్థుల కెట్టి లాభముండునో చెప్పజాలము గాని, భిన్నమాత్రము విస్తారమగునటుకు సందియములేదు. న్యాయవాదులకు కొందరకు చేతనిండ పని గలుగును.

గుంటూరు తాలూకాబోర్డు: కద్దరుభారణము
సెప్టెంబరునెలలో జరిగిన గుంటూరుతాలూకా బోర్డు సమావేశము, కాంగ్రెసు సంఘమువారి విన్నపమును గౌరవించి ప్రతి బాలికాపాఠశాలలో రాటమును ప్రవేశపెట్టుటకును దూదిని తాము వస్త్రయితేయుటకును తీర్మానించెను. తాలూకాబోర్డు ఉన్యోగులందరును భిక్షువును ధరింపనయ్య ననియు ఉపాధ్యాయులు తాము కిద్దఱును ధరించి బాలికల చేతకద్దరును ధరింపజేయవలయుననయు తాలూకా బోర్డు సభ్యులు కద్దరును ధరించునటల కొరవలయుననియు గూడ తీర్మానించిరి. ఇట్టి తీర్మానమును గావించుటకు తాలూకాబోర్డులకు హక్కు లేదని ప్రభుత్వమువారు ఉత్తరువిచ్చిరి. శారదానికేతనమునకు గ్రాంటు నిచ్చు విషయమునగూడ ప్రభుత్వమువారు ప్రతికూలభావము జూపిరి. స్థానిక స్వపరిపాలనమును ప్రోత్సహింపరచుట కిది మార్గము గాజాలదు. నిర్మాణ కార్యక్రమమును ప్రోత్సహింపరచుటకు గూడ, తాలూకాబోర్డుల కధికారము లేకున్నది.

ద్వంద్వప్రభుత్వమునందలి, రెండు భాగములును ప్రజాభిలాషల నెక్కరీతిగనే ఆదరించుచున్నవి. స్వరాజ్యసిద్ధివలన గాని, స్థానికస్వపరిపాలనమయిన సఫలముగానేరదు. స్వరాజ్యసిద్ధికై ప్రజలు ద్విగుణీకృతకత్తితో కృషి సలుపుట ధర్మము. స్థానికస్వపరిపాలనసంఘములు జంకు లేక తమ స్వాతంత్ర్యమును విడనాడక ఆత్మగౌరవమును నిలుపుకొనుట యుక్తము.

యూరపియనుసంఘము
బెంగాలు యూరపియనుసంఘమువారు మహమ్మదాలీగారి ఆహ్వానము సంగీకరింపకుండుట వింతగాదు. ప్రస్తుతనిర్బంధవిధానమును యూరపియనుసంఘము వారు సమర్థించుచున్నారు. ప్రజలతో సఖ్యపడుటకు చేజిక్కి పయవకాశమును, యూరపియనుసంఘమువారు బారవిడచిరి. ప్రజలతో కలసిమెలసి, వాటిప్రములతో సానుభూతి జూపగలిగినపుడే, యూరపియనులు దేశాభ్యుదయమునకు తోడ్పడగలరు. అటులగాక ప్రజాశయములను తృణీకరించుచు వారిని అణగద్రొక్కుటయే కరవ్యమని తలచునంతవరకు హైదరాబాద్భ్యుదయమునకు గాని సామ్రాజ్య శ్రేయమునకుగాని ఏ రేమాత్రముతోడ్పడజాలరు. బ్రటిషు ప్రతిష్ఠ క్షీణించుటకు ఏరే కారకులగుచున్నారు.

మితవాదులు: బొంబాయిసమావేశము
బొంబాయి సమావేశమునకు మితవాదులు తమ ప్రతినిధులను పంపుటకు నిశ్చయించుట సమంజసముగ నున్నది. సెలేల్ వాడుగారి హితమును విరంగీకరింపనందులకు సంతసింపవచ్చును. ప్రస్తుత సమస్యను విశాలదృష్టితో పరికించుచో, సంయోగ సూత్రము లభింపకపోదు. మితవాదులు దేశసీతని గుర్తించి కొరమాలిన అక్షేపణలను తెలుపకుండురు గాక!

సర్ హెన్రీ లాచర్ గారి ప్రథమప్రసంగము
జయప్రదముగ నాల్గువేషములు వేసిరి
ప్రేక్షకుల పరిభ్రాంతిపాదము
కరాచి, నవంబరు 20:— కరాచి నాటకశాలయందు నిన్నరాత్రి సర్ హెన్రీ లాచర్ గారు మొట్టమొటిపర్యా యము వేషమును వేసిరి. నాటకశాల క్రీక్కిరిసిపోయెను. వాల్ల వేషములను లాడుచుగారు వేసిరి. ప్రతిభాశాలలకు కరాచిని దురీనునకు సహాయముగ నున్నారు. పితేఖిరి లాచర్ గారిని సందర్శించగా తాముయీదేశమునకు వచ్చుట కిదియేప్రథమ మనియు, హైదరాబాదు తమకు చయతోజూచుచున్నారనియు తెల్పిరి. (ఆ.ప్రె.)

విదేశ వార్తలు

సైన్యములను తగ్గించు ఒడంబడిక

డెయిలీ టెలిగ్రాఫ్ ప్రకారము

లండన్, నవంబరు 19:—డిశంబరు 8 తేదీని జరుగు జాతిసమితి సభ కార్యక్రమమున సైన్యములను తగ్గించు ఒడంబడికను తేర్చుకొని బ్రిటిషువారును జర్మను వారును నూనూని రన్నమాటయే. డొమినియను ప్రభుత్వములన్నియు ఆక్షేపించుచే బ్రిటిషువారిని చేసినట్లుచే ఆశ్చర్యమకర్తేదు. పూర్వపు ఒడంబడికకురావచ్చును. న్యాయమును సమస్యలనుగూర్చి భారతమునకు మధ్యవర్తిత్వముగా పేగుకోర్టులో చర్చించుటకు ఆవకాశ మేర్పడునని డెయిలీ టెలిగ్రాఫ్ ప్రకారము అర్థము చేయుచున్నది.

కాని సైన్యమును తగ్గించు ఒడంబడికను జాతిసమితి సభ కార్యక్రమమున తేర్చుకొని బ్రిటిషువారును చే దీనిని వదలు కొనిరని ఆమునరావని రూటరు డెయిలీ న్యూస్ నాడు. డిశంబరు 8 తేదీలోపుగ ఈవిషయమునకిది సరికొనియట కవకాశము లేనందున వ్యవధి చాలనందున డొమినియనులతో పూర్తిగ సలహాచేయుటకు వ్యవధిచాలనందున నిట్లు చేయవలసివచ్చెను. దీనిసాగే క్రొత్తవిధానము సేర్పాటుచేయుటకు వదలుకొనరనుచున్నాడు.

కెయిరో దౌర్జన్యము

ప్రభుత్వవర్గములో భయోత్పాతము

జగులులు పాపాగారి ప్రకటనము

లండన్, నవంబరు 19:—యంధ్ర కార్యాలయమునుండి తిరిగి వచ్చుచుండ ఆంగ్లసర్దారు సర్ పిట్టాగారిని జంపుట కుట్ర ప్రయత్నించిరి. రెండుబాంబులు ఆతనిపై వేయబడెను. ఒకటి ప్రేరణ గాని ఆతనికి తగులలేదు. ద్రోహులు కిగ్గుతో 4 గుర్రులున్నారు. అందరూ పారిపోయిరి. ఒక బాంబు వ్యర్థమగుటచే తుపాకులతో ఆతని పర్యాయములు గాల్చిరి. సర్దారు అంగరక్షకుని కాల్చిరి. బండితోలువాని, పోలీసువానిని గాల్చిరి. ప్లాకగాడి పాట్లలో చాలవరకు తిట్టలుతగిలెను. వైద్యాలయమునకు గొంపోబడిరి.

వివరములు

ద్రోహులు విద్యామంత్రి ఉగ్రాణ్ధ్ర శాఖకుండు దాకొనియుండిరి. ఒక బాంబును వేయ మోటారుబండికి తగిలెను. కాని ప్రేరణలేదు. కాల్యలోపడెను. ద్రోహులు బండి వెంటబడి తుపాకులను పరంపరలుగ గాల్చుచునే యుండిరి. పాపము బండిలోనున్నవారు భయపడి లోపల క్రింద పరుండి కాపాడుకొన ప్రయత్నించిరి. పొంతకులను వెంటబడిన పోలీసువారిని మూడుపర్యాయములు కాల్చిరి. బలముగ గాయములు తగిలెను. ద్రోహులలో కనిపెట్టుకొనియున్న మోటారు బండిలో ద్రోహులు ప్రవేశించిరి. ఈబండి సంఖ్యను గుర్తించుటకు ఇద్దరాంగ్లేయులు మోటారు క్రొత్తదొంగులద్వారా పరుగెత్త బండిలోనుండి ఆద్రోహులు దిగి వారిపై కాల్చిరి. కాని తగులలేదు. తరువాత బండి పరుగెత్తిపోయెను.

ఆస్పిర్టుగారు నేటియందయమున రాజా మండిరమున కే కలిసికొని మాట్లాడిరి.

కాలు, చేయి, పాట్లతోను ప్లాకగాడికి మూడు గుండ్లు బాదుచుకొనిపోయెను. బ్రతుకునో లేదో చెప్పజాలము. అంగరక్షకుని గుండెలో కాల్చిరి. బండివానిని చేరిమీదను, కాలు మీదను గాల్చిరి.

జగులులు పాపాగారు మంత్రిలును బ్రిటిషు రాజువారి భవనమునకే విచారమును తెలిపిరి. పాగ్ల మెంటు సభ్యులు గూడ విచారమును తెలిపిరి.

జగులులు పాపాగారికి చాలమనసు విచారముగనుండెను.

ఈతాంబు తూముకాల్యలోనే బడియుండెను. ఎవరను ముట్టలేదు. ఉత్త తుపాకీగుండ్లపెట్టెలను పోలీసువారు వెదకుచున్నారని విషయము దొరకలేదు. ద్రోహుల మోటారుబండి సంఖ్య సరిగానిచ్చెను. కొంతమంది ముఖ్యులనుపాపాగారితో ద్రోహులను బట్టకొనగలమని పోలీసువారు రహస్యముగా.

బ్రిటిషు మంత్రులు

బర్క్ హెడ్ ప్రభువుగారు
(ఇండియా మంత్రి)

సర్ వర్తిగుటనుకవాన్సుగారు
(యంధ్ర మంత్రి)

గౌ. డబ్ల్యు. సి. బ్రిడ్జి మెనుగారు
(ఫస్ట్ లార్డ్ ఆఫ్ ఆడ్మినిస్ట్రేషన్)

ఆర్ట్స్ మంత్రిగారు
(విదేశ రాజ్యాంగ మంత్రి)

సర్ జాన్ సను హిక్కుగారు
(దేశాంగ మంత్రి)

విక్టోరియా చర్చిఫీల్డ్ గారు
(కోరాంగ మంత్రి)

మంచిరస్సలోనే కాల్చిరి. బండితోలువాడు ఈజ్ఞు చేయుచే. గాయములు బలముగ తగిలినను నిండువేగముతో సర్దారుబండిని నడిపెను. రాజు బాంబునకు తేర్చెను. క్షతగాత్రులు వచ్చునరీక ఆలెంబీ ప్రభువు ఆస్పిర్టుగారు భోజనము చేయుచుండిరి. అందరూ నిర్భయముగాపోయిరి.

మోటారుబండి నడుపువానిని అపుడే ఆశ్చర్యకేసినయు ద్రోహులను బట్టుకొనుటకు సర్వవిధముల ప్రయత్నించెద మనియు ఆతివిచారముతో జగులులు పాపాగారు రాజుతో తెలియజేసిరి.

ప్లాకగాడి పాట్లలోయు రక్తమయము

ప్రేగులు చిల్లులుబడలేదు. పాట్లయు, కండరములు బాగున్నవి. కొంతవరకు భయములేనట్లు లున్నది. 8 గురుద్రోహులీపనిలో పాల్గొనినయు రెండుబండ్లలో పారిపోయినయు అనుకొనుచున్నారు.

శస్త్ర చికిత్స

సర్దారుకు శస్త్రచికిత్సనర్పిరి. ఆంగ్లో-ఆమెరికను ఆస్పత్రిలో జయప్రదముగ జరిగెను. నిన్నటిపాటుంకాలమే నూడ నకు బండ్లలో సంచలించుకొనెను గాని 28 వరకు వియనము నాపుకేసిరి.

ఆతని ఆరోగ్యమునకు భయము లేదు. బాగుగనే యున్నది.

విరిపు ఫీన్స్

ఎన్నికలు

లండన్, నవం 17:—విరిపు ఫీన్స్ లో ఎన్నికలు ప్రారంభమైనవి. దక్షిణ డెల్టాలో సిక్ ఫీన్స్ లో మూడుగాడికి 17297 వచ్చెను. ప్రభుత్వపక్షవాది హ్యూజెసుగారు ఓడిపోయిరి. ఉత్తర డెల్టాలో రిపబ్లికను మాడెసుగారు గెలిచిరి.

బ్రిటిషు లిబరలుపక్షము ఎన్నికలు

లండన్, నవంబరు 20:—ప్రతిస్థానమునకును పోటీ సర్పవలెననియు అధిమమువచ్చే ఎన్నికలకు 500 మంది అభ్యర్థులైన నుండితీరవలెననియు ఎన్నికలనిమిత్తము తక్షణం 500000 పానులమొత్తమును తయారుచేయవలె ననియు అన్నివర్గముల ప్రతినిధులతో వచ్చే జనవరి 28 తేదీని పోలింగు భవనములు నిర్ణయించిరి.

ఉత్తర దేశ వైద్యపండితుడు

డాక్టరు ఆల్ఫ్రెడ్ బిల్లింగ్ గారికి ను ఉద్యోగమును అంగీకరించినది లేనది తెలుపబడు.

భారత పట్టభద్రుడు

మునిగిపోవుట

లండన్, నవం 18:—కేంబ్రిడ్జిలో గతరాత్రి పదహారు బోవుచు ప్రమాదమున మునిగిపోయెను.

జినివీపుగారి లేఖ

సజమే, స. దియము లేదు

జినివీపుగారి లేఖను నిజమే, కాదో కనుగొనుటకు నియమించబడిన ఉపసభ్యులువారు అయ్యది నిజమేయని విచారించ తెలియజేసిరి. రాకొవిస్కిగారి ఇటీవలిలేఖను ప్రభుత్వమునకు వచ్చిన ప్రత్యుత్తర మసందర్భముగనే యుండును. గ్రేటు బ్రిటన్ లో బోల్షివికు ప్రచారమును మాన్పవలెనని వ్యక్తపరచెదము.

ఇవరనుండి చెప్పరుకు కోర్టు

వాట్లింగ్ విధికోర్టును మరల క్రొత్తగ వేల్పుయువత తెరచెను. ఇది ప్రాతకోర్టు పూర్వము కోమగులు నిర్మించి 11 మైళ్ళపొడవు గలదు. ఇది దివ్యముగ జేయబడినది. అమగులు తెల్పున్నది. దీనిని పూర్తిజేయుటకు మూడే పట్టికది. దీనివలన పనిలేనికార్మికులకు చాలవర కుపాధిగ.

ఇంగ్లండు-జర్మనీ

వర్తకపు టాడంబడిక

లండన్ లో రాయబారములు
లీఫ్ట్, నవంబరు 19:—కొద్దిరోజులలో జరిగివు యుట ఆంగ్లో-జర్మను వర్తకపు టాడంబడికను పూర్తిజే టకును రాయబారములను జరుపుచును లండన్ శిక్షకు. ఇవరలో బ్రిటిషుతరపున బ్రిటిషురానుబారి ప్రోవేను. ఇతరుగూడ లండన్ కు వచ్చుచున్నాడు.

చీర్వానము

సభ్యుల ఆ గహము

సం గ్రహ వివరములు

నలమందుసభ

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్)

సాగించుటయే బిట్టువారి యుద్దేశము

కూర్చి నలు లోగున్నారు

అంగ్లో-పెరిషియను చమురు

கொழி

ప్రభుత్వ పాటాలను వదలుకొనదని తెలియచున్నది.

చీర కాపులు

మరణివా ర్

పెన్నీ నేమూరు వీసేపిటిచిర్లాడ్లుగాని పూర్వము క్యాథి
యూవారులో గదర్నరువు ఏజంటుగ నుండిరి. ఆయన దివం
గతులై డి.

నల్లమఁదుసభ

అమెరికను | పయత్నములనుగూర్చి బెంటు

మతాచార్యుని యభిప్రాయము

జననా, నవంబరు 19:—నేటిసభలో శ్రేణుగారు మాట్లాడినవారిలో ముఖ్యులు. ఆమెరికాతరపున ప్రస్తావించిరి. కమ్యూన్తో కాలముగడపుటకొని సమయముగాదని ఆరోజులు పోయిన నేనియు క్రయారూపముగ ఆచరించబలెననియు చీనా ల్లో తక్కినవిక్రమముల తొలగింపబలెననియు అట్లునచో తక్కిన పక్షములన్నియు చులకనగ నుండుననియు ప్రస్తుత మీసభ నాశనముడనియు తిరిగి ఆచరణయోగ్య మగు ఏర్పాటులతో ముందుకువచ్చి కార్యమును సాధించువరకు సభ నాపుజేయవలె ననిరి. ఆమెరికను నీయంపద్రవమును తొలగించుటకు తదేక చిత్రతో ప్రవ రించుచున్నారనిరి.

సర్దారు సర్ లిస్టాకుగాను

చనిపోయితి

జనులుగారి పకటన

(అంధపక్ష ప్రత్యేకతంతివార్త)

సర్దారు సర్ లిస్టాకుగారు, యజ్ఞసరకు కెయిరోలో
 మండగినులచే కాల్చబడి గాయములుపడి వారు మరణించినట్లు
 నేటివార దెబ్బపుమన్నది. ఈక్రూర్యముగూర్చి ఇంగ్లాండులో
 ఖాసానేత్ర ముతికయించుచున్నది. స్టాకుగారిని నీచవాత్స గా
 వింపునుద్దేశము లేదని జగ్జ్ఞాలుగాగు కేరికప్రకటనలో ఖాతరు
 పరచుచున్నారు. ఇది ఈజిప్టుగారనవాచమునకు హానికరమగు
 ననియు, నేరస్థులను పట్టాగొనుప్రయత్నములందు అధికారులకు
 శ్రేణియులుతోడ్పడవలెననియు ఆయన విన్నవించెను. కింగు
 సార్దారు స్టాకుగారహత్యకు విచారము దెలిపిరి.

అన్ని పక్షముల రాజకీయ వేత్తలూ గూడి మాంబేగు గారి
మరణసార్వభౌమత్వం సరిజిరికి

పిదప కార్యదర్శి అధ్యక్షులకు ఉపన్యాసమునకు వంద
నము లర్పించినపిమ్మట సభ ముగిసెను.

పరిచయములు సెల్యూడుగారు

సర్వత్రా వికమత్యమునందాశలేదు

కాంగ్రెసులో చేరరాదనుట

బొంబాయిలో జరిగిన అ. భా. కాంగ్రెసు సభ సభ్యునిగా సర్ చిమనాథ సెల్యూడుగారు ప్రాంతీయ కార్యకర్తగా జిల్లాలోని పుణ్య క్షేత్రాన్ని తన యభిప్రాయములను తెలిపెను.

అన్ని పక్షముల వికమత్యము కుడియందవలెనను అని త్వరగా అను. కాని విలవాదులను (లిబరల్స్) చేర్చుకొనుటకు వీలగునట్లు తమ కాంగ్రెసుపథానమును కాంగ్రెసు నాయకులు మార్చుదురను నమ్మక మతనికి లేకుండెను. కావున తనపక్షమువారివ్యవస్థ మహమ్మదాబాద్ బొంబాయి సభావ్యవస్థను వంగీకరింపకుండును. అనగా లిబరల్స్ ను నింపిండుటకు కాంగ్రెసువారిలో కేవల కారణము లభించును. ఇదివరకే లిబరల్స్ కానకాథే చేరినందుకు దేశద్రోహులనబలుచున్నారు. అసత్యమే యిప్పుడు స్వరాజ్యపక్షమువారి రాక్షసింబిరి. (లిబరల్ బ్రహ్మచారి) యిప్పుడు కాంగ్రెసు విడిచిపెట్ట నున్నదానిని యిదివరకు నిరాకరించినందులకు నిందింపబడిరి.

లిబరల్స్ కాంగ్రెసులో చేరరాదు

“కాంగ్రెసులో లిబరల్స్ చేరినచో మహాపాద మొనర్చినవారి రుక్మిణిని నా నిశ్చితాభిప్రాయము” అని సర్ చిమనాథగారు ప్రకటించిరి. “విహిష్కరణవాదులు స్వరాజ్య పక్షమువారివధ్య తగవుల సంతరింపు నక్షేత్రముతోను లిబరల్స్ ను సంతోష పెట్టుటకు గాంధీగారు అసహాయోద్యమమును (లిబరల్స్) మునుపేను వెనుకబెట్ట నుద్దేశించెను. కాంగ్రెసు అందుల కంగీకరించునట్లు తోచెడిది. కాని ఆసహాయోద్యమము వెనుక బెట్టబడినదేగాని చావలేదనియు, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునుండి కానోల్లంఘనము పూర్తిగా తొలగింపబడలేదనియు తెలిసికొనవలెను. సైగా, అసహాయోద్యమము, ప్రభావ క్రింది జ్వంభణము యీరెండే స్వరాజ్యమును చేకూర్చగలవనియు, విభిన్నమున తాను తాత్కాలికముగా వాటిని వెనుక బెట్టవలసి వచ్చినదియు గాంధీగారికి నమ్మచున్నారు. స్వరాజ్య పక్షమువారు ప్రతిష్ఠాంధన విధానమును మార్చలేదు. బట్టలు నిరాకరించి ప్రతిష్ఠాంధన యేర్పరచి ప్రభుత్వమును స్థాపింపజేయుటయే వారి యుద్దేశమై యున్నది.

స్వరాజ్యపక్ష ప్రవర్తన

నాయాభిలీ స్వరాజ్యపక్షమువారి సామాజ్య కానకాథేయందలి చచ్చి పుయముగా జూచుటచే నిరపదించి. రైల్వే ఆర్థికముల విభజన సమర్థ వారికి విడచిపెట్టినచో తప్పక నిరర్థకము కావలసినదే. ప్రభుత్వమువారికిని, స్వతంత్ర పక్షనాయకులకు గల భేద పురుషోత్తముదాను, తామూరుదాను, జిన్నాగార్ల పక్షము సమానము కుదరెను. స్వరాజ్యపక్షమువారిందుకు మూడు మూడు లక్షల పట్టుపట్టిరి. చివరకు జిన్నాగారు తనపక్షము ప్రభుత్వము వారి కనుకూలముగా వోటులు వేసినది స్పష్టముగా తెలుపుట చే వారి వాదముల విడిచి. జాతీయతకు నిబంధనల ప్రకారము వారు ఓటులనుక తలపర్చుగ నుండవలసివచ్చెను. తమన్నచో స్వతంత్ర పక్ష సహాయము తమకుండదని భయముకలిగెను.

ప్రభుత్వములముల సంకీర్ణంపబడుట

1922 సంవత్సరానంతరము ప్రభుత్వమువారు జేయు (పట్టి) ఋణముల నిరాకరింపవలెనని గయాకాంగ్రెసులో గావింపబడిన తీర్మానమును గాంధీగారు భాయపరచినట్లు ప్రతికూలముగా దెలుపబడినది. ఇట్టి నిరాకరణము నీతివాద్యముగ ను. ఇండియా ప్రజలకు రాజకీయజ్ఞానము కలదను పూర్వాభిప్రాయమును రూపుమాపుటయేగాక, స్వరాజ్యము వచ్చినపిదప క్రమమును కాంతియాలపరిపాలన యొందునను అశక్తుగూడదురను జేయుచున్నది. ఋణముల సంకీర్ణంపబడుటకు నేనాగరిక ప్రభుత్వముగాని దలంపజాలదు. అట్టి చర్యలు ప్రపంచమార్పునందు ఇండియాదేశము పరపతిని చెడగొట్టును. ఇండియాదేశమున కవసరముగ వస్తుసామగ్రి తయారుజేసికొనుకొని యభివృద్ధిజేసికొనవలెనని యొక చాలకాలము వరకు విదేశ పెట్టుబడిదారులపై వాధాపడవలెనను సత్యము నెరిగినవారందరికి నీని ముప్పు తెలియగలదు.

లిబరల్స్ పక్షమునామ్రములు, కాంగ్రెసువారి యాశ్చర్యములు భిన్నప్రతిపక్షములగుట పట్టియున్నవి. క్రమపద్ధతి

తుల్యై రాజ్యాంగవిధానాభివృద్ధిని పొందవలెననియే లిబరల్స్ పూనుకొనిరి. కాననక్రమములకు భంగము రాకుండదని నడంబుటచే వాని ప్రత్యక్షచర్యకు గడంగడం. ప్రజలను కాననాతిక్రమముల హెచ్చించినచో చివరకు వారివిజృంభణము అత్యంత అపారమైనదే అని గ. బ. డి. జా. తి. యా. భి. వృద్ధి పట్టినది స్వతంత్ర పక్ష కక్ష మును జేయునది లిబరల్స్ పూర్తిగా నమ్మచున్నారు.

అసహాయోద్యమము కాననాతిక్రమముల ప్రావృహించుటచేతనే ప్రస్తుత హిందూమహమ్మదీయ తగవులు సంభవించినవి. కాంగ్రెసునకు జనపక్షముదామచర్యమునందు నమ్మకము గలదు. రెంటి నూత్రములందు పద్ధతులనుగూడ అంతముభివిభేదములకుటచేతమహాశయముభక్తితో విశ్వసించు లిబరల్స్ ఎట్లు కాంగ్రెసులో చేరగలరే నేనాహింప జాలకున్నాను.

వికమత్యమునకు అవశ్యకములు

ప్రస్తుతము ఇండియాలోని పక్షభేదములు సహజమైనవిగావు. దురదృష్టవశాత్తూ వికమత్యముగలిగి ఒక్కపక్షముగా నెదుర్కొనుటచే నేతృత్వాభివృద్ధి కలుగుననుట నిస్సంశయమే. కాని కాంగ్రెసుయొక్క దుష్టకార్యక్రమము విడిచిపెట్టి పూర్వపు ‘కాన్ఫిట్యూషన్’ పద్ధతి ననుసరించినతప్ప వికమత్యము కుదురనేరదు. అప్పుడు లిబరల్స్ కాంగ్రెసులో చేరుటకు వీలందును. అట్లు పూర్తిగా కార్యక్రమమును దృక్పథమును కాంగ్రెసువారు మాన్పుకొనవలసి, వికమత్యము కుదినను అది విరక్తాయుగా నుండదు. అత్యవసరమైన మనకు. కాంగ్రెసులో లిబరల్స్ తమముద్దేశముల నెరవేరగలవను ఆశను చంపుకొని అత్యల్పసంఖ్యాకులుగా నుండవలసి వచ్చును. ఇప్పుడే జలహీనముగ నున్న లిబరల్స్ పక్ష మిప్పుడు రూపు మానిపోవును. లిబరల్స్ తమ కార్యక్రమమునే తమ పూర్వ పద్ధతుల ననుసరించి యేర్పాటుచేడితే ప్రత్యేకసంస్థలయందుండియే పనిచేసినచో యేనాటికైనై తామువలె కష్టమునకు ఫలమును భవిష్యకపారు.

కాంగ్రెసులో లిబరల్స్ ఈవర్గీకులకు చేతుండినంతమాత్రమున వారు కాంగ్రెసుతో మరే ప్రత్యేక విషయమునను దైన కలిపి పక్షము రని భావింపవలదు. మొన్న జేంగాలులో నిర్బంధవిధానమువంటి వానియందు నిరసనము దెలుపుటలో తప్పక ఏకమగుదురు.

కావున కాంగ్రెసులో చేయును గాంధీగారి ఆహ్వానము సంకీర్ణంపబడు మనకు ఆత్మకృత్యానుచర్యముగ నుండును.

కాంగ్రెసు నాయకుల అభిమతియు మారలేదు

తాను సంపూర్ణకార్యవర్గీకరణ పూర్తిగా విశ్వసించుచో గాంధీగారి ఆహ్వానము సంకీర్ణించి వికమత్యము గడుర్చు సాధనముల విచారించుటకైన నేల పోరాడని నెతల్యేడుగా రిని క్రొత్తపగా నిట్లుకావలసి:— కాంగ్రెసు నాయకుల యభిమతియు లిబరల్స్ సాంప్రదాయమున కనుకూలముగ నేర్పాటు జేయుదురను యాశను కలిగింపబడెను. కాంగ్రెసువారి కన్యాతము జేయ నుద్దేశంపలేదు. కొందరు కాంగ్రెసు నాయకులు దుష్టకార్యక్రమమును ప్రచారముచేసి ప్రజల తప్పుదారిని త్రొక్కించుటకు వలెనే పేరు ప్రఖ్యాతులు గడించిరి. కావున వీరు ఆర్థికకార్యక్రమమును విడచివేసెదలు. అది వీడినచో వారి ప్రఖ్యాతి యుండదు.

కాంగ్రెసును గాంధీగారేలుట నాకీప్యములేదు. ప్రతిరాజకీయసంస్థయు ఒకమహావ్యక్తి నాయకత్వముక్రింద నుండవలెనని నే సంకీర్ణంపడును. కాంగ్రెసునందివరకట్టివారుండిరి. కాని గాంధీగారివిషయ మట్టికాదు. అయిన యొక సిద్ధాంతవాది. సంఘసంస్కర్త. అతనురాజకీయనాయకత్వమునకు పనికిరాడు. గాంధీగారి ప్రభావముచే కాంగ్రెసునందు భిన్నపక్షము లేర్పడవలెనని భారతదేశసంస్కరణలు ఎన్నిలోపములున్నను దేశాభివృద్ధికరముగ కొనసాగియుండునని నానిశ్చితాభిప్రాయము. ఇప్పుడు నాలుగేండ్లకాలము వృధయైనది.

నూలుచందా

గాంధీగారి అధికారమును నూచించుటకు నూలుచందా సభ్యత్వార్హతను నూచింపవచ్చును. ఇది అధికముగ జూచినను అసంభవముగ నున్నది. అధికవిలువగల సాధననా తునభ్యత్వార్హత ఇంకెంతజ్ఞానము గలవారెవరైన అంగీకరించెదరని తలంపను. గ్రామములలో గృహపరిశ్రమగా నుండి రాబడిని హెచ్చింపగలదని నమ్మనచ్చును. కాని యింతకన్న యెక్కువలాభకరముగ పరిశ్రమలు లేవ యనునది వేదవిషయము. కాని చేరినూలు వతుకుట ఇండియాకు స్వాతంత్ర్యమును దెచ్చుననుట అసంభవము.

కాంగ్రెసునుండి మహాత్ములు తొలగవలెను

కొంచెముకలుపుగ చెప్పవలెనన్న కాంగ్రెసునుండి మహాత్ములు, మహిమలు పొందిపోయినగాని భారతపరిణామమునందు యాసంస్థలు అర్హతను లభింపదు. రాజకీయములను ఆధ్యాత్మికముగా మార్పులయందు వాకు నమ్మకములేదు. రాజకీ

యనామకము తనమభిప్రాయములందుగల ఘనతచే గౌరవము గడింపవలెను. కాని యిప్పుటి నాయకులు, తమ యనుచరులను తమయందుగలమతాభివ్యవస్థాచిరముల లొంగుముచున్నారేగాని యభిప్రాయముల ఘనతచే గాదు.

కాంగ్రెసు మహాత్ములు కార్యక్రమమును మార్చుకొని లిబరల్స్ తో చేరి పూర్వరాజకీయ క్రమపద్ధతుల ప్రయత్నింప నున్నచో వికమత్యము కుదినను అతివాదులయడంబరమునకు అవకాశముండవలెననుటచే వేరొక సంస్థగా నేర్పడెదరను భయము నాకు లేదు. వికమత్యము కుదురవలెనన్న జాతి అసహ్యత నడంచవలెను. కాననాతిక్రమము, ప్రత్యక్షసాధనములను ఇప్పుడేగాదుగద యొకముం దెన్నడూగూడ రిలపెట్టగూడదు. కాన్ఫిట్యూషన్ పద్ధతులయందే తమ దృష్టిని కేంద్రీకరింపవలెను.”

లిబరల్స్ కు హెచ్చరిక

సెల్యూడుగారు ముగింపులో పున లిబరల్స్ కు ఒక హెచ్చరిక చేలిరి. “ఇప్పుడు వికమత్యము కుదురు నూచన రేమియు నగవడవు. కాంగ్రెసువారి ప్రయత్నములు నెరవేర జాలవుగావున, విఫలముగుటకు నేరముంతయు లిబరల్స్ పక్షముపై బాసి, యీ యడను చూచుకొని వారిని మరింత అణచి వేయుదలంచెదరు. భేదాభిప్రాయములు ఇంత త్వరలో ఇట్టి పశ్చాత్తాపములుమేనితి తొలగిపోజాలవు. అట్టి పశ్చాత్తాపమే తియి గోచరింపదు. కావున నిట్టి యాదరువుపై వికమత్యము కుదుర్చుకొనుట లిబరల్స్ పక్షమునవారి ఆచరణయోగ్యములగు ఉన్న తాత్యములను రూపుమాపుట యగును.”

గ్రీన్ పార్టీ

రేపు ఆర్థ్యమెంటు ప్రారంభమగును

రంగూను, నవంబరు 20:—పైకోర్టు సెషన్సునందు గ్రీన్ పార్టీ దంపతులను గొట్టినందుకు శిక్షలు పొంగిలెవనను నొక గృహస్థునిమీదను చేయబడిన కేసు నేడు తిరిగి విచారింపబడెను. ఫిర్యాదీల సాక్షులలో నిర్దుర్ల ప్రభుత్వమువారు ముద్దాయిల విషయమై దెవ్వివారికి రూ. 500 & 2 మునానమిచ్చి దర కావింపబడిన ప్రకటనము ముద్దాయిలను గురించుటకు జోపునప్పటికి వారికి దెలియదని జూరీవారికి సమాధానమిచ్చిరి. ఫిర్యాదీల విచారణము ముగిసినపిమ్మట ముద్దాయిల విచారింపబడిరి. క్రిమినల్ కోర్టులో దెవ్వివయముల కంటే వా మేది అధికముగ దెల్పవలసిన అంశములు లేవని ముద్దాయిలు సమాధానమిచ్చిరి. ఈకేసునకు పూర్వము మహమ్మదు శూన్యేతను తమలపాకు లమ్మవర్తకులను మొదటిమద్దాయికిని పోరాటము పంపించెను. పోరాటము జరిగిన అనంతరము వర్తకుని దానెన్నడు జూడలేదనిమాత్రము మొదటిమద్దాయి అను యు. జగేరియా దెల్పెను. తమలపాకుల వర్తకుని గురించి తక్కిన ముద్దాయిలు ఏమియు నెరుగమరి. హాజరుపట్టి రాత్రి 9-30 గంటలకు దీనికొనినప్పుడు ముద్దాయిలను జూడితినని ముద్దాయిల సాక్షులు యు. యిల్ గా గారు దెల్పిరి. అక్టోబరు 9-వ రేదీని తరువాత మరెక్కొన్నిది ములను ముద్దాయి లందరను ఎక్కడకు బోలేదని తెల్పెను. నేల పు రే కుండ గెచ్చుటకును క్యాంగు సాగింప బోవలెను లేదని సాక్షి దెల్పెను. హాజరుపట్టి మార్కు చేయబడినపిమ్మట ప్రార్థనలు జరుపబడుననియు పిమ్మట రాత్రి తొమ్మిదిగంటలకు ఉపన్యాస మియబడుననియు దెల్పెను. ముద్దాయిల సందర్శిని ఇంతనేపు ను దాను మందరములో హాజరై యున్నారని సాక్షి దెల్పెను. హాజరుపట్టి మార్కుచేయబడినప్పుడు గృహస్థుడు ముద్దాయి గదిలో నిద్రించుచుండెను. ముద్దాయి రాత్రి యెచ్చుటకుబోలేదు. సాయంత్రము 6 గంటలు మొదలు రాత్రి 9 గంటలవరకును ముద్దాయి లందరును యెచ్చుటకు బోలేదని తాను నిశ్చయముగా తెల్పగలనని ముద్దాయిలమరియొకసాక్షి యను కపిదాగారు దెల్పిరి. తాను ఉపన్యాస మిచ్చుచుండగా ముద్దాయిలు తన కెదురుగా కూర్చుండిరి తెల్పెను. అక్టోబరు 9 వరేదీ రాత్రి గృహస్థుడు ముద్దాయి నిశ్చాపాపుచుండెననివాద నియన దెల్పెను. ఇతరులకులిచ్చిన సాక్ష్యమును మరొక పొంగిసాక్షిబలపర్చెను. మరియిద్దరు సాక్షులు ముద్దాయిల తరపున పరీక్ష చేయబడెను. రేపు ఆర్థ్యమెంటు చేయబడును. (అ. ప్రె.)

మీరాపూరు బాంబు కేసు

ముద్దాయిల విడుదల

మీరాపూరు బాంబు కేసుకు సంబంధించిన కాంటిలాలు చక్రవర్తిశాస్త్రి కారకులను అరెస్టుచేయబడిన అంబికాచరణ భాను, అభయచరణ రాయిగార్లనుగూర్చి తగినసాక్ష్యము రానందున సిద్ధామేజస్ట్రేటు వారి నిర్దేశని విడుదలచేసెను. అ. ప్రె.

గోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసు

సమావేశము

(మా ప్రత్యేకవిలేఖరినుండి)

రాజమండ్రి, నవంబరు 16:—గోదావరి మండల కాంగ్రెసు సంఘము రాజమహేంద్రవరములో సమావేశమయి, కార్యక్రమపట్టికనుబట్టి చూడ, ముఖ్యకారణము బెల్లం కాంగ్రెసునకు ప్రతినిధులను ఎన్నుకొనడమే కాని ప్రస్తుతావధియే వాతావరణములో సాధారణభవ జరిగినప్పుడు జిల్లా ప్రాతినిధ్యము వహించిన యీ సంఘము భారతదేశమునంతట కలవరపరచుచున్న ప్రభుత్వమునిర్బంధమును గురించియు గాంధీ—దాసు నెహ్రూల రాజీప్రకటనమునుగూర్చియు అభిప్రాయము తెలియజేయుట విక్రీలీ సమంజసము. అందువలననే అట్టి వానిపై తీర్మానములు లేబడెను. ఈసంఘసభవారు కంగరాష్ట్రమునందు ప్రభుత్వనిర్బంధవ్యతిరేకము గర్హించిరి.

రెండవ నివేదనములో కూచిమంచి లక్ష్మీనరసింహము గారు 15 20 పట్నాల బాహుళ్యమైన తీర్మానమును పెట్టిరి. అందు ముఖ్యభాగములు ఐకమత్యమును గోరుట, గాంధీనాయకత్వము నంగీకరించుట, నాయకులరాజీ నంగీకరింపవలెననుట. ఈతీర్మానమును ప్రత్యేకపెట్టినప్పుడు సంఘమువారి దామాషాయు అభిప్రాయము వివిధగా నుండుటచేత అంతిమద్వచాంతాదు తీర్మానము అంగీకరించుటకంటే సంక్షిప్తతరచి పెట్టినట్లుయితే దాగుండునని యుండెను. అందుమీదట సవరణలు పెట్టబడిన దని అధ్యక్షులు బ్రహ్మజోగుల గుబ్రహ్మయ్యగారు కోరిరి. అంతలో కళా వెంకట్రావుగారు తెనాలిలో రాష్ట్రీయసంఘములో నవలంబింపబడిన రీతిని ఇట్టి తీర్మానమును గురించి అసలే యీసభవారు రాలోచింపరాదని తీర్మానమును పెట్టిరి. అధికసంఖ్యాకులచేత ఆయనయభిప్రాయము వీగిపోయినది. దీనినిట్టి యీసంఘమువారు నాయకుల రాజీని గూర్చి 21 వ తేదీని జూబిలీయలో ఆ. భా. కాం. సం. సమావేశమగుచున్నది గనుక ఏదయో అభిప్రాయము నిర్ణయపరిచియున్నదన్న ఆలోచనమునకు బద్ధిరని స్పష్టము. మరియు, రాజీప్రకటన అవసరమని ప్రకటనమున చాలమందికి అభిప్రాయముండెనని గూడ స్పష్టము కాని అధ్యక్షుని ఉపన్యాసము విన్న తర్వాత రాజీయే అనుచితము. అసంబద్ధమగు రాజీప్రకటనప్రకారముపాదనము త్వరలో ఎట్లుకలుగును? రాజీయే అంగీకరింప గూడదన్న అభిప్రాయమును సభలో చాలమందికి గగ్గిచునట్లు మారినవి. అవసరమైన స్వల్పమార్పులతో గాంధీ-దాసుల రాజీపరతులు ఆ. భా. కాం. సం. వారు అంగీకరింపవలెనని కోరుచున్న భవిష్యటి సత్యసారాయణగారి తీర్మానమును, “శుభభద్రదుఃస్వర్గదాధరించవలెను. సభ్యతైత్తచందా స్వయముగా వడికిననూ” అని ఉండవలెననిన్ని కళా వెంకట్రావుగారి సవరణతీర్మానమును, రెండును అధిక సంఖ్యాకులచేత వీగిపోయినవి. కార్యదర్శి సత్యసారాయణగారు లేచి ఏదో అభిప్రాయమిచ్చుచున్న నూచన మొదలుకేసి చివరకు ఏ అభిప్రాయము లేకుండ అందరు లేచిపోవుట లోకులకు హాస్యాస్పదముగా నుండును కనుక రాజీయే అక్కరలేదనిన్ని తీర్మానమైనను పెట్టి ఆయభిప్రాయమునైనను, వ్యక్తిరీతివలననెదని కోరిరి కాని యెవరను అట్టితీర్మానమును పెట్టలేదు. కనుక సందగ్ధిని ఎట్లున్నదో చదువకులు విచారింపుకొనవలసినది.

అధ్యక్షులకు రాజీనామాను ముద్రాపాతముగూడ సంఘమువారి కోరికపై ఉపసంహరించుకొనుటవల్ల చాల బాగుగానే యున్నది. ఆయనయొక్క భయ మేమన, తాము నోచేందరం పడినట్లు మారుచున్నది. తనవంటివానికి తావుకాదు. బెల్లం కాంగ్రెసు అయ్యితరువారే రాజీనామాపెట్టుటకంటే ఇప్పుడే పెట్టి పరిస్థితుల కనుగుణముగా పనిచేయు అధ్యక్షుని కోరిని ఎన్నుకొనిన బాగుండునని, మొత్తముమీద నింతవరకు సత్యముగానే జరిగినది.

అధ్యక్షుని అభిప్రాయము

ఈతీర్మానమును మాయొనుటనుంచి సమ్మతుల వీసికొనుటకు పూర్వము నాయభిప్రాయమును తెలియజేయుట నావిధిగనుక కొన్ని మాటలు చెప్పబూనుచున్నాను. భారతదేశములో మహాత్మా గాంధీయందు విశ్వాసముండి అనుచరులమని చెప్పకొనవారిలో నేనుకూడ ఒకడను. ప్రభుత్వబానిసత్వము నాకు వుదలనప్పటికిని మహాత్మునియెడల ఈదాని సత్యము నాకు వుదలలేదు. మహాత్మా గాంధీగారి గ్రుడ్డి అనుచరులలో నేనొకడను. అయినప్పటికి బిడ్డను చువుచున్న తండ్రితో తనయొక్క స్వనివేదనము చెప్పకొనురీతిని, మహాత్మా గాంధీగారిని తల్లిడి

వంటి నాయకునిగ భావించి నాయొక్క భేదాభిప్రాయమును చెప్పి సాహసించుచున్నాను. తావున ఎవరను నన్ను గురించి మరియొకవిధముగా తలంపవలసి ప్రార్థించుచున్నాను.

గయ కాంగ్రెసు అయినతర్వాత, అలహాబాదులో అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘము తీర్మానించినరాజీ మొదలు నేటివరకు సంఘమువేళేముందును కాంగ్రెసు సభలయందును జరిగిన రాజీప్రకటనలను ప్రతిమాటపడెనై యున్నాను. రాజీ అనునది వాచనమునకు సరిపడదు. ధిల్లీలో ప్రత్యేకకాంగ్రెసు సమావేశమైనప్పుడు మాలానా మహ్మదాలీగారు రాజీప్రయత్నములు చేసి నాయకుల అభిప్రాయములను తెలిసికొనుచు ఏకాన్యభులతయే జరిగినప్పుడు నేనుగూడ ఉన్నాను. కాంగ్రెసు సభలో రాజీతీర్మానము వోటుకు వచ్చినపుడు, మహ్మదాలీగారు అందఱును కలిపివలసినదని హెచ్చరించినప్పుడు, అనేకమంది తీర్మానమునకు సమ్మతించుచుండగా, అంద్రప్రదేశ్ నిధులవచ్చి తలపడుగను అనుకులుగను నుండినప్పుడు, ప్రతికులముగ చేతులనెత్తిన కొలదిచుండిన నేనొక్కడను. గాంధీగారు రాజీకి ఒప్పుకొనుట తప్పు అని అన్నతర్వాతయ్యగారు చెప్పినదానితో నేనుకూడ ఏకీభవించుచున్నాను. ‘గాంధీగారు తేలికపట్టుచుగా వ్యవహరించివారు’ అని అన్నతర్వాతయ్యగారు చెప్పినప్పటికిని నేను అంగీకరింప ప్రయోగింపలేను. ఆయనకు సంతృప్తికేరీ ఉన్నది. ఆయనయభిప్రాయముప్రకారముగా ఆయా పరిస్థితుల నుజుట్టి ఆయనకు తోచిన ప్రకారము చేసి నాకు, దాసు గాంధీలకు జరిగిన ఒడంబడికలో గాంధీగారు తనప్రబోధము తానునే నెదననియు వీలైనచో నెల్ల స్వరాజ్యపక్షమునానికి తోడ్పడుచుననియు, సహాయము చేసెదననియు తనపనిచూచుకొనెదననియు చెప్పియుండలేదు. గాంధీదాసుగార్లకు వ్యక్తలలో భేదములు లేవు. ఆసలు మూలనూత్రములంతే భేదములుకలవు. అట్టివిషయములో రాజీనామాకు కత్తము. ప్రతివిషయమునందును గాంధీగారు లోబడుటయు, దాసుగారు తనప్రతినిధిగానుకొనుటయు తలపించినది. ఏమని ఒడంబడిక? ఎందుకుఒడంబడిక? ఇదేమయినా స్వరాజ్యపక్షమునకును గాంధీపక్షమునకును రాజీయా? ఈయెడంబడికలన స్వరాజ్యము ఎంతదూరము ముందుకువస్తుంది? నీవుచేసినయెడల ఉపద్రవము జనుందని గాంధీగారిని అన్నట్లు యితే గాంధీగారు కాంగ్రెసులోనుండి తప్పుకొని తనపనియేదో తానుచేసికొనునని, వానికి అడ్డమరావని చెప్పియుండిన ఎంతయు దాగుండునని నాయభిప్రాయము. మహాత్మా గాంధీగారు దాసుగారు నోచే ఇద్దరు స్వరాజ్యపక్షమువారు జన్మినపార్టీవారు సహాయనిరాకరణమునకు తన వాతావరణము లేదంటే అర్థమేమి? ఎవరెంత వ్రాసినను ఉపన్యాసనే దికి ల పై అట్లు చెప్పిన ను (నాకోఆపరేషన్) సహాయనిరాకరణము పోవునని, సచ్చిపోవునని నాకేమిభయము లేదు. నేడుపాముంటే పోదాడగారు. సహాయనిరాకరణమునకు ప్రజలరక్తవాళములలోనికి పోయి ప్రవహించుచు స్థాపనయైయున్నది. తీసికేసెనున్న ఎరతరముకాదు. నేడు సహాయనిరాకరణము ఆపివేయువలసినది. దానికి వాతావరణము లేదు. రాజీప్రకటన చేతనుంటున్నాను. ఏనాడైతే గాంధీగారిని జైలులో పంపించినారో అనాడే సహాయ నిరాకరణముగూడ జరిగించినారు. దేశములో లక్షలకొలది సహాయనిరాకరణులు (నాకోఆపరేటర్లు) ఉన్నారు. అందఱుమునుకలిసి చేతులుతోడిచి ముగిసిఉండువానిపట్టికి అనేకమంది వ్యక్తులు నాకోఆపరేటర్లున్నారు. లేదని వాతావరణము లేదని చెప్పవలసినను చేసి కొనవలసిన ఆగత్యము లేదు.

ఒడంబడికలను గురించి చూడండి. అలహాబాదులో జరిగినది ఆలోచించండి. రాజగోపాలచారిగారు నెహ్రూగారు రాజీమాటలు జరిపిరి. ధిల్లీలో మహ్మదాలీగారు దాసుగారు రాజీపరిపిరి. కాకినాడలో రాజగోపాలచారి దాసుగార్లు, ఇప్పుడు కలకత్తాలో గాంధీదాసుగారు. చూడండి ఉభయయు ఉభయ పక్షములవారు నాయకులు. నాయకులలో ఏకీభావమునకు నాయకులే తమ యిష్టము వచ్చినట్లు రాజీపడుచుండిరి. నాకోఆపరేషన్ ద్వారా ఎవరు ఇట్టి తరీతులను తెచ్చినవాడు? యెవరైనా. ఆస్తిని, ధనమును, యానెత్తును గోల్పోయి, త్యాగముచూపించి, జైళ్ళుపోయి అనేకకష్టములకును బాధలకును లోనై తమ సర్వమును దేశమునకు ధారపోసిన యెవరులు ఎవరైన వీరినిగూర్చి తలచిరా? ఆతనపాలన ఉన్నదా? వానితో అలాచక ఉన్నదా? వెనుక సహాయనిరాకరణము విషయమై తగిన వాతావరణము కలుగజేయువలసినదని రాజగోపాలాచారి గారుచెప్పినప్పుడు నుండరలో గాతు మున్నగువారు అనేకఉపన్యాసములిచ్చి అంద్రులుగూడ చేయవలసినదన్నప్పుడు, మనము అంద్రరాష్ట్రములో అనేక ఉపన్యాసము లిచ్చి వాతావరణము కలుగజేస్తే, తీరా అప్పుడు కాంగ్రెసులో రాజగోపాలాచారిగారు రాజీనామామాటలు జరిగినవి. ఏమండీ, యిదేమిటి, మాతో ఏమియు చెప్పకుండ యీరాజీ యేమిటి అని అడిగితే, నాయుష్టము నా అభిప్రాయమేదో నేను చెప్పినాను. మీకు యిష్టమైతే ఒప్పుకొనండి లేకపోతే నిరాకరించండి అని

రాజగోపాలాచారిగారు అన్నారు. యీమాటల సన్నితి నాయకుల కక్కరలేదు. ఇప్పటికిని సాహ్వాదమునందు అనులంబుకొనియున్నది. ఈవిషయము మరవలేను. త్యాగముచేసి యిప్పటికిని దేశమాతకు తమ సర్వమును అర్పింప సంసిద్ధత జూపించుచున్న యీయెవరులనుకొనడనే స్వరాజ్యముఅధారపడియున్నది. ఈ యెవరులమూలముననే స్వరాజ్యమువచ్చుట అని గుర్తించవలసి యున్నది. సహాయనిరాకరణమును సమ్మతించేసినాను అని మహాత్మాగాంధీగారు చెప్పగలరు. కాని ఆ. భా. కాం. సభ్యులతోన, కానసభ్యులతోన, ఇతరపార్టీల సభ్యులతోన రాజీపడితే ఏమి పయోజనము? దేశమునకై రక్తముధారపోయి యెవరులతో నాలోచనము సలుపక వారిని తృప్తిపరచక ఎవరినో తృప్తిపరచజూచుట యేమిప్రయోజనము? ఈయెవరులను సంతృప్తిపరచవలెను. ఎంతోనేపు ప్రయత్నముచేసినను పెద్దలను, నాయకులనుమాత్రమే తృప్తిచేయవలెనని కాని అసంతృప్తితోయియున్న యెవరులనుగారు. సత్యసారాయణగారు చెప్పినట్లు ప్రతియెవరునివూదమును ఎంత ఆవేదన ఎంతబాధ పడుచున్నదో దానిపై పుచ్చుప్రసరింపదు. మహాత్మాగాంధీగారు జైలునకు వెళ్లినపుడు ఖద్దరు, ఖద్దరు, ఖద్దరు అని తారకమంత్రి ము చెప్పెను. జైలునుండి వచ్చినతర్వాత ఖద్దరుమీదనే నోళ్ళిచ్చెప్పును బస్తీషాగారులను మరలుకొనెను. తర్వాత కాంగ్రెసుసభ్యులందరూ స్వయముగా రాల్చుమువద్దకువచ్చండి మూలు వడికి యిచ్చవలెనని తీర్మానింపజేసెను. వీడవ కాంగ్రెసుసభ్యులను నూలునవడికియిచ్చుటగా జేయవలెనని చెప్పెను. దీనిపై నేమో కాంగ్రెసుసభ్యులు తక్కువైపోవురని సభ్యులు జేరికొలిది యుండరని భయముపుట్టించినారు. కాంగ్రెసులో సభ్యులుండరని దేశాని, తక్కువైపోయెదరని నాకేమియు భయములేదు. నైతికాధారముగా అది పెట్టవలెనని చాలమంది సభ్యులు చేయరని నాఅభిప్రాయము. నూలునవడికియిచ్చి కాంగ్రెసుసభ్యులుగా జేరికొలిది ఉండురని నాయభిప్రాయము. నేను చెన్నపట్నములో జరిగిన అంద్రరాష్ట్రసభయందు గూడ నిట్లే చెప్పినాను. అప్పుడు, పెద్దలు, పిన్నులు, సామాన్యులు, బీదలు, ధనికులు, పండితులు పానుకులు అందరూ సమానములములో నుండరని సమానత్వము తలపించుననియు చెప్పితిని. ఎవరు నూలునవడికి సభ్యులు కామందరు? అంత నున్నితమైన మనిషి పండిత మోటిలో నెహ్రూగారు ధనమిస్తాను ఖచ్చిపెట్టెదను అని చెప్పవచ్చును. నూలునవడికిమీది ఎవరు సాహసించును. నూలునవడికి ప్రాంతజాత్యైతే సామాన్యులను సహాయుడైన నాయకులను కలిసియుండి సమానముగా నుండునట్లు తలపించేది. అట్టి నాభిప్రాయముతోనే అంద్రులు మద్రాసులో గాంధీగారి స్పీచ్నింగు ప్రాంతజాతుల అంగీకరించినది సభ్యత్వపు చుండా నాల్గవతరముకాదు నూలుకాదు ఏమికాదు అనిచెప్పి, ఎవరైతే కాంగ్రెసు క్రీడుకు నాకు స్వరాజ్యము కావలెనని సంతకముపెట్టునో అట్టివారై సభ్యత్వమునకు అగ్గులని గాంధీగారు రనియుండినయెడల ఎంతయు గౌరవముగాను ఉచితముగాను నుండియుండేది.

ఇప్పుడేయెడంబడికలో సామాన్యులను గురించి యేమి లేదు. సభ్యులైనవాని ఎందఱు నూలునవడికి సమర్పించినారు? సభ్యులు కానివారు ఎంతమంది నూలునవడికి సమర్పించినారు? అంత ఎక్కువమంది సభ్యులెవరు పంపించవలెను. కానికి ప్రత్యుత్తరముగూడ “నుంగ్ ఇండియా” లో వ్రాయబడినది. కొన్నిసమయములలో మాత్రము తప్పక ఖద్దరు ధరించవలె నని స్వరాజ్యపక్షము వారు తీర్మానించిరి. దానికిని గాంధీగారు అనుమతించిరి. నూలు స్వయముగా వడికినను లేక మరియొక చేత వడికినదైనను పనికి వచ్చుననుటకు గూడ ఒప్పుకొనిరి. ఇంకమిట్టెట్లు అయినవారు చెప్పలేదు. ఆలస్యము చాల అనుటచేత భోజనము వేళకూడ దాటిపోవుటచేత నాయుపన్యాసము యంతటితో ముగించుచు నేను గాంధీ-దాసుల ఒడంబడికను సంపూర్ణప్రతిమాటనని నాయభిప్రాయమును చెప్పుదు ఇంతునుగూర్చి యితరకారణములు ముందు ఎప్పుడైనా చెప్పెదనను విరమించెను.

విరువందలరూపాయలు జరిమానా లేదా ఆరువారములు కఠనశిక్ష.

దారునుగామోటారుబండి సదవినందులకు బొంబాయి, నవంబరు 20:—దారునుగామోటారుబండి తోలుటచే చార్జీ చేయబడిన ధామసెట్రిగ్ అనువానికి ప్రెసిడెంట్స్ మెజిస్ట్రేటుగారు రూ 500 లు జరిమానానిధించిరి. జరిమానా చెల్లించరాద అరువారములుకఠినశిక్ష విధింపబడెను. ముద్దాయిత్వపై ప్రస మోటారుబండితోలి ఎ. రైటుఅనునాతను కపాముగావించి పోలీసులను. డడ్లెయి. ఆర్. జోగ్గెస్సు అను, చేరుగల నూపరింటిం డెంటుగారు తరమి ముద్దాయిని బట్టుకొనిరి. (ఆ. ప్రెస్.)

నాగరికతారక్షకులు

మనస్థానములందు మన ముద్రమత్తులమై
యొందుకుండవలెను?

(మైమేగజీనులనుండి)

మా పత్రికకు తరుముగా వ్యాసములనుండి యొక గొప్ప విశేషి యిట్లవలె అల్పముడై యున్న ఆన నొక ప్రాచీన నాని ప్రాచీనతలలందు ముద్రింపబడిన గ్రంథరాజమును తెలియించుచుండెను. ఈ జాబులు క్రమ ప్రాచీనవానిని ఉద్దేశించుచుండును. ఇతర జాతులందు స్త్రీపురుషులగుడ నావేశపూరిత హృదయములగు తేయకమానవు. ఆ యుత్తరములతో నిందు నిమిత్తములేదు. కాని ఆలేఖ లేందుకు ప్రాయబడినవో, వాటిని ప్రాచీనవా డెంతటివాడో మాత్రము నూచించెదము. ఆ మహా తుల్య చరిత్ర కాశ్యపస్వర్గజేయముగ నున్నది. మననాగరికత యందలి ముఖ్యసంస్థ లేటి ఆపాయకరమగునీతిలో నున్నవో ఈ చారిత్రములన తేలెల్లము కాగలదు. ప్రపంచమందు నాగరికత నిరముగానుండుననియు, దీని కేహనియు నెన్నడును కలుగదనియు ఇది యొప్పుడును నశించవనియును మనము మలా సాగ ఊహించుచుండుము. మన మేయత్తుమునానింతక యుదాహరణమైయుండినను ప్రపంచమందలి వ్యవహారములు యథాప్రకారము జరుగుచుండునని మనము వృథాప్రమేషము నొన్నాము. మన నాగరికతయందలి సత్వలక్షణములు, సత్సంస్కారములు, సద్వ్యవస్థలు మొదలగునవి హిమాలయవర్షతముల వలె నచంచలములని మనము నెట్టిచే నమ్ముచున్నాము. కాని యిది నట్టిద్రవము. యథార్థమునకు చాలమారము. నాగరికత యనెడు రథము నడచుటకు వేయబడిన రోడ్డునందలి వాటడ్డుల బహుబడి యనెడి వంతెన క్రంగుచున్నది. సంఘపరిస్థితుల మూలాభారములు కంపించుచున్నవి. మనమందము స్వస్థ స్థానములయందు జాగరూకలమైయుండనియెడల నివి త్వరలో నాశమొందును. జర్మనులు వారి నాగరికత కెన్నడును హాని కలుగదని అనుకొనిరి. అట్టియులు వారి సామ్రాజ్యము సురక్షితమని తలచిరి. ప్రాచీనవారు తమ యధికారము శ్రేయ్యము కల దనుకొనుచుండిరి. తన శేషములేదని రమ్యముల తలచుచుండిరి. ప్రపంచమంతటను వ్యాపించిన మన వాణిజ్యము నిరపాయమని మనము తలచుచుండితిమి. కాని ఆ తలంపులన్నియు స్వప్నప్రాయముగ నసత్యములాయెను. ముం దేమి జరుగునో యెవరికిని తెలియకున్నది. ఇదియన్నియు ఏల నశించినవి? ప్రజాసామాన్యమునకు వాటియందు ఆవరణలేక, అవి యెట్లు న్ను ను సరియే, మనభోమ మనము మామకొనెదము అని వారు తలసముగ నూరకుండుటవలననే యి వన్నియు న శించినవి. తా మేయత్తుమును గా వింపక యి తరులెవరో వాటిని కావించెదరని యుపేక్షించుటవలననే మైచెప్పి నవన్నియు క్రమస్థమైయెను. వాటినిగూర్చి తాపత్రయము పడెనువారు స్వల్పసంఖ్యాకులుగావున వాటిని సురక్షించుట కు తగినబలమును కలిగియుండలేదు. మననాగరికతను సురక్షించుటకు మనమందరిమును రక్షకభటులమైయున్నాము. మనస్థానములందు మనము ప్రమత్తులమైయుండల ఆదుర్గము శత్రువులకు ముల్గులశ్యమై నశింపకమానునా? అల్పముడై యున్నచారి త్రముల మనము సృరించినయెడల నీవిషయమే మనమనస్సునకు తల్చుచున్నది. ప్రజాసామాన్య మజ్ఞానమోహానిద్రయందుండ, యితోజయ ప్రతోధర్మమునెడి రణప్రియలయుద్ధాస్త్రయనెడి క్రిమి చేకబొడుము నెట్లుకొరికినీవేయునో దీనివలన స్పష్టముగగోచరముకాగలదు. అనూయాక్రొధములు లోకమందుండు నేడేకమునకుగాని మనశ్శాంతి యెట్లుకుదురును? భూతదయ ప్రేమ లేనిచో న్యాయముండనేరదు. న్యాయములేనిచో కాంతియుండనేరదు. ఏమి నాకు సంభవించినను నేను సత్యమునవిడువను, నాకు ఏమి నష్టముకలిగినను నేను ఋణమార్గముననే ప్రవర్తించెదను యని వృథమైనసంకల్పమును మనకు కలిగించి మనలను సత్ప్రవర్తనయందావేశపూరితులుగ నీకథ మనలకుచేయునను తలంపుతో దీని నిందు పొందుపఱచివాము. ఈచారిత్రము వినినవారు కన్నీరుపెట్టనివారుండబోదు.

మరవరాని కథ

ప్రాచీననానంబులందు సామాన్యోద్వేగులలో నొక బుద్ధినుండున యువకుడు రెం సంవత్సరములక్రితము పేరియనగరములో నివసించుచుండెను. నుగుణశీలముగ నతనిసతీమణియొకతడు మిక్కిలి యనుకూలుడై ఆమెను మిక్కిలి ప్రేమించుచుండెవాడు. ప్రవాణగ్రహమున వారికి పేరుగోటి నాయకు నిద్దగునెట్లు పుట్టిరి. ఆ పిల్లల యుండుతనకి మిక్కిలి మోహముచేత వారిలో క్రోధానిగములం దతిద్విత్యకాలము గడపుచుండెనాడు. తుల్యులని బోలినయావేశమునగరమంతిరిగి

నామ ఒకచిన్నపక్షి నీచమువలె రమ్యముగా నుండెడిది. అనురాగవతియగు భార్యనుగలిగి చిన్నప్పుడే సంతానవంతుడైన యాయువకుడు ఎవరికిని తీసిపోనంతటి సౌఖ్యముగ నుండెనాడు. ఆచిన్నకుటుంబము కనులపండుగవలె నుండెను. దైవానుగ్రహముచే వారైశ్వర్యవంతులుగనుక వారికి ముం దేమగునో యనెడి తెంగ యెద్దియులేక నిశ్చింతగా నుండెడిది. ఐచ్ఛేసావహం ఉదయం 9 గంటలకు కచ్చేరికడ హాజరుకావలసినదని యాతనికి 1894 సంవత్సరం అక్టోబరు నెల 18 వ తేదీ శనివారమునాడు ఆర్డరు జారీచేయబడినది. ఆదివారం రాత్రి తానుకు తనభార్యయు పిల్లలను తనఆత్మవారింట్ల నుఖముగ నుండిరి. సామావారంఉదయం 9 గంటలకు అతడువైశ్యకార్యాలయమునకు పోయెను. అప్పుడతని శిక్ష సంవత్సరము యాడుగల దిన్నికుమారుడు కిధిగుమ్మమువరకుకు వెంబడించెను. తల్లిమరిపించి పురవాని నింటిలోనికి తోడ్కొనిపోయినది. తండ్రి తిరిగి యాత్రవ్రాసినది జూచునప్పటికి పురవానికి నయము 9 సంవత్సరములాయెను. తిరిగి తనకుమారుని తానుచూచునరికి తా నొక యశాలవద్దకు, డెంగచేత్రుంగుని దుఖముచేత పీడింపబడినవాడాయెను. నవలయందు కవులచే కల్పితమగునేకధయనింతయుద్భుతముగను అంతభారముగనులేదు. కాని యిది ఆల్పముడై యున్న నిజమైనజీవితకథ. ఈకథ పిల్లలు వినియుండదు గాని నేను మనశ్శయెదుట నిడి జరిగినది కావున పెద్దలు దీనిని వరనబాలరు. ఈతను కచ్చేరికి వెళ్ళినచో పనే యొక ఉద్యోగము దీక్షిని వైశ్యకార్యాలయ ప్రాధికారి రహస్యకార్యాలయమునకు తోడ్కొని వెళ్ళెను. అక్కడ యధికారి లేడు. ఇంతలో నొకఉద్యోగి యాతని సమీపించి గద్దనస్వరముతో నిట్లనియె.

‘ఆయ్యా ఇంకొకక్షణములో మహానీవానిగా రిచట కే తెండుదురు. నేనొకజాను ప్రాయశఃలియున్నది. కాని నాప్రతినిధి కురుపుచుట్టలచే నలుపుపోటుగా నున్నది. మీరు నా యందు దయయుంచి ఆ ఉత్తరమును ప్రాపింపెదరా? యని అతడు బ్రతికొనిపోదనే యితడువ్రాసెను. అగదిలో ప్రచ్చన్నజేమనున సామాన్యజనులవలె దుస్తులను ధరించిన మగ్గుల అధికారియగుడై ఆపవడుండెరి. ద్రేఫసుకలముతీసి యొక మేజాబల్ల వద్దకువచ్చుండెను. అప్పుడాయుద్యోగి జాబును చెప్పబోడంగెను. ఈకథ కంపించుచుండు జూచి యాతడు ఏమి వగలుచున్నావు అని యడిగెను. ‘ఆయ్యా చరిత్రేత నాప్రేక్ష కోంకరపోయినవి’ అని యాతడు సమాధానముజెప్పెను. పిమ్మట ఉత్తరమును చెప్పసాగెను. కొంతసేపు పోయినతర్వాత నకన్నాత్రుగా జాగ్రతయని యాయుద్యోగి కసరెను. ద్రేఫసునకిమాల లక్షముకా లేదు. కాని మరింతేకథతో నాలేఖను వ్రాసెను. ఉత్తరము పూర్తికాగానే ఆయధికారి మనదేశన్యాయపట్టముల ననుసరించి నిన్ను నేను నిర్దోషించుచున్నాను. దేశద్రోహనేరము నీమీద నాకోపింపబడినది - యని నుడిచెను మారుజేమములతోనున్న యాముగ్గురు నవ్వ దీక్షినిమీద పడి యింతిదుస్తులకు శరీరమును పరిక్షించి, వైనిక కారాగృహమునకు యితనిని గొంపోయిరి. ఇతని నొకచీకటికొట్టులో పెట్టి తాళమువేసిరి. ఇతని నొంటరి ధైరునందుంచి దారుణద్రోహాల కిచ్చెడి యాచారము నిచ్చుచుండిరి. 15 రోజులు గడచిన తర్వాత వా రీతని నొకయుద్ధరమును జూపించిరి. అది యితనిచేత వ్రాయబడియెడల యితడు జర్మనీ వారి తో నే కీ కథ విం చి దేశద్రోహము చేయుచున్నాడని స్పష్టమగును. తన మీద నాకోపింపబడిన నేరమెన్నియో యాతని కిప్పుడే ప్రధమమున తెలిసినది. ఈతనిని వైశ్యన్యాయస్థానమునందు విచారణ జేయవలసియున్నది. అట్లు విచారించుటకు దీక్షింబరు మొదటివారములో ఆర్డరు మంజూరీచేసిరి. ఇంతవరకును ఒంటరియైతల సీతడుంపబడెను. పిమ్మట తనభార్య కుత్తరముప్రాసీకొనుటకు యాతనికి నెలవొసంగిరి. దీక్షింబరు 19 తేదీని విచారణ ప్రారంభమైనది. ఇతి రహస్యముగా జరిగెను. కొద్దిరోజులలో నీతడు నేరగుడని నిర్ణయించిరి. ఇతనినిజూచుట కీతనిభార్యకు జనవారి నెలవనుగ్రహించిరి. మధ్యకృత్తిని కర్తలతో రెండు భాగములుగ నేర్పరపబడినగదిలో వీరు సమావేశమైరి. ఆమెను యాతడు ముట్టుకోరాదు మారముగానుండి మాట్లాడుటకే నెలవిచ్చిరి. జర్మనీవారికి రహస్యమును తెలుసుకొనచారి యని యాతని అపరాధము నిర్ణయింపబడుటచేత కొద్ది రోజులలో నీతని నవమానించిరి. పటాలములమధ్యకు చారకాసులోని కికిని నడిపించిరి. ‘నాభార్యను పిల్లలను తలచుచు నైమగ్నమై భారమువైచి నేనెటులనో యాదుఃఖిసాగరము నీడగలిగితి’ నని పాపము ద్రేఫసు లేఖలందు వ్రానియున్నాడు. అప్పుడొక నేనాని యాతని నవమానింపుడని ఆజ్ఞను జడివెను. ‘వైనిక భటులూ, నిరపరాధిని అవమానింపుచున్నాడు. ఏపాపము ను ఎరుగని నన్ను అగౌరవ పర్చుచున్నాడు. ప్రాంతుజేము

నకు జయమగుగాక! ప్రాంతుజేమున నేమియగాక’ యని ద్రేఫసు ఏదైనను. అప్పుడొకయుద్యోగి యాతనివద్ద కేతెంచి యితనికోటుబా త్రముల నూడెత్తికి, కోటు, టోపి, పెరాఱు లను చింపివైచి, యాతనినిరుదచిహ్నమును లాగివేసి, చేతనున్న ఖడ్గమును లాగుకొని యాతనినూకాళ్లు నరికినట్లభినయించి ఆ యుధమును నేలపైపడవేసెను. అప్పుడు వైనికలందరు పకపక నవ్వుచు వెళ్ళిరించుచు కేకలజేయుచుండగా నీతడు నాకిమ ధ్యమున నటునిటు పలుమారు నవపింపబడెను. పిమ్మట చేతులకు అరదంబాలువేసి యాతనిని వారు ధైరుకొట్టులోనికి తీసుకుపోయిరి. చింతిబట్టలతో నున్నప్పుడు ఘోరగ్రాస్త తీయించిరి. ఒకనాడుకాత్రి మంచిగాధనిద్రలో నుండగా నీతనిని బలాత్కారముగా లేపి నెంట్లనే దుస్తులువేసుకొని ప్రయాణసిద్ధము కమ్మని యితనిని బాధించిరి. తనకొట్టునుండి అతితోందరగా నతనిని వెడలగొట్టిరి. నేలమీద పడిపోయిన నులాచనముల నైన తీసుకొనిచ్చిరికారు. ఒకబండిలో కూర్చుండబెట్టి నైలు స్టేషనుకు తీసుకుపోయిరి. అచట పశువును బండిలొడ్డిలో పెట్టిన దీక్షిని నొకకైడెలపెట్టెలో కూర్చుండబెట్టి యాపెట్టెకు తాళమువేసిరి. ఆపెట్టెలో నతనికి కూర్చుండుటకుమాత్రమే జాగాఉండెను. కాళ్ళకడబుట్టలైనను జాగాలేదు. చేతులకు వేడిలు వేసిరి. కాళ్ళకు గొలుసుతో బంధము గావించిరి. ఒకేరీతిగా కూర్చొనలసియుండుటచేతను చరిచేతను యాతనికి గలిగిన ప్రతికీణనందలిభాధయు వర్ణనాతీతమై యుండును. మరునాడు మిట్టమధ్యాహ్నమునవరకు నత డట్లు జాధ నొండెను. లాకోమ్మెలో నతనిని దింపిరి. అచట జనులు గుమిగుడి యితనిని చుట్టుకొని ఓరురార్చుదా, దేశద్రోహి, గూఢచారి అని కేకలుజేయుచు నిండిరి. రక్షకభటులు లేనిచో వీనిని వారు చిత్రనధ గావించియుండురు. వారినిని కొట్టి నై నుమ్మివేసిరి. పిమ్మట నొకకారాగృహమందు, కొన్నా ధ్నుంచిరి. తర్వాత నొక స్త్రీయమీద కూర్చుండబెట్టి మార్చి 15 వ తేదీని ఇఫిలోయలి అనుచోట నొకగదిలో నుంచి తాళమువేసిరి. స్త్రీయమీద నుండినప్పు దీక్షిని నొకబోనులోపెట్టిరి. ఆప్రయాణము ఇతనికి మిక్కిలి కష్టముగను దుఃఖకరముగ నుండెను. అంతరము ఏటలు 18 వ తేదీని, కుష్టరోగపీడితులకు ప్రత్యేక పసరిగ నేర్పరపబడియుండిన రాక్షగద్వీప మను పేయన రగు నొక పాషాణమయమును చిన్నదీవియుండు యితని ప్రవాస మేర్పాటు చేయబడెను. అక్కడ నొక చిన్నగుడినెలలో నితని నుంచి తాళము వేయుచుండిరి. ఆ గుడినెలకు ఒక మూసివేయబడిన కిటికీయును, ఒక అయోమయకాటముగల ద్వారమును నున్నవి. రెండుగంటల కొకసారి కాపలాయున్న ఫాక్సాసిపాయిలు మారుచుండెదవారు. రాత్రి ప్రతిఘంటావ్యయమునకు పరారా జవానులు మారినప్పుడెల్ల వారు రెగిభేదయుటకు తలపుతీయుచుండెదవారు. అప్పుడు ఆ గోలుసులు తాళములు బడబడమని చెవులు బ్రద్దలగుట్లు చప్పుడు పుట్టించుచుండెడివి. ఆస్థిని యితనినిదుర చెడిపోవుచుండెడిది. ఈతని నెవరోను మాట్లాడబోడదు. సభా మానము వహించి యుండవలెను. ఈ ప్రకార మితడు 1895 నుండి 1899 వరకును కఠింకక్షను అనుభవించెను. ఆ గుడినెలాటి పైకిపోకూడదని 2 సంవత్సరములు నిర్బంధించిరి. ఈ విధముగ అతనక్కడ చచ్చుటకొరకు కిక్కు నేర్పాటుచేసిరి. ఒకప్పుడు కిక్కుజాగ్రము రెండునెలుల ప్రతిరాత్రియు నీతనిని మంచమునకు కట్టివేయుచుండిరి. ఆ మంచము ఇనుపమంచము. గోలుసులు ఇనుపవి. అక్కడ చలి మిక్కుటము. కాలుగాని చేయిగాని కడబుట్టలైనను, ఇటు నటు దొగ్గుటకును చేనికిని వీలులేదు. పగలు ఎండబాలగుచు వేసవియందు రాత్రిల్లు గాలిలేని యా గుడినెలుందు అతడు రొట్టెలుకాల్చు పొయ్యియందున్నట్లు నివసితమైన ఉక్తభాధ నొండెదవాడు. చీమలు, దోమలు, ఈగలు, పురుగులు వేసవేలుగ నితని నాశయించుకొని యాతనిని తినివేయుచుండెడివి. కుక్కలుకూడతినోయునట్టియాచారమితనికిచ్చుచుండెదవారు. ఈతడు బాధభరించలేక గోడవేసి తనతలకు మెత్తుకొనుచు తన భార్యకు తేమారునికుమార్తెను తలచుకొనుచు కిగ్గగా నేడ్పుచుండెను. న్యాయము దయచేయుడని యాత డెంత ప్రార్థించిన నెవరును వినరైరి. ఈతనిగూర్చి యెవరును చింతింపరైరి. కఠింకక్షయగు నీత డివిధమున నైకునర్తరములు అవాచ్యములగు దైహిక, మానసిక, అధ్యాత్మిక బాధలను అనుభవించుట కేర్పరుపబడి వారిచే నివసించుటైన యాదయ్యాలిచ్చి మీద ననభవించెను. ఈతడిట్లు బాధనొందుచుండగా నీతనిభార్యయు సోదరుడగు ఈతని వద్ద విచారణ కొరక నా ర్చిక ములు యత్నము చేయుచు పొట్టు పడిరి.

అప్పుడు కొందరు ఉదారస్వభావముగల తగు మనుష్యులు దైర్యసాహసములతో నీరాజుతోహారాధ మాతోపబడిన ప్రజలను కలుసుకొని, వెంటనే యావృత్తాంతము జగత్ప్రఖ్యాత మాయెను. ప్రతివారును విశాచపాపాద్యులను గూర్చి ముచ్చటించు చుండిరి. ప్రజలు అపరాధియని కొందరును నిరపరాధియని కొందరును ప్రాంతముదేశమున రెండు కక్షలుగ ప్రజలేర్పడిరి. (ఫ్రెంచి భాషాగ్రంథవిరచయితలో నొక శ్రేష్ఠుడగు డి. న్యూటన్ నుండి యథార్థమును కనిపెట్టెను. ప్రజలు యావృత్తము చేయలేదనిన్ని యావృత్తము చేసిన వాడు ఫలానావాడు మరెవ్వరనిన్ని నిర్ణయముగ నిశ్చయ ప్రకటించెను. ఆ ప్రకటనలని ఫలము సులభముగ నూహించుచును. ప్రజలయొక్క పేరు పెట్టుకొని దొంగసంతకము చేసి అతని నిట్టి కఠినితన పాలుచేసిన దుర్మార్గు దాతృహత్య గావించెను. త్రొత్త విచారణ ప్రపంచముతయు సహస్ర శేత్రములతో నతి కుతూహలమున వీక్షించుచుండ జరిగెను. ఆవిచారణ ఫలితముగ నిశ్చయ నిర్ణయని నిర్మాపణ జరిగెను. ఈతనిని క్షమించి, విడుదలచేసి తిరిగి తనమటుంబమునకు చెండ్ చేసిరి. కాని యావృత్తాలవలన నితడు అకాలవృద్ధాప్యమును జూచి చింతాక్రాంతుడై యుండెను. సాధారణముగ మరెవరి నిర్ణయము నిట్టి యిరుగులు పడియుండదు. కఠినశిక్ష నంతటి దైర్య స్థులయొక్క మరెవ్వరకు భరించుచుండదు. ఆసమయమున నే నితడు తనప్రియురాలగు భార్యకు వ్రాసిన లేఖలు మిగుల కరుణారసభరితములై నవ్వజన హృదయంగమము లై విరాజిల్లుచున్నవి. ఆలేఖలను చదివినవారికి దైర్యముతో కష్టమెట్లొచ్చుటో తెలియగలదు. ఈలేఖలు ప్రపంచమునకు జేయబడిన మేలిం కొకటి గలదు. ఖయిదీలను గూర్చి మనయొక్క మనోభావములను మార్చి సత్వధనునందవి యుండునట్టి లేఖలు మనల నుచేకేంపవలయును. ఇంగ్లాండునందును అమెరికాయనందును ఖయిదీలను గూర్చి కొన్ని సంస్కరణములు వాటి సుభిషిద్ధి నిమిత్తము చేయబడినవి. వాటియందలి పరిస్థితులు చాల భాగము భాగచేయబడినవి. కాని యూరపు ఖండమునం దింకను క్రాంత్యుత్సాహములనట్టియు భయంకరమగునట్టియు కారాగృహములున్నవి. ఇట్టివిప్రార్థపు అనాగరిక కాలమునందుండినను అవమానకరములుగ నుండును. ఈయిరువదవ శతాబ్దముందు వాటిమాట వేరే చెప్పవలసరము లేదు. ఈ ఖయిదులలో ననేకులు క్రైస్తవులగుటచే తమ హృదయములను బ్రార్థన చేసికొనుచున్నారు. అందుతో కొందరు నేరముచేసినవారున్నారు. మరికొందరు నేరముచేయనివారున్నారు. యూరపు ఖండమందలి నాగరికత యథోగతిని పొందియున్నది. మనజ్ఞానము కాల్యనా? మనభూతము కేవలము దంభము. రాక్షసద్వీపము మొదలైన మరికొన్ని తత్వసూత్రములనుండి న్యాయ ప్రమాదులకు ఆ గులు భగవంతునికి మేరలుపెట్టికొనుచున్నాడు. నిజమైన క్రైస్తవ మతములందరు నీయూర్త నాదము లాలింపవలసియున్నది. అతర్వాతీయసమితివారు ఖైదులనుగూర్చి ద్వీపాంతరవాసములనుగూర్చి వాగుగ నామూలగ్రంథము విమర్శింపవలసియున్నది. కాని మతగురువులు గూడ నీవిషయమును స్వవిషయముగ పరిగణించి రాజకీయ పరిస్థితిగతులకు ఈసంస్కారంబుల పశుత్వమును క్రూరత్వమును బోధించి యీ 20 వ శతాబ్దముందు ఇవి యుండగూడదని చెప్పి వాటినితరింపజేయవలయును. ఎరిజెడెరు ప్రాంతము నామె ఇంగ్లాండునందు ఖైదీల నెట్లు వాగు జేసినదో ఆవిధముగ యూరపుఖండమందలి ఖైదీలగుడ వాగు జేయవలసియున్నది. సుమస్తజగత్తు ఒక్కటటుంబుమని గ్రహింపవలసి యున్నది. సర్వసమత్వబుద్ధి మనకుండవలెను. క్రైస్తవులు భర్త్యులు లన్ని జాతులవారికిని సమానముగవర్తించును. టంగ్గియందు, రస్కాయందు గూడ అమానుషాచిత్తముగ నెన్నియోగలవు. ఇట్టివి అనాగరికులగు ఆఫ్రికనులలోగూడ లేవు. వెనుకబడియున్న ఆసియానుందు గూడ నివి నింద్యము లగుచున్నవి.

మహాభాష్యం సుబ్బారాయుడు,
(అనువాదకుడు.)

గజదొంగ తుపాకి దెబ్బతిని పాలిపోయెను

తిరుచినాపల్లి, నవంబరు 19:— అరయూరుపల్లె స్వేమలుద్యూటీమీదనున్న శ్రీనివాస అశ్వశాలాగారిచే తుపాకిదెబ్బ తిని తాలివెట్టి ఆరుముగంటను గజదొంగ తనరినాల్వలను విడిచిపెట్టి పారిపోయెను. ఏడు ప్రసిద్ధుడైన గజదొంగగు కొడుకుగారు ఆరుముగంట అనువానియొక్క అనుచరుడు.

(అ. ప్రె.)

తూర్పుకృష్ణాజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము

1924 సం॥ సెప్టెంబరు నెలకు జనరల్ శాఖయొక్క ఆదాయవ్యయపట్టిక

కాత	జను	ఖర్చు
ఖద్దరుశాఖకాత	558 1 9	1603 1 9
సాదరుకాత	0 1 6	15 14 0
ఆఫీసు గుమాస్తాల వేతనములకాత		48 0 0
దూడెలకాత		0 12 0
జిల్లాకాంగ్రెసు ప్రతినిధులచందాల	0 8 0	
బందరురాటముసంఘ ఖర్చులకాత		88 10 8
తపాలపు తంతికాత		16 0 0
గ్రామకాంగ్రెసు సంఘము నుండి రాబడిన నాల్గవ వంతు చందాకాత	0 12 0	
కాంగ్రెసుసభ్యుల సేద్యపు సకలకాత	8 0 0	
విరాళములకాత		156 0 0
కడుళ్ల కాత	7 4 0	6 11 0
ఆఫీసు ప్రయోజనపు ఖర్చులు		7 2 6
తిలక్ స్వరాజ్యనిధి	5 0 0	7 0 0
కృష్ణాజిల్లా కో-ఆపరేటివు బ్యాంకు	1502 7 8	780 0 0
ప్రచారపు ఖర్చులు		60 10 6
రాటములకాత	4 18 6	18 5 6
స్వరాజ్యదర్శనములకాత	8 0 0	
కాసనసభలు	6 8 0	
దేశారాధక బృందముకాత		150 0 0
అద్దె కాత	4 0 0	25 0 0
గాంధీపూజానిధి	514 4 0	
మోటారుఖర్చులు		114 7 8
వైకల ఖర్చులు		1 12 0
దూదికాత	998 12 8	1208 18 8
నూలుకాత	80 8 0	212 1 0
ఏనుగులకాత	320 5 9	662 11 9
హిందీపుస్తకములు		20 0 0
డిపోశాఖల లాభములకాత	84 8 0	19 2 8
బాకీలకాత	8141 12 2	2179 10 2
		3526 7 11
మసారంభమున చితానిలువ	184 0 8	
మసారంభమున చితానిలువ		86 3 9
మొత్తం.	7259 1 4	7259 1 4

1924 న॥ అక్టోబరు నెల తాలూకు జనరల్ శాఖయొక్క ఆదాయవ్యయపట్టిక

కాత	జను	ఖర్చు
ఖద్దరుశాఖ కాత	272 1 6	460 1 8
సాదరుకాత		8 9 6
అమృతఖర్చులకాత		26 4 0
ఆఫీసు గుమాస్తాల వేతనముకాత		80 0 0
జిల్లా కాంగ్రెసు ప్రతినిధి రుసుముకాత	72 0 0	
బందరు రాటముల సంఘ ఖర్చులకాత		25 0 0
ప్రతినిధులకాత	0 9 0	
తపాలా తంతికాత		12 1 0
గ్రామ కాంగ్రెసు సంఘములనుండి రాబడిన నాల్గవ వంతు చందాలకాత	8 2 0	
కడుళ్ల కాత	6 9 0	18 6 6
ఆఫీసు ప్రచారపు ఖర్చులకాత		7 8 0
కృష్ణాజిల్లా కో-ఆపరేటివు బ్యాంకుకాత	600 0 0	1475 0 0
ప్రచారపు ఖర్చులకాత		78 11 0
దేశారాధక బృందముకాత	919 4 8	250 0 0
అద్దెకాత	4 0 0	25 0 0
గాంధీపూజానిధికాత	170 0 0	750 0 0
మోటారుకాత	1800 0 0	
మోటారుఖర్చులకాత	20 0 0	137 9 3
వైకల ఖర్చులకాత		1 12 0
దూదికాత	1841 12 2	784 2 8
ఏనుగులకాత	314 5 6	488 5 11
డిపోశాఖల లాభములకాత	11 12 8	19 0 8
హిందీపుస్తకములకాత	6 2 6	11 0 0

నూలుకాత	88 0 9	267 9 0
బాకీలకాత	2119 2 0	2458 4 10
రాటములకాత	8 0 0	55 6 8
ఆనుకాత	2 4 6	22 8 9
రాటపుచెవులకాత	4 10 0	3 15 9
జిల్లానిధి (ఖద్దరుశాఖ)	25 0 0	
జిల్లానిధి (హిందీశాఖ)	16 12 0	
మొత్తము	2591 1 6	8821 2 9
మసారంభమున చితానిలువ	85 15 9	
మసారంభమున చితానిలువ		85 3 9
	7396 7 3	7886 7 3

1924 సం॥ అక్టోబరు నెలలో వసూలుకాబడిన టిలక్ స్వరాజ్యనిధి హిందీ శాఖ

ఉత్పలూరి శోభనాద్రిగాను	అరిపిరాల	1 10 0
యెనిగల్ల వీరభద్రదయ్యగారు		2 0 0
యీ గోపాలకృష్ణయ్యగారు		1 0 0
వణుమూరు శోభిష్టగారు		1 0 0
యీ గురవప్పగారు		1 0 0
వక్కలగడ్డ శేషాద్రిగారు		1 0 0
చెన్నము వీరాస్వామిగారు		1 0 0
వణుమూరి వెంకట్రాముడుగారు		1 0 0
మాదా గంగప్పగారు		1 0 0
గుళ్లపల్లి రాఘవయ్యగారు		1 0 0
ఉత్పలూరి వెంకటరత్నముగారు		5 0 0
కొత్త ముప్పయ్యగారు	పెంజండ	0 4 0
బొగ్గ నాగన్నగారి కుమార్తె వెంకటరత్నం		0 8 0
		16 12 0

పదహారురూపాయల పన్నెండవకొలు మాత్రము.
ఖద్దరుశాఖ
గ్రామములందరును కలిసి కోవలై సాం. శివంజాగారి ద్వారా పెంజరివాడ 25 0 0 యిచ్చి ముచ్చి
ఇరువది అయిదురూపాయలు మాత్రము.
కామరాజు శోభనాచలము, కార్యదర్శిగాను.

టారిఫుబోర్డు విచారణ

యఫ్. సి. పుదుంజిగారిసాక్ష్యము

దేశీయ కాగితకర్మిలకు రక్షణమునీయవలయును
పునహా, నవంబరు 20:— టారిఫుబోర్డు అగ్రాసనాధిపతి యగు జి. రైన్ గారు, సభ్యులగు కేలు, గిన్నాల గారు నేడు కాంపిలహాలులో సమావేశమై పునహాకు అనతి దూరమందున్న మండ్యానందలి డిక్కును పేపరుమిల్లుగారి తరపున యఫ్. సి. పుదుంజిగారి సాక్ష్యము దీసికొనిరి 1887 సంవత్సరాంతమున యంత్రము బనిచేయ నారంభించెననియు, గడచిన మార్చిమాసమునండి కాగితములను పదయారుచేయుట మాని వేసవననియు, సాక్షి చెప్పెను. సంవత్సరమునకు సగటున 1100 రాబట్టుల కాగితములను దయారుచేయుచుండెననియు, చాకర కము విదేశపుకాగితము విదేశములోని విస్తారముగ దిగుమతియగుటచే పోటీకి నిల్వచాలక యంత్రకాలము మాపివేయవలసివచ్చెననియు సాక్షి చెప్పెను. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు తమకాగితములను గొనుటచే యంత్రవిదకు పరిశ్రమనిచ్చెనని పుదుంజిగారు చెప్పిరి. మొదటి మాడునాల్గు సంవత్సరములు ప్రభుత్వము వారు 15 లేక 16 పెరసెంటు రక్షణము నిచ్చినయెడ పరిశ్రమ ఆభివృద్ధిబొందియుండి దిని సాక్షినుడిచెను. సరియైనయంత్రము లుపయోగములో లేనందు పతాము పరిశ్రమయందు వెనుకబడితిమని సాక్షి ఒప్పుకొనెను. దిగుమతియగు కాగితము విదేశ పన్ను విధింపవలయుననియు పలుకుట ద్రవ్యసహాయము నీయవలయుననియు పుదుంజిగారు కోరిరి. ప్రభుత్వమువారు స్వేచ్ఛావిధానము (free trade policy) అనుసరించుటచే రక్షణనీయవలసినదని తాము కోరలేదని కేసుగారికి సాక్షి సమాధానిచ్చెను. వికోపానారికంపై ప్రాంతపులు చౌకగావించె యందుననియు, బొంబాయికంపై పునహానుందు మరచినారు సరఫరా యగుచున్నదనియు, మాలీగూడ చౌకగా దొరుకుచున్నారనియు సాక్షి చెప్పెను. (అ. ప్రె.)

ఖద్దరు వ్యాప్తి

(కేరళము)

అఖిలభారత ఖద్దరు సంస్థ కార్యదర్శి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

మేము నియమించిన పరీక్షకుడు కె. ఎస్. ముక్త్యాయ్యంగారు కేరళములో ఖద్దరు వ్యాప్తికిగల అవకాశాలనుగూర్చి మాకిట్లు వ్రాశినాడు.

కేరళములో ఖద్దరు మత్స్య త్రవ్వకములని తాళిపరంబా నాగర్కాయలు, పయ్యూరుగూ అడమూరుపడేశములు. ఇందులో చివరది ఒక చిన్న ప్రాంతం. కేరళఖద్దరు సంస్థ అధికారముక్రింద యిచట ఖద్దరు తయారుచేయుటలేదు. స్వతంత్రముగా పనిచేయుచున్నది. మిగతా రెండు పెద్దవి. కేరళఖాదీసంస్థ అధికారములోబడి పనిచేయుచున్నవి. నూలునంబరు 10, 20 మధ్య నున్నది.

(నాగర్కాయలు)

నాగర్కాయలులో వ్యక్తిసంస్థలు రెండుకలవు. (ఖాదీ సంస్థవారుగాక) ఇంచూరు ఒకటి లిమిటెడ్ కంపెనీ. దీనిక్రింద 15 కుక్కములు కలవు. అందులో 7 మాత్రమే పనిచేయుచున్నవి. ఖద్దరు ఖర్చు వాస్తవికతలకు తుల్యమగుములూరకే యోగింపబడుతారు. ఇక్కడ తయారగునరకు ఖర్చుపడినచో కేరళ సంస్థ చాలును.

(తాళిపరంబా)

ఇక్కడ ఎంతో పనిచేయుట కవకాశమున్నది. కాని యిప్పుడు కొంచెముతనిమాత్రమే జరుగుచున్నది. సబర్బన్ లో తయారైనచిన్న కృష్ణనాథుర్ గా తిచటిపనికి తంటాలుపడుచున్నారు. 40 రాబుములు పనిచేయుచున్నవి. నూలునంబరు 10, 20 మధ్య నున్నది.

కేరళములో ఖద్దరు వ్యాప్తికి రెండు యిబ్బందులున్నవి. నాగర్కాయలు పరిసరముల మాత్రమే ఎక్కువమాది కొరకును. తాళిపరంబాలో కొంచెముగా దొరకును కాని యిందాది సంతయు త్రొప్పురుకు రవాణాచేయుదురు. అందుచే దూది నక్కడ కొనవలయును. ఇదియునుగాక తయారైనసరకు ఖర్చులో కష్టమున్నది. కుద్ధ ఖద్దరులమీద నాలుగు స్థలములలోను కట్టిన నెలకు 2000 రూపాయలు. కాని వైకం సత్యాగ్రహ ఖద్దరుయెడల కొంతతగ్గింపు కలిగించినది. ఈసమయములో రెండుమాడు ఖద్దరులొక్కటే తగినసాధనములలోనుంచి అమ్మినచో ఖద్దరు ఖర్చుకాగలదు.

* * *

ఏలూరు

(ఆంధ్ర ప్రదేశ్)

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఖద్దరు పరీక్షకుడు వారాయమూర్తిగా రుతిభిల్ల కర్నూలు దిబ్బోడువారి కిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

ఏలూరు తాలూకాలో 12 గ్రామములు కలవు. ఇందులో మామవంతులు మెట్ట గ్రామములు. మిగతావి మాగాణి గ్రామములు. మెట్టగ్రామాలలో క్రైస్తవ అక్కడక్కడ కొంచెముగా పండితురు. ఇక్కడ సాధారణముగ నూలువడకువారు, కాపువారు, కమ్మవారు కొన్ని మహమ్మదీయ కుటుంబములవాళ్ళగుడ వడకుచున్నారు. కూలీలు వడకుట కిచ్చగింపరు. వారికి మిగతా పనుల వలన ఎక్కువ గిట్టెను. కోజుకు యీ తాలూకాలో 2000 గజాలునూలు వడకుదురు. దరహంమీద క్షాంతరణండ్రి రెండవాలవరకు గిట్టుబాటుగను. ఏలూరు తాలూకాలో జనాభానంబడి 120 రాబుములు పనిచేయుచున్నవి. ఇవి కట్టూరు, గుగ్గికాల, విజరావుగ్రామములలో పనిచేయుచున్నవి. 120 కులములు (కేరళ) వడకివందుకు 0.12-0 నుంచి 2.1-0 యివ్వబడుచున్నది. నూలునంబరు 6 నుంచి 20 వరకుండును. సాధారణముగా నూలు ఉండలుగా మట్టుదురు. చిలపలుగా గాని పనుగుసిక్కు గాని మట్టుటకు ప్రయత్నములు చేయబడినవి కాని ఇంకా ఆమాదిరి పూర్తిగా అలవాటుకాలేదు. ఇక్కడ తయారగు నూలు మోటుగానుండును. అందుచే సన్ననినూలు తూర్పు కృష్ణానందిగాని, గుంటూరునుంచిగాని తెత్తురు. తలుకా కాంగ్రెసు కమిటీక్రిందనే యీవని అంతా జరుగుచున్నది. మొత్తముమీద 12 రాబుములు 2 ఏలూరులో 10 ఏలూరుకు 20 మైళ్ళదూరములో నున్న ఉంగుటూరులోను కూడుకలూరున్నది. 45 అంగుళముల వెడల్పుగడ్డ గజం రూపు 1.2-6, 45 అంగుళములు దాటితే 1.3-3 కాని 1.5-6 గాని ధర అగును. 1922 నెత్తెంబరునుంచి వ్రాసిన నివేదికములో మిట్టివాడు తయారుచేసి, కొన్ని ఖద్దరులమీద తీము రూపు 22.59.

అప్పుకము 21620 కమిటీవారు రూపు 2199 మూలధనముతో పని ప్రారంభించిరి. ఇప్పుటికి 1800 బాళ్ళు తీసిరి. ఇందులకు ఏలూరు తాలూకాసంఘవా రెంటియు గర్వపడవచ్చును. వారిని నభినందించుటకు తగినరీతిగా పనిచేసిరి.

నోటీసు

దక్షిణవర్ణాదులపట్టేటు సీనియరుజమీన్దారు గారగు శ్రీ రాజా బామ్మదేవర సత్యనారాయణ వరప్రసాదరావు బహద్దరు జమీన్దారుగారి మీద తేబడిన యిన్ సాల్ వెన్సి గ్రంథములో:—

కృష్ణా జిల్లా కోర్టు ఫయలు.

ఐ. పి. నెం 21/1924 రు.

మైగ్రంథములో జిల్లాకోర్టువారు ఈవిధ సంతకము చేసినవారిని "ఇంటరింగ్ రిసీవరు"గా అప్పాయింట్ చేసి ఎట్టేటు తాలూకు యావదా సీని స్వాధీనము చేసికొనుటకు ఉత్తరువులు ఇప్పించియున్నారు. సివిలు ప్రొసీజర్ కోడ్డు ఆర్డరు నెం 41రు, రూలు నెంబరు 1, లోని అధికారము యావత్తు వారికి ఇప్పించియున్నారు. సదరు ప్రకా.ము ఆన 1924 సం|| రెం|| 10 నవంబరు లేదీన వచ్చుగంత చేసికొనడ మయినది. గనుక ఇంతటి నుంచి సదరు ఎట్టేటుకు సంబంధించిన వ్యవహారములను గురించిని, పరిపాలనావిధానము యావత్తున్నా వారిచే జరుపబడును. గనుక వారికి వ్రాసుకొనవలసి యుండుంది. అట్లు పైన ఉదహరించిన ప్రకారము జరుగక జమీన్దారుగారితో జరుపుకొనువారికి గలుగుననుకు వారు (రిసీవరుగారు) ఎంతమాత్రము జవాబుదారీ కాదు. సదరుప్రకా.ము వారే ధరించవలసియుండుంది. ఎట్టేటుతో నిమిత్తము ఉండదు. ఇంతేగాక, రాజాగారు ఇప్పుడలసిన బాకీదార్లకున్నూ, ఋణిస్థులకున్నూ కూడా సదరు ఎట్టేటుమీద రావలసిన బాపతులన్నిటి విషయములోనున్నా ఈవిధ సంతకము చేసినవారికి ది 15-12-1924 లేదీలోగా తెలియపరుచుకొనవలసి యుండుంది.

మచిలీపట్నము. } వడ్డాది పేర్రాజు, బి. ఎ. బి. ఎల్.
16-11-1924.

కృష్ణా జిల్లాకోర్టువారిచే నియమింపబడిన ఇంటరింగ్ రిసీవరు.

అతినరముల బలహీనతచే గలిగిన మూత్ర సంబంధమైన వ్యాధులకు అత్యద్భుత నివారణ

విదేశములందు ఉద్యోగము చేయుటచే గలిగిన అతినరముల బలహీనతచే నాకుండిన మూత్ర సంబంధమైన వ్యాధిని ప్రస్తుతము మద్రాసు, జార్జి టౌను, అర్మీనియన్ విధిలో, నెం 72 గృహము నందుండు పండిత స్వామి శ్రీనివాసఅయ్యంగారు అతి స్వల్పకాలములోనే బాగుచేసిరి. చికిత్స పొందినతరువాత నాకు క్రొత్తపుష్టి, పటుత్వము గలిగినది. పండితులవారికి అనేక వందనములు.

వారు మిక్కిలి చతురతతోను, జయముతోను అభ్యసించుచున్న ఆయుర్వేదవైద్యమునకు గొప్ప కీర్తి, ప్రతిష్ఠలు గలిగినది.

ఇతర వైద్యులచే కుదరదని వదలివేయబడిన అతిమూత్రవ్యాధిచే కలిగిన కఠినమైన రాచకురుపును పండితులవారు మిక్కిలి జయప్రదముగా బాగుచేయుటను నేను స్వయముగా చూచితిని. వ్యాధులచే పీడించబడుచున్న ప్రజలకు సహాయము చేయుటకై పండితులవారికి దీరాయువు నొసంగవలెనని భగవంతుని ప్రార్థించెదను.

డి. పి. ప్రకాశం,

డి. సి. ఎమ్. ఏ. సి. ఆర్. ఏ. ఎఫ్. సి.

ఇన్ కమ్మిస్ట్రీ ఆఫీసు, మద్రాసు. 17-11-24.

వారి నలహాకట్నము రూపు 15-0-0

వల సినా 1-కి వేలకు మందు రు. 0.4-0

ఈమానెను తలకురావిన కేలు ఈపి నగించును. చర్మమునకు పెండుకలకు పని యొండక పెండుకలు చెరుగును. అమ్మతాంజనం కిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

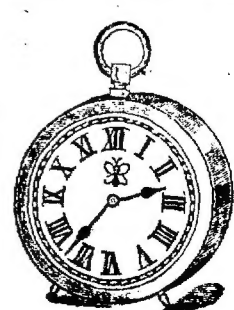

ప్రఖ్యాతివహించిన "బి" టైంపీసు

యిది ప్రపంచమంతటను ప్రఖ్యాతివహించి ఎల్లరును సంతోషముతో, యావయోగించుచున్నారు. కాలమునకు సరియైనపుట్టును చూపునది. భరస్సల్యము. అనేక సంతకములు ఏలాటి చెడుపులేక- తృప్తిగా పనిచేయును.

ధర "బి" టైంపీసు 1 కి రూపు 2-8-0

విలాసము:- వి. ఎస్. వాచికంపెని, తపాలుపెట్టె 105, మద్రాసు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ నామ

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ నామ డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుళెట్టివీది మదరాసు.

Now Ready for Sale:

1924-25 Edition

Published for the mutual Benefit of the

Foreign and Indian Business Houses

THE BUSINESS DIRECTORY of India, Burma, and Ceylon

A Comprehensive Directory of the various Businessmen, Exporters, & Importers, Firms, Factorie, Merchants, Manufacturers, Mills, and Industries of the principal Cities, Ports and Towns of India, Burma and Ceylon.

Price Rs. 10 per copy.

V. P. charge Re. 1 extra.

AS FEW TESTIMONIAL.

The British Export Gazette, London:—We would draw the attention of all interested in Far Eastern markets to the excellent "Business Directory of India, Burma and Ceylon," published by the Business Directory Co., Kanara Press Buildings, Madras. The work covers the principal towns of the countries concerned, business names being arranged under trade headings, while there are additional sections particularising firms in certain foreign centres who are engaged in trade with India. Not the least helpful part of the volume is that devoted to the Indian import and export Customs tariff.

The British Printer, London.

The Business Directory offers a bulky volume in stout covers, suitably arranged for reference. The Kanara Press has certainly shown very strong enterprise in the production of the Directory. The lists must be of the greatest use to business people in the enormous districts covered, as also to export houses in this country. The volume is well supported by advertisers.

Ceylon Daily News, Colombo.

A useful addition to the libraries of business houses in India, Burma and Ceylon. It affords a useful reference book, and the manner in which the index of products is compiled makes it simple to place a finger on the right place for the goods. The printing is clear and distinct, and the volume serviceably bound.

The Hindu, Madras.

The Business Directory is a handsome book of reference useful for businessmen of every description, including traders and merchants. It is a directory of Banks, Firms, Associations and Business houses in all important towns and cities of India, Burma and Ceylon, arranged in the alphabetical order. The description of these cities is brief and interesting. The names of Foreign Banks and Firms interested in trade with India are also given.

The Servant, Calcutta.

On the whole we congratulate the publishers on this very useful publication. Every business firm will encourage this first Indian enterprise of the kind will do so with profit.

Madras Mail, Madras.

It is a well-got-up publication and gives a comprehensive list of the different trades, not only in the principal cities of the Indian Empire but also in various mofussil centres. The publication should prove of great use to merchants and tradesmen of the look-out for improving their business.

Indian Daily News, Calcutta.

This is a very handy volume containing a mine of information. It not only gives a detailed list of business firms in order of subjects of almost all the important towns of India, Burma and Ceylon, but it has also a Foreign Section stuffed with similar information. Every business man and public institution should possess a copy.

The Bombay Chronicle, Bombay.

The Business Directory has an attractive get up and it offers a good medium of advertisement. It contains valuable information for businessmen. Some prominent features are exchange values and money equivalents, ready reckoner tables, Indian Customs duties and tariff valuations, together with brief descriptive notices on important business centres. Occasional photographs of special attractions of cities give some relieving interest. Some tips to salesmen are also given. The volume is a welcome addition to the number already in the field.

Ceylon Observer, Colombo.

It is clearly printed and is a comprehensive work dealing with the businesses of about 200 principal places. In the foreign section is given a list of firms in the United States of America interested in trade with India and the Far East. On the whole this Directory should prove a useful work of reference to businessmen.

The Statesman, Calcutta.

The Business Directory of India, Burma and Ceylon for 1923 issued from the Kanara Press, Madras, is a useful work of reference. It has an Indian as well as a foreign section and the information given is of a kind that will be appreciated not only by businessmen in this country, but also by manufacturers, merchants and exporters in foreign countries.

The Modern Review, Calcutta.

This is a very useful book of reference for businessmen and a very good medium of advertisement. Chief towns of India have been treated under different sections, sometimes with short introductory notices about their origin and objects of interest. The book deserves a good circulation among the public taking an interest in commerce, industry and trade of the country.

The Industry, Calcutta.

This handy volume contains addresses not only of the Business houses of this country but also of some representative firms of Shanghai, (China); Kobe (Japan), Singapore (F. M. S.) etc. This is a new diversion for which the directory should be liked by merchants wishing to extend their trades in oriental seas. It is neatly printed, decently bound and cheaply priced.

PUBLISHERS:

THE BUSINESS DIRECTORY Co.,

2/13, VANIER STREET, KANARA PRESS BUILDINGS, MADRAS.

Printed and Published by K. Nagaswami Rao Editor, Andhrapatrika, Power Press, 6 & 7 Thambu Chetty Street, MADRAS.

రత్నపురుష లేహ్యము

శుక్ల నవమనవోగోష్టి బలముగలుగజేయు అద్భుత లేహ్యము. ఏకారముచే సంభవించిన శుక్ల నవమనవోగోష్టి పారదోలు వని అనేకులు కొనియాడినారు. ఈ లేహ్యమువల్ల మేహము కల్గ వచ్చిన దగ్గు మొదలగు రోగములు మాత్రరోగములు కూడ తగ్గును. డబ్బీ రూ 3.4 0.

మహాద్రాక్షాది చూర్ణము

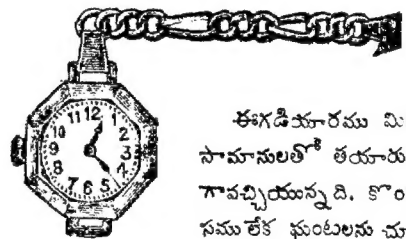
స్త్రీలపాలిటి సంజీవిని

శాస్త్రసమ్మతముగా ఆధునిక పద్ధతి మొదలగు విలువగల నస్తువులతో తయారుచేయబడినది. మనుషులు, ఋతుకుల, వంశ్యత్వము మొదలగు స్త్రీల సమస్త రోగములను వారోలి సంతానము కలుగజేయును. ఒకమనిషికి నెలరోజులకు సరిపడు చూర్ణము గల డబ్బీ రూ 4.0-0.

పట్టాభిరామ వైద్యశాల,

రాయవరం, గోదావరిజిల్లా.

మాడుసంవత్సరములు గారంటి !!
అమెరికన్ రోల్స్ గోల్డ్ రిస్టవాచి
చేతిలో కట్టుకొనుట కుపయు క్తమైనది.

ఈగడియారము మిక్కిలి గట్టిఅయిన సామానులతో తయారుచేయబడి క్రొత్త గావచ్చియున్నది. కొంచెమైన వ్యత్యాసము లేక ఘంటలను చూపించును. ఎవరైనా నను శీఘ్రముగా సులభముగ ఘంటను చూడవచ్చును.

దీనిని చేతిలో ధరించి యెంత కష్టమైన పనులుచేసినను చెడిపోకుండ బాగుగా పనిచేయును.

ధర 1.కి 8 మూలలుకలది రూ 6.0-0

,, సాదా గుండ్లముగయుండునది రూ 5.8-0

లేడి బొమ్మగల కండ్లుఆడించు ఆలారంటయింపీసు రూ 4.0-0

శర్మనీ" పైంపీసు రూ 2.8-0

విలాసము:—వి. ఎస్. వాచి కంపెనీ

తపాలపెట్టె 105 మదరాసు.

మనోరంజితము

సెంటులకన్నిటికిరాజు

ఇది అనేకవిధములైన పుష్పములచే తయారుచేయబడి, మిక్కిలి అందమైన బుడ్డితో నుంచబడియున్నది. దీనిని చేతి రుమాలుయందు కొన్ని చుక్కలు చల్లి న్న మిక్కిలి మనోహరమైన వాసన చుట్టు ప్రక్కల వ్యాపించును.

1 బొంబు బుడ్డి 1 కి రూ 2.0-0

1 డ్రాము బుడ్డి 1 కి రూ 0.12-0

2 1/2 ,, ,, రూ 0.50-0

అడ్రసు:—కర్నూలు—అందుకో

తలపెట్టె నెం 245 మదరాసు